

De gruwelijke winter van 2016 - 2017

Micha Götz

Copyright

Micha Götz
De Gruwelijke Winter van 2016 - 2017k
© 2019, Micha Götz
Uitgegeven in eigen beheer
info@michagotz.nl

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

In 2028 vond mijn zoon mijn dagboeken van de gruwelijke winter van 2016 - 2017 die in een parallel universum had plaatsgevonden.

Na veel puzzelen en reconstrueren is het dagboek weer in zijn oude glorie hersteld.

Inhoudsopgave

I – HET BEGIN	5	
II – EEN BIJTERTJE	9	
III – DE GEVOLGEN	12	
IV -PAKJESAVOND	15	
V – WINTERSE ONGEMAKKEN	18	
VI – DE SNEEUWRAMP	21	
VII – WEIHNACHTSTAUWETTER		25
VIII – NIEUWE ONTWIKKELINGEN		29
IX – THE RETURN OF THE KING		33
X – SNEUVELENDE RECORDS	37	
XI – IJS, IJS EN NOG EENS IJS	41	
XII – HET WORDT GRIMMIG	44	
XIII – TOCHT OP DE TOCHT	47	
XIV – TOENDRA DER LAGE LANDEN		51
XV – ER KOMT EEN TOCHT	55	
XVI – DE OCHTEND VAN DE TOCHT		58
XVII – DE DONKERE DAG VAN IJS		61
XVIII – EN TOEN WAS HET STIL	65	
XIX – THE DAY AFTER	70	
XX – SERIEUZE PROBLEMEN	74	
XXI – EEN DAG VAN IMPROVISEREN		78
XXII – DAGELIJKSE BESLOMMERINGEN		83
XXIII – DE WIJDE WERELD IN	87	
XXIV – DE DOOIAANVAL	92	
XXV – VASTIGE VASTGEVRORENHEID		99
XXVI – DE BEER KOMT LOS	102	
XXVII – DE RAMP	106	
XXVIII – IJSTIJD	112	
XXIX – OUDE EN NIEUWE ONGEMAKKEN		115
XXX – BEVRIJDINGSDAG	119	
XXXI – DE NOORDZEE ALS IJSZEE		124
XXXII – DE IJZELRAMP	127	
XXXIII – NOG STEEDS VASTGEVROREN	132	
XXXIV – LICHT AAN	135	
XXXV – DE VOORLOPIGE BALANS	139	
XXXVI – REPRISE	143	
XXXVII – AFGESTOMPTE GEWENNING		147
XXXVIII – DE WINTER TEN EINDE		150

'Winterinval verlamt Nederland'

Noordelijke provincies afgesneden van buitenwereld

- ▶ VN gaat uit van dodelijkste jaar voor bootvluchtelingen
- ▶ Rente over studielening daalt voor het eerst naar nul procent in 2017

I – HET BEGIN

Echt grote winters waren aan het begin van de 21ste eeuw nog niet voorgekomen. Er waren weliswaar stevige vorstperiodes voorgekomen, er was geschaatst en er waren in de jaren 2008 – 2010 serieuze hoeveelheden sneeuw en ijs voorgekomen, maar van een Elfstedentocht was het niet meer gekomen. Sommige experts beweerden dat er nooit meer sneeuw zou vallen en er nooit meer geschaatst zou worden, anderen beweerden dat serieus koud weer nog altijd tot de mogelijkheden behoorde. De winter van 16 – 17 zou de laatsten gelijk geven.

Het voorspel

In tegenstelling tot andere jaren raakte de poolwervel in de maanden oktober – november niet op stoom, waardoor er op onze breedten veelal een meridionaal stromingspatroon bestond met, gek genoeg, een stevig poolhoog waar je normaal een laag zou verwachten. Op de weerkaarten dook regelmatig hoge druk op in de regio Groenland maar, doordat de systemen te westelijk lagen kwam de Benelux in de zuid-noordgerichte warme kant van de scheidslijn tussen koude en warme luchtmassa's te liggen. In Ierland was de winter al begonnen. Op een paar nachtvorstjes in een rustig verlopende oktober na, was er bij ons weinig winters te bespeuren. Na een koele eerste week van november met rustig, grijs hogedrukweer, werd op 13 november een

nieuw warmterecord gevestigd: in De Bilt werd het maar liefst 21,3 graden.

Uit het archief van Weerwoord, een Nederlands-Vlaams weerforum:

“Ik ga zwemmen...” (Frank, Doetinchem)

“Op +356 zie ik Der Hammer!” (Seppie)

Uit mijn eigen dagboek:

De sfeer op weerwoord is gespannen en de discussies gaan niet over het weer, maar over de wijze van communiceren met elkaar.

De Inleidende Beschietingen

Waar het op 13 november nog 21,3 graden werd, zag dat er een week later totaal anders uit. Het vanuit de pool gesteunde Groenlandhoog breidde zich uit naar Scandinaavië zodat er één groot, noordelijk hogedrukbolwerk ontstond. Van de ‘andere kant’ van de globe kwamen berichten over overstromingen en natte herfststormen. Tot diep in Canada was er geen spoor van winter te bekennen. Vanaf 16 november gaat het koudereservoir, dat zich bliksemsnel gevormd had, op transport naar onze regionen. De pluim liet een spectaculaire en eensgezinde daling van de temperatuur zien met in de nacht lichte tot matige vorst en overdag temperaturen iets boven nul. Een enkel lijntje maakte het helemaal bont met ’s nachts strenge tot zeer strenge vorst met overdag overwegend matige vorst en een harde oostenwind. “Een uitbijter” was de consensus op het forum.

Het KNMI is nog conservatief in zijn verwachting: “In de loop van de week temperaturen dalend naar iets onder normaal, met in de nacht op uitgebreide schaal lichte vorst”

Uit het Archief van weerwoord:

“Pas als het binnen +6 op de kaarten staat geloof ik het” (Marcus)

“Ik ben hout inslaan...” (Frank)

“Bier en tietten!! (Micha)

Uit mijn eigen archief:

De sfeer op Weerwoord valt uiteen tussen de euforie der Seppianen en de rem der Preciezen. Men houdt de adem in.

De overval

Er zijn van die weerdagen die je nooit vergeet. Zo vergeet ik nooit hoe ik in Davos (Zwitserland) bij +5 graden een kleffe sneeuwwhut bouwde op mijn verjaardag: 2 januari 1979. En ik een donderend geraas hoorde. In de verte, in het dal, kwam een witte muur op mij en mijn neefje af, dendierend zoals je in de zomer overvallen kunt worden door een rolwolk. En binnen 5 minuten was de temperatuur gedaald van +5 naar -5.

De overval van 21 november was zo iets. Omdat ik nog herstellende van mijn chemo's thuis zat kon ik het allemaal uitgebreid volgen. De kou kwam om 09:21 binnen bij Nieuw-Beerta, dat als eerste onder 0 zakte. Op dat moment gaf mijn thermometer nog +11,1 aan. Een uur later: Nieuw-Beerta -6,6 bij NNO 6 en bij mij +8,2. De scheidslijn van de vorst lag ruwweg op de lijn Den Helder – Lelystad – Arnhem. Op het front ging het flink te keer, met woeste oostenwinden en veel, heel veel neerslag. Op Weerplaza volgde ik de actuele stand en op het moment dat ik de frontpassage verwachtte ging ik op het keukendak staan om te kijken wat er naderde. Om 11:43 zag ik de witgrijze muur opdoemen in de verte. De lauwe wind in mijn rug trok aan. De lucht was een soort staalgrijs met witte strepen. Het naderende front maakte een suizend geluid en ik voelde het op mijn oren toen het passeerde. In één klap was de natte druiperfist verdreven door diep-winters weer: horizontale sneeuwjacht, een fluitende, striemende ooster en slecht zicht. Ik zag de plassen op ons keukendak bijna bevroren: eerst viel daar de sneeuw in en die prut was binnen no-time kei- en keihard bevroren.

In Nederland was sprake van een verkeersinfarct. De snelwegen werden niet druk genoeg bereden om sneeuwvrij te blijven en al werden ze dat wel: hier was geen kruid tegen gewassen. De strooidiensten, die hier niet op gerekend hadden, streden een verloren strijd. Een (naar naderhand bleek) slecht onderhouden gas-distributiestation in het noorden begeeft het, waardoor het zwaar getroffen Groningen zonder gas komt te zitten.

Een weeralarm blijft om onduidelijke redenen uit.

Uit het archief van Weerwoord:

“Ik moet het allemaal nog zien: hier vooraan het huis gewoon +2,1” (Sjoerd)

“Help!” (Anco)

Veel foto's uit het noorden waar half-ingesneeuwde auto's staan op plekken waar ooit een weg liep. Treinen lopen vast. In Maastricht zitten ze nog net niet op het terras bij

+12,1 en een schraal zonnetje, bij een warme zuidwesten aantrekkend briesje.

Uit mijn eigen archief:

Ik kan niet zo goed peilen hoeveel sneeuw er nou is gevallen, want alles waait steeds weg. In de hoek van de tuin is een duin van 50 cm ontstaan, het gras, dat nog nat is, is bijna schoongeblazen. Er waait een soort sneeuwstof door een kier bij de keukendeur: heel raar om te zien...

Voorpagina
Net binnen
Algemeen
Economie
Zakelijk
Sport
Tech
Entertainment
Uitgaan

'Nationale ramp'

Onbekend aantal burgers in grote problemen geraakt door extreem winterweer.

II – EEN BIJTERTJE

Pas op 23 november likt Nederland zijn wonden. Het koufront is tot diep in Frankrijk doorgedrongen en heeft in heel noordwest-Europa een verwoestende uitwerking gehad. Doordat het front enige tijd boven midden-Nederland was gestagneerd waren daar de effecten het meest extreem: het gevecht tussen koude en warme lucht op hoogte, gecombineerd met een ijzige aanvoer aan de grond had een etmaal lang sneeuw, ijsregen, ijzel en storm opgeleverd wat het openbare leven totaal tot stilstand had gebracht.

Nadat het front is doorgeschoven klaart het op grote schaal op. De temperatuur zakt als een baksteen. In de nacht van 22 – 23 november wordt in Lelystad door Ben, boven 43cm sneeuw, om 05:23 uur -24,2 graden gemeten en op neushoogte -21,3. Maar ook Rotterdam (-21,9) en Schiphol (-19,8) kennen een zeer, zeer koude nacht. In Groningen is het weliswaar minder koud (-11,2) door een doorstaande wind, maar doordat de gasvoorzieningen zijn weggevallen geldt daar nu de noodtoestand. Sporthallen hebben noodvoorzieningen getroffen om burgers in warmte op te kunnen vangen.

Maar ook in de rest van Nederland is het openbare leven ontwricht. Treinen rijden niet meer, N-wegen zijn ingesneeuwd en zelfs de A12 is ter hoogte van Nieuwerbrug geblokkeerd door een sneeuwduin van 6 meter hoog, opgestoven tegen het talud daar. Sneeuwhoogte inschatten is dan ook onmogelijk. Het soort sneeuw is zo licht en pluizig dat het al wegwaait als je erlangs loopt. Daardoor heeft het zich ongelijk

verdeeld. Ik schat dat er zo'n 40 – 50 cm in mijn tuin ligt, maar het kan ook minder zijn. Elektriciteitskabels zijn gebroken door het gewicht van de ijzel. Bomen kunnen het gewicht niet dragen. Autorijden is, ook met winterbanden, niet te doen op een laag van ijzel met daarop sneeuw.

In de media heerst vooral hijgerigheid: waarom had het KNMI geen weeralarm afgegeven? Wiens schuld was dit? Wat vond de minister? “80 CM GLOBAL WARMING OP DE STOEP” kopt De Telegraaf in chocoladeletters.

Op de weerkaart zien we een indrukwekkend hogedrukbolwerk van Groenland naar Scandinavië lopen. Noord-Duitsland, de Britse Elanden, de Benelux en Noord-Frankrijk zitten gevangen in een ijzige koudebel met temperaturen tot -20 op 1500 meter hoogte. Door nachtelijke uitstraling wordt strenge tot zeer strenge vorst verwacht voor de rest van de week. Overdag meest lichte vorst.

De sfeer op Weerwoord is nog steeds verdeeld.

“Dit is nog maar het begin, let maar op!” (Seppie)

“Stelt niks voor. Ik ben niet onder de indruk. Dit koudeputje blaast het hoog op, let maar op. Over een paar dagen gewoon weer +4 aan de voorkant van mijn huis...” (Sjoerd)

“Ja, zo'n vroeg wintertje verschiet dan al zijn kruit, let maar op, daarna regent het gewoon 3 maanden lekker door...” (Dimitri)

Vanaf Terschelling komen onwaarschijnlijk mooie foto's van een Waddenzee met ijsgang en een volkomen wit poollandschap.

Uit mijn eigen dagboek:

“s Ochtends opgestaan en na het douchen bij -13 een kopje kokendheet water de lucht in gesmeten; dat blijft een wonderlijk effect. Volgende keer wel en onderbroek onder m'n ochtendjas aandoen want de burens keken raar. Verder zie ik volgens mij Poolsneeuw; van die glinsteringetjes in de zon – héél mooi.”

Alles is wit en bevroren en kraakt. Omdat er geen brood meer was in de supermarkt ga ik er zelf een bakken. Goed om bloem en gist in huis te hebben! Bij de burens ligt een afgebroken stuk kastanjeboom in de tuin. Dit is een surrealistische wereld. Wat is hier gebeurd? 10 dagen geleden was het nog 21 graden en nu gaat het éne na het andere

kouderecord eraan in deze binnen no-time stijfbevoren, prachtige en stille wereld. Tmax in de achtertuin die dag: -4,9 graden, nét geen matige vorst overdag dus.

De Pluim laat een verdere daling van het gemiddelde zien tot hallucinante waarden: 's nachts gemiddeld -15 en het overdag gemiddeld -8. De MOS bolletjes van het KNMI wekken op Weerwoord verbazing: de dienstdoende meteoroloog houdt het op -8 's nachts en +2 overdag. Op de weerkaarten krijgt het hogedrukbolwerk versterking vanaf de pool. Op de Noorse Zee ligt nu een kern met een druk van 1060 mBar. Op Groenland lopen de waardes op. Gelijktijdig ontstaat er bij Finland een lagedrukgebied. Met een ijzige noord-noordoostelijke stroming blijft het koudetransport intact. Waar gaat dit heen?

III – DE GEVOLGEN

De wegen zijn weer min of meer weer begaanbaar en het openbare leven heeft zich weer, zo goed en zo kwaad als dat gaat, hersteld. Alleen de Lopikerwaard zit nog zonder stroom. Een groot gevoel van saamhorigheid merk ik in Nederland, want we hebben hier allemaal mee te maken. Mensen lijken vriendelijker en de korte lontjes lijken wel bevroren.

In Vlaanderen is de brutale winterinval ook niet zonder gevolgen gebleken. Vooral de West-Vlaamse kust blijkt record-hoeveelheden sneeuw te hebben gekregen. Wouter en Benny berichten pas na dagen (eerder was ook daar de stroom weggefallen) over sneeuwhoogtes van meer dan 70 cm, en meten -19,9, maar ik ben niet eens jaloers: hoeveel winter wil je hebben?

Het valt me op hoe snel de mens zich aan een situatie aanpast. Ik merk dat ik volkomen gewend ben aan de vuilwitte, krakende korst die op de stoep ligt, aan het glij-rijden met de auto, de kou. Aan het pak sneeuw in de tuin dat in de loop van de week is

ingeklonken tot een centimeter of 30. Naar mijn schuur loopt een platgestampt pad – net alsof ik in Zwitserland ben.

Voor-en nadelen

Ik kijk met een schuin oog naar het nu bevroren water in vaarten en plassen waar nou eens géén sneeuw op ligt – prachtig zwart keihard glij-ijs-in-wording volgens degenen die zich er al op gewaagd hebben. Ik kijk ook met een schuin oog naar de gasmeter, wiens getik ik in de gang de hele tijd hoor én ik kijk met een schuin oog naar die depressie boven Finland, die via de Oostzee storingen onze kant op lijkt te gaan sturen – daar gáát het glij-ijs. Ik wil nu wel eens een schaatswinter met mooi ijs. En in de media valt het E-woord wat tot hevige discussies leidt.

Ook op Weerwoord is men verwend geraakt en zijn de oude posities behouden. Wat voorbeelden:

“Dit gaat ongekende proporties aannemen. Als de zaak zo geblokkeerd blijft, dan schaatsen we zó naar Londen...”

“Het is tegen mijn gewoonte, maar op +356 zie je toch duidelijk dat de blokkade doorbroken wordt. Daarna is het over en sluiten. Moet ik hiervan genieten, wetende dat het over een week klaar is? Nee toch zeker?...”

“Gaaap, vannacht Tmin -14,4. Wie biedt minder?”

De laatste EC-run laat nu óók een Genuadepressie (“Romeo”) zien die opdringerig wordt. Het hoog (“Ilse”) op de Noorse Zee wordt naar het westen geduwd door die andere depressie, die bij Finland. Wat dit voor gevolgen gaat hebben voor ons wintertje, dat nu één week oud is, weet niemand – de modellen komen met steeds andere oplossingen. Maar dit rustige, kraakheldere vriesweer raken we wel kwijt. Maar iemand zei ergens, ooit: “een koude winter kiest de koudste oplossingen”. Dus wie weet.

Makkers staakt uw wild geraas

Het bevroren Nederland en België bevinden zich begin december in een soort niemandsland: het hoog ligt te ver weg om kou op transport te zetten maar door gebrek aan instraling én de hoeveelheid sneeuw die er ligt, is de kou ‘voor zichzelf begonnen’. De vorst is wat getemperd dezer dagen: -8 ’s nachts en -2 overdag. ’s Nachts vormt zich makkelijk en veel dichte mist wat overdag tot prachtige berijpte taferelen leidt. In Den Haag heeft het vanmiddag zelfs even gedooid. De Finse depressie is Noors geworden en transporteert lucht direct uit het noorden naar het zuiden. De Benelux ligt in de

hit-zone.

De vraag is niet óf er een Polar Low ontslaat, maar wanneer. Gelijktijdig schuift de Genuadepressie tergend langzaam naar het noorden. Ik baal als een stekker want een sneeuwdump op het mooie ijs zou funest zijn voor de kwaliteit ervan. Aan de andere kant likkebaardt héél Weerwoord bij de mogelijkheid van de botsing van een Polar Low op (de restanten van-) een Genuadepressie, iets dat niemand zich kan voorstellen. En, om het nog mooier te maken: dat zou op Sinterklaasavond moeten gebeuren.

De Media hebben het in de gaten gekregen (waar ze bij de eerdere inval zaten te slapen) en koppen alvast SNEEUWRAMP OP PAKJESAVOND? Het KNMI laat weten dat er geen reden is voor paniek en dat er in een paar dagen een boel kan veranderen.

Weerwoord is verdeeld, net als ikzelf: aan de ene kant zou deze sneeuwdump van historische proporties kunnen worden, maar de schone, krakende noordoostwinter is daarmee weg. Bovendien zal de vorst dan nog verder getemperd worden. Aan de kust wordt zelfs gevreesd voor dooi. We gaan het zien.

Wie klopt daar kinderen

Sinterklaasavond 2016 zal iedereen in West-Nederland en -Vlaanderen zich wel heugen. Ik was zo opgetogen als een kind. Een Polar Low kwam afzakken over de Noordzee en werd rond 16:00 uur verwacht bij Den Helder. Gelijktijdig was het in Limburg en Brabant zachtjes gaan sneeuwen uit de eerste resten Genualaag. Dit kon een botsing zonder weerga worden. Op Weerwoord was de spanning om te snijden, tussen de realo's en de fundi's, de rekkelijken en de preciezen, en de verwachtingen liepen uiteen van 'Regen bij +3 aan de voorkant van mijn huis' tot 'Een centimeter of 15 moet toch wel kunnen...' Niemand kon verwachten wat er die avond werkelijk zou gebeuren.

Voorpagina
Net binnen
Algemeen
Economie
Zakelijk
Sport
Tech
Entertainment
Uitgaan

Randstad afgesloten van buitenwereld

Crisiteam focust op transport levensmiddelen en brandstof.

IV -PAKJESAVOND

Achteraf zijn meteorologen het erover eens geweest: deze samenloop van omstandigheden verzin je niet en lijkt ook onmogelijk: dit soort verschillende luchtsoorten botst doorgaans gewoon niet op elkaar. Uitgesloten. Maar dit was niet het enige unieke feit van de winter van 16 – 17, wel het eerste. Achteraf blijkt dat de snelheid van het koutransport over het nog warme Noordzeewater een factor was. En de Comma's die in het kielzog van het eerste Polar Low door dat warme water in korte tijd konden uitgroeien tot zelfstandige Lows. En de grootte en logheid en de verrassende noordelijke koers van de Genua-depressie. En het afgekoelde continent. En van alles.

In Nederland zaten families knus bij elkaar. Het KNMI had voor het westen weliswaar code oranje afgegeven maar hield het op een 'smalle kuststrook' waar 'regen of natte sneeuw' zou kunnen vallen. In de rest van Nederland enige tijd 'lichte sneeuw'. Men was inmiddels gewend geraakt aan de winterse ongemakken en dus een tiktje overmoedig geraakt.

Zelf kon ik me nauwelijks concentreren op de gedichten. Ik keek alleen maar naar buiten en hoopte vurig op spektakel. En toen begon het. Eerst een paar verdwaalde vlokjes, maar de intensiteit van de kleine sneeuwvlokjes nam heel snel toe. Ik liep naar het weerstationonnetje en las -3,8 af, wat me geruststelde. Buiten sneeuwde het intens. "Het is begonnen" zei ik en we gingen door met de pakjesavond.

Hoor de wind waait

Wat ik op dat moment niet wist was, wat er inmiddels in Noord-Holland gaande was. Dit Polar Low was er een van aanzienlijke proporties en het groeide aan de achterkant steeds aan. De Comma's/Low's die er daar weer achteraan kwamen zorgden voor een niet-aflatende sneeuwdump van hoge intensiteit bij een temperatuur van vlak onder 0 in het uiterste westen tot -3 meer in het binnenland. In Haarlem regende het zelfs even stevig door bij +0,2 – het indraaien van warme lucht vanaf de Noordzee won het daar even van de kou. Datzelfde gebeurde later ook in Zuid-Holland: Hellevoetsluis meldde om 19:45 enige tijd zware regen. Maar in Noord-Holland was in korte tijd minstens 15 cm sneeuw gevallen en dat zou nog wel even doorgaan. De kern van de PL zou bij Zeeuws-Vlaanderen naar binnen draaien – was de verwachting. Het front van de Genuadepressie zou stagneren boven Brabant en daar wat lichte sneeuwval geven in een brede frontale strook. Zou. Het liep anders.

De Praktijk

De route van het Polar Low kwam zuidelijker uit. Het indraaien van relatief warme en vochtige luchtmassa's die botsten op het nog steeds traag naar het noordwesten opschuivende Genuafront zorgden voor urenlange, zeer intensieve, zware sneeuwval in de westelijke helft van de Benelux. Op de weerkaart was er geen touw meer aan vast te knopen en op de buienradar was het één grote, onduidelijke kolkende en steeds weer activerende soep geworden, een beetje als in december 2010. Alleen viel er toen hier maar 27 cm sneeuw.

De laatste keer dat ik naar buiten keek ging het sneeuwen onverminderd voort. Dat was rond 01:00 uur. Er lag een onwaarschijnlijke vracht sneeuw in de straat die bijna niet meer als straat herkenbaar was. De auto's tot halverwege de portieren ingesneeuwd. Op de buienradar was het één tombola van actieve buien, draaiende kerntjes en soms een gaatje. Daar werd natuurlijk over geklaagd.

Reacties op Weerwoord

“Zie je wel”, aldus de een in Woerden, “we krijgen hier ook nooit wat. Ik hoor overal berichten over 30 cm en meer en hier ligt maar hooguit iets van 25. En een sneeuwt bijna niet meer. Oh wacht: het intensiveert weer...”

“In Leiden dooit het bijna”, aldus de ander bedroefd. “Moet ik dit winter noemen?” In

datzelfde Leiden ligt op dat moment ongeveer 45 cm sneeuw: de oude en de nieuwe laag opgeteld.

Maar er is ook blijdschap: “REGEN in Haarlem!! Dat ik dit nog mag meemaken!!” juicht iemand, waar anderen hem uitbundig mee feliciteren.

Wakker worden in Siberië

Als Nederland en België op 6 december wakker worden ligt het onder een vracht sneeuw van tussen de 30 en 95 centimeter. De lucht is opgeklaard en de temperatuur is weer terug in zijn hok: overal vriest het tussen de -4 (Den Helder) en -12 (Woensdrecht) graden. In de meer Oostelijke delen heeft men te maken gehad met de Genua-depressie die weliswaar minder intensief, maar toch gestaag zorgde voor een verse laag sneeuw van ongeveer 15 cm. Het levert een unieke satellietfoto op, die uitgeprint op mijn werkkamer zal hangen. De complete Randstad zit op slot, zoals eerder ook, maar de mensen gaan er gelatener mee om en er is sprake van berusting. Forumleden halen oude, vergeten Russische en Scandinavische verbasteringen van hun plaatsnamen uit het vet. Zelf bericht ik vanuit Bodegråvn.

Op de weerkaarten wordt het oude hoog ‘Ilse’ opgeslokt in een brede gordel van hoge druk die loopt van Groenland tot diep in Siberië. Het complete stromingspatroon is omgedraaid en het ziet er niet naar uit dat hier voorlopig verandering in komt.

Het KNMI houdt het simpel: *“Aanhoudend koud weer met van tijd tot tijd sneeuw”*.

De Pluimen laten iets anders zien: een verscherping van de vorst lijkt er weer aan te komen en dit keer niet door stralingskou maar echte, klassieke transportkou. Als we de modellen mogen geloven gaan we een week tegemoet met middagtemperaturen van -6 en een harde, droge, oostenwind. Gevreesd wordt voor sneeuwdriften.

De druk van de vracht sneeuw duwt het eertijds zo mooie schaatsijs helaas het water in, waardoor er onder die sneeuw een gele, ruw-brokkelige laag “Wienerschnitzel-ijs” ontstaat op de vaart achter mijn huis, die onschaatsbaar is. Mijn zwager in Toronto bericht mij, dat ze daar nog steeds op de winter wachten, en of ik die toevallig gejat heb. Het zij zo. Is dit Nederland?

Voorpagina
Net binnen
Algemeen
Economie
Zakelijk
Sport
Tech
Entertainment
Uitgaan

**Logistieke
problemen
houden aan**

Konvoovaart achter
ijsbrekers op IJsselmeer
nu op schema

V – WINTERSE ONGEMAKKEN

Het is natuurlijk allemaal mooi en prachtig al dit winterse geweld, maar ook wat beangstigend. Ruim drie weken geleden, op 21 november, viel de winter bruto en veel harder dan verwacht in, en sindsdien is de temperatuur niet meer boven 0 geweest in bijna de gehele Benelux. Na de tweede sneeuwdump van pakjesavond komt de transportkou op gang; een ijzige doorstaande ooster jaagt over het witte land en gaat door merg en been. De sneeuw die werkelijk overal ligt blijft zich op deze manier steeds verplaatsen en zorgt voor ongemakken – vooral in het verkeer. De dagen zijn grijs, donker en koud en doen mij denken aan 14 januari 1987, een dag dat de maximumtemperatuur in Rotterdam niet boven de -11 kwam. Zo erg is het nu niet, gelukkig, maar ik geef als winterliefhebber toe: het is intimiderend. Het verschil tussen de nachten en de dagtemperatuur is gering en schommelt deze dagen tussen de -11 en de -6 graden. Dat alles bij pal oostenwind kracht 6-7 Bft. Het fluit de hele tijd om het huis en de CV ketel draait overuren.

Op de kaarten is er in de verste verten geen enkel zicht op tempering van de vorst. Er ligt een gigantische gordel van hagedruk van Groenland tot diep in Siberië in en dat blijft gewoon zo. De twee lagen sneeuw zijn door inklinking tot een compacte harde korst geworden, en werkelijk op elke straathoek zie je sneeuwduinen die elke dag weer op een andere plek liggen door de permanent doorloeiende oostenwind. Op kruisingen zie je gewoon de straatstenen, terwijl op andere plekken de sneeuwwhopen soms

meer dan een meter hoog gewaaid zijn.

Gewenning

De aanvankelijke euforie onder de winterliefhebbers raakt nu ook wat bekoeld; men raakt verzadigd. Daarnaast heeft West-Europa nu een serieus probleem: door de sneeuwdriften wordt het transport over de weg en het spoor bemoeilijkt en de bevoorrading van van alles en nog wat komt onder druk te staan. Waterleidingbedrijven krijgen problemen, evenals energiebedrijven die de vraag naar energie niet altijd bij kunnen benen. In Duitsland zijn er al black-outs geweest, op windstille dagen, als de reservecapaciteit van de windmolens de vraag niet kon bijbenen. Door de harde wind blijft het IJsselmeer nog open, maar de ijsgang bemoeilijkt de vaart aanzienlijk; sinds 12 december wordt er in konvooien gevaren, wat prachtige beelden oplevert van beijds de binnenvaartschepen. Het E-woord valt steeds vaker maar in Friesland zijn er door de harde wind nieuwe wakken ontstaan op de route en er is veel zand en sneeuw op het ijs gewaaid. De Friezen houden het hoofd koel, terwijl het Westen nu al verhit brult om eindelijk een tocht. Zo ver is het – nog lang – niet.

BANEN

TOPICS DIGITALE KRANT SERVICE

Nieuws Cultuur & Leven

de Volkskrant

Binnenland

Scheepvaart IJsselmeer in konvooi ijs te lijf

Vrachtschepen gaan zaterdag in konvooi het ijs op het IJsselmeer te lijf. Met behulp van ijsbrekers blijft de belangrijke scheepvaartroute Amsterdam-Lemmer begaanbaar.

ANP 13 december 2016

Dat meldde een woordvoester van Rijkswaterstaat zaterdag. Het scheepvaartverbod dat de dienst vrijdag afkondigde voor het IJsselmeer en Markermeer blijft van kracht. Rond 08.30 uur vertrok het eerste konvooi met zes schepen onder begeleiding van drie ijsbrekers vanuit Lemmer. Vanuit Amsterdam vertrok even later een konvooi van vier schepen, met hulp van drie ijsbrekers. Door het afgekondigde scheepvaartverbod liggen veel schepen in havens te wachten. 'We zetten ons in om alle schepen zo snel mogelijk weg te krijgen met een konvooi', aldus de woordvoester. Schepen die mee willen varen in een konvooi moeten zich eerst aanmelden bij de Centrale Meldpost IJsselmeer. Zolang het veilig is blijft het 'konvooivaren' van kracht. 'We houden de ontwikkelingen scherp in de gaten. Door de harde wind kan het ijs gaan schuiven en dan wordt het

Uit mijn dagboek:

13 december. De vorst duurt nu drie weken en ik beken eerlijk dat ik het verder wel geloof. Ik zou wel eens een zonnetje willen zien, of een vleugje warmte willen voelen. Ik wilde winter; hier was hij. Nu graag een intermezzo of iets anders. Ben ik verveeld? Hoe lang duurt dit nog? Zelf in mijn dubbel-beglaasde slaapkamerraam zie ik ijsbloemen. En het vriest letterlijk dat het kraakt; 's nachts hoor je de bomen zuchten en kraken onder de koude, gierende oostenwind. En elke ochtend moet je de auto uitgraven uit elke keer weer anders gevormde sneeuwduintjes. Opmerking: mijn CV maakt soms rare klokkende geluiden. Ik moet er niet aan denken dat die nu de geest geeft....

Maar na een week hangt er hangt verandering in de lucht: op de weerkaarten meldt zich de eerste koude-uitbraak bij Newfoundland die een depressie de Oceaan op zou moeten sturen. Volgens EC zou die het hogedrukbastion naar het oosten duwen en zouden wij in de ruime dooi terechtkomen. Althans: volgens een deel van de pluim (waaronder de Oper). De meeste leden zien echter een bestendiging van matige vorst. We zullen zien.

Weerwoord:

“Kan dat witte spul nu eens weg? Ik heb het nu wel gezien...” (Frank)

“Ik heb een nieuwe Bult geschapen. Tot wanneer blijft die bestaan? Graag jullie gokjes!” (Douwe – met een foto van een onbeschoft hoge sneeuwbul)

“Ik liep naakt de tuin in. Had het toch best warm hoor!” (Katya)

Tmin die nacht: -10,3. Tmax de volgende dag: -6,6. Wind: Oost, 5Bft.

Dagboek:

14 december: Opgestaan in een ijskoud huis. CV is ermee gestopt. We koken pannen met heet water om ons te wassen en ik stook de haard op maar het einde van de houtvoorraad is al in zicht. Gelukkig staat er in de schuur een elektrisch kacheltje. Die zet ik dan maar in de woonkamer. Ik vries zowat vast aan de pleebril. Leuk hoor, Totaalwinter! Maar ik lees dat de ijsclub (eindelijk!) open gaat. Het was blijkbaar een gedoetje om iets schaatbaars te maken van de sneeuw-en ijsprut op dat ondergelopen weiland. Ik overweeg om over de ijskorst op de Zuidzijde erheen te schaatsen puur omdat het kan, maar doe het toch niet. Op de ijsclub is bijna niemand. Het is ook veel te koud.

Voorpagina
Net binnen
Algemeen
Economie
Zakelijk
Sport
Tech
Entertainment
Uitgaan

Noodtoestand afgekondigd

Extreme sneeuwval zorgt voor inwerkingstelling Nationaal Rampenplan, leger ingezet

VI – DE SNEEUWRAMP VAN 17 DECEMBER

De Depressie bij Newfoundland, die ons winterweer zou verdrijven, gaat toch een andere koers varen dan eerder verwacht: die zal waarschijnlijk ‘onderdoor’ scheren, zoveel is nu wel duidelijk. Wat dat voor ons precies gaat inhouden weten we niet, dat hangt af van de exacte koers en dat is nowcasten. De laatste berekeningen laten hem platgedrukt aan land gaan bij Duinkerken, wat bij ons een toename van de ongemakken zou betekenen. Ik geloof niet dat er veel mensen zitten te wachten op nóg meer winters gedoe behalve wij, weerfreaks. Want alles beter dan saai weer.

De weerkaarten zien er rommelig uit. Een koude hogedruk gordel met daarin ingevangen laagjes bepaalt ons weer. Het maakt in deze setting ook niet uit vanuit welke hoek de wind waait: overal vriest het. Zelfs op dagen met een zwakke zuidwesten wind blijft de Tmax makkelijk onder 0, ook in Vlissingen. Dit doet me inmiddels aan 1985 denken of erger: ik kan me dit eigenlijk niet heugen. De koppigheid van het winterweer en de steeds winnende koude oplossingen voelen ‘gewoon’ aan. Een winter met regen: wat is dat?

De laatste dagen is er af en toe wat sneeuw bijgevallen maar te weinig om significant te zijn. Op meren en plassen worden ijsclubs actief en beginnen de eerste toertochten sneeuwvrij te maken. Dat heeft even geduurd, maar de laag sneeuw op het ijs maakte

het eerder onverantwoord om het ijs op te gaan. Maar nu, na bijna 4 weken vorst, moet dat gewoon kunnen en dat lukt ook. De websites met toertochtkalenders lopen vol, maar met dit grijze, kille weer denk ik niet dat het storm zal lopen met rubbertegelgeneratieschaatsers.

Weerwoord

Op Weerwoord wordt er druk gespeculeerd over de koers van het laag en gerefereerd aan 1979. Terwijl ik denk, dat we 1979 al op punten voorbij zijn is het leuk om mee te denken.

“Ik wil niet vervelend klinken, maar deze dooi-aanval lukt gewoon hoor. Daarna is het over en uit. Bovendien: wanneer begint die winter van jullie eigenlijk? Het heeft hier slechts één keer streng gevoren. En dan nog maar -10,3. Dus waar hebben we het over...” klinkt het weinig enthousiast uit Leiden.

A3 meldt op het VWK forum dat “het astronomisch gezien nog geen winter is en het dus nix is en het vanzelf weer warm wordt”

Van Seppie wordt niets meer vernomen maar men fluistert dat hij naakt in een van sneeuw en ijs gebouwde Yurt vredig Finse winterliederen zit te neuriën.

Hellevoetsluis klaagt over een breed ervaren algemeen gebrek aan vocht. Haarlem is het daar roerend mee eens.

17 december: Snowmageddon

Op 16 december maakt het kabinet bekend dat de energielasting met maar liefst 34% (‘Europese Solidariteits-koudepremie’) omhoog gaat. En daar gaat nog 21% btw overheen. Want deze heffing wordt blijkbaar beschouwd als ‘luxeartikel’. Men is te bevoren om er echt boos over te worden en teveel bezig met deze koudegolf uit te zitten maar ik denk al aan de eindafrekening en ben wél boos. Evenwel koerst er een vochtig warm en nat lagedrukgebied op ons koudebastion af en dat lijkt mooi onderdoor te gaan schieten.

Wij Weerwoorders hopen stiekem op een sneeuwstorm van 1979-achtige proporties, maar het KNMI ziet dat anders: ‘Mogelijk enige tijd lichte sneeuw, in het zuiden misschien enige tijd matig’ luidt het voorzichtig. Ik zie dat anders en uit dat ook op Weerwoord. Oude houwdegens fakkelen mij af: alsof ik het beter weet dan het KNMI? Toch heb ik er geen goed gevoel bij. Dit kan rampzalig uitpakken en het land heeft al logistieke problemen. EC laat het laag Frankrijk in zakken, maar de DWD voorziet een

oost-noordoostelijke ramkoers.

Onverwachte koers

Het laag ('John') komt iets boven Duinkerken om 13:55 aan land. Gelijktijdig stijgt de druk in het noorden. In Vlaanderen ontstaat een ijzelramp: John komt aan op een bevroren land en draagt veel lauwe regen bij zich, en een laag van 5 cm ijs bedekt binnen een uur alles en vernielt bomen, elektriciteitskabels en maakt verkeer onmogelijk. Via Vlaanderen koerst de kern in noordoostelijke richting met op het front een zeer brede strook met extreem weer: sneeuw, hagel, ijsregen, rukwinden en onweer. Iets noordelijker wakkert de noordoostenwind aan tot 7 Bft. Mijn hele huis kraakt en piept. De wind slaat in de schoorsteen van de haard en mijn hele woonkamer staat blauw. Buiten stuift een wit waas door de straat. Lantaarnpalen wiebelen in de gierende wind. Ik kan niet zien of het sneeuwt of dat dit stuifsnieuw is; dit gaat te hard, te snel. In de verte zie ik weerlicht. Zelfs binnen in mijn oude huis voel ik de tocht trekken en is het koud. De net gerepareerde CV pompt dat het een aard heeft. Hoe lang gaat dit duren?

Op de buienradar kunnen we de kern mooi volgen. Die trekt onder Antwerpen richting Eindhoven, Venlo. In het Noorden is de wind nu een volle 8 Bft en ook daar sneeuwt het nu volop. Een hoogtelaagje vanaf de Oostzee koerst zuidwestwaarts en dumpst, over het hoofd gezien door het noodweer in Vlaanderen, Midden- en Zuid-Nederland, Noord-Nederland vol met een bak sneeuw van onbekende omvang. In Maastricht: enige tijd regen bij -3,1, wat tot één grote ijskoek leidt. Een vriendin van mij in Oost-Brabant meldt dat de sneeuw tot aan het dak van haar boerderijtje in Zeeland (zo heet het daar) is opgewaaid – ze kunnen niet meer uit het raam kijken.

Surrealistische wereld

Voor de derde keer deze winter komt het openbare leven tot stilstand in het welvarendste gedeelte van Europa. En nu geeft zelfs het KNMI om 17:45 een weeralarm af. Dat mag ook wel: in mijn tuin is het sneeuwduin bijna tot het dak van de schuur opgewaaid en zelfs ik ga in dit weer niet naar buiten. Ik heb medelijden met de vrijwilligers die de schaatsbanen sneeuwvrij hebben gemaakt: al dat werk kan opnieuw gedaan worden. Als ik naar buiten kijk zie ik in de straat surrealistische vormen van sneeuw waar ik ooit de auto's wist. In mijn keuken wordt sneeuwstof naar binnen geblazen en vormt een nat geometrisch hoopje. Mijn weerstationnetje heeft de geest gegeven maar volgens Weerplaza Actueel moet het -4,5 zijn. Ik ben 48 maar dit heb ik nog nooit meegemaakt.

De volgende ochtend blijkt dat de twee depressies boven de Veluwe op elkaar gebotst zijn, beide niet verder konden komen, en in een groot gebied integraal leeggesneeuwd zijn. De foto's die de volgende dag volgen kennen we alleen uit de Alpen of uit Scandinavië: er is bijna een meter sneeuw gevallen, misschien wel meer. Dit is het tweede unicum van deze winter: nooit viel er op één plek in Nederland zoveel sneeuw.

Omgeving Zwolle (Wezep), aan de Noordrand van de Veluwe, meldt 113 cm poeier. We zien onwerkelijke foto's van de Veluwe die op Finland lijken. Het openbare leven in Nederland en Vlaanderen staat compleet stil. Mensen beginnen nu toch een beetje ongerust te worden – niemand die zich dit soort bruut wintergeweld kan herinneren. Waar gaat dit heen? Kunnen we morgen nog naar de supermarkt? Wanneer zijn de wegen weer vrij?

Het nationale crisisteam overweegt verregaande noodmaatregelen. Wat die precies in zullen houden wordt later bekend gemaakt.

Voorpagina

Net binnen

Algemeen

Economie

Zakelijk

Sport

Tech

Entertainment

Uitgaan

Extreme wateroverlast na dooi

Polders en snelwegen in heel Nederland ondergelopen. Noodtoestand blijft van kracht.

VII – WEIHNACHTSTAUWETTER

Nederland en Vlaanderen zijn op 21 december onherkenbaar veranderd. Waar ooit wegen sloten of meren te zien waren rest nu één witte vlakte. Alles is dichtgestoven, geen landschapskenmerken zijn meer zichtbaar. Rijkswaterstaat en het leger hebben dagen achtereen met man en macht doorgewerkt om de hoofdverkeersaders weer vrij te maken, gestrande automobilisten te redden en zoveel mogelijk dorpen weer toegankelijk te maken. Maar het lijkt onbegonnen werk. De wind is gelukkig gaan liggen, waardoor wegen die eenmaal vrij zijn, dat ook blijven. Doordat het bijna windstil is en het 's nachts opklaart zakt de temperatuur als een baksteen: in de nacht van 18 – 19 december meet De Bilt -24,3 graden. Vlak boven de sneeuw bij Lelystad wordt die nacht -28,8 gemeten, een officieus record.

De sneeuwdikte is ongekend. Op de Veluwe wordt op sommige plekken 140 cm gemeten, bij mij in de tuin schat ik 50 – 70 cm sneeuw. De sneeuwlaag zakt door zijn eigen gewicht behoorlijk in, stel ik vast na een paar dagen meten. Het openbare leven komt maar moeizaam op gang. In onze straat wordt met vereende krachten een pad vrijgemaakt maar we weten niet waar we met al die de sneeuw heen moeten. De gemeente heeft zich nog niet laten zien dus zijn we aangewezen op saamhorigheid. Mijn overbuurman gebruikt zijn aanhanger om de sneeuw even verderop op een hoop te gooien die inmiddels bijna 3 meter hoog is. Nooit gedacht dat te veel sneeuw voor dit soort

problemen kon zorgen. Auto's rijden niet en boodschappen doen we lopend. Langs de Rijn lopen is een hachelijke zaak omdat je niet meer kunt zien waar de kade ophoudt en de Rijn begint.

Op de weerkaarten is er nu wel, voor het eerst in weken, een grote en snelle verandering te zien. Het standvastige hoog, dat al weken ons weer bepaalt, verdwijnt eigenlijk vrij gemakkelijk en maakt plaats voor een depressie bij IJsland. Een deel van 'Ons' hoog wordt richting Polen gedrukt en daarmee zouden we in een warme, zuidwestelijke stroming terecht komen. Ik merk dat ik dat niet eens erg vind: deze hoeveelheid sneeuw is gewoon te veel en iedereen wil wel weer 'gewoon' zijn leven oppikken. Bovendien valt er zo niet te schaatsen. De Pluim laat zien dat de dooi bijna onvermijdelijk is, op een enkel lijntje na. De temperaturen zouden zelfs tijdelijk tot +13 kunnen stijgen en er wordt eerst veel regen verwacht.

Water water en nog eens water

En inderdaad: op 23 december, om 09:15 'valt' Vlissingen. Ik sta in de tuin in de al zwaarder en natter aanvoelende sneeuw, die nu niet meer kraakt. En dan hoor ik gedruip en zie ik op de bomen donkere, natte plekken ontstaan. Op Weerwoord post ik: "Bødegråvn is weer gewoon Bodegraven...Ik ga de tuinstoelen buiten zetten". Dat ik mijn schuur niet in kan door de sneeuwberg voor de ingang zet ik er niet bij.

Een uur later begint het eerst zachtjes en dan steeds harder te regenen bij een aantrekkende zuidwestenwind. Een lauwe wind op mijn gezicht, en ik verwelkom hem. Door die natte lauweheid ontstaat er echter een nieuwe situatie: de riolering is vaak nog stijf-bevroren en de grond ook. Het dooiwater kan dus nergens heen en hoopt zich onderin de kleffe sneeuwlaag op of blijft gewoon staan op straat. Die nacht van 23 – 24 december realiseert Nederland zich een nieuw probleem: dooiwateroverlast. Ik vind dat een mooi 3x woordwaarde-woord, maar het probleem is enorm. Bij mij sijpelt er water de keuken in en ik zie de straat veranderen in een laag zeer natte prut. Lager gelegen burens zijn met zandzakken in de weer. De enorme sneeuwvracht in ons land blijkt een waterreservoir van ongekende omvang te zijn dat nu snel vrijkomt. Omdat de ijslaag op sloten en vaarten behoorlijk dik is kan er niet of nauwelijks bemalen worden.

De week van Kerst tot Oud & Nieuw 2016 – 2017 zal niemand in de laaggelegen delen van de Benelux ooit vergeten. Het was de week van de Grote Kerstoverstromingen, een nieuw fenomeen in Nederland en wéér een unicum in deze merkwaardige winter, die

nog niet eens op 1/3 de was. De temperatuur loopt op tot 13,7 graden op 29 december. Bij weinig wind en een zonnetje voelt het ronduit voorjaarsachtig aan.

Voorjaar?

Op oudjaarsdag maak ik een ritje in mijn omgeving. Het valt me op hoe snel en hoe veel er is weggegooid. De vele regen die de eerste drie dagen van de dooi-aanval is gevallen zal dat proces bespoedigd hebben. En de hoge minima: 's nachts zakte het kwik drie dagen lang niet onder de 10 graden. Hier en daar liggen nog enorme sneeuwhoopen en in de schaduw in de sloten is het nog wit, maar de Oude Rijn ligt deels weer open en je ziet weer gras. Alles is enorm drassig en nat, maar de situatie verbetert snel. Het zonnetje en de lauwe zuidwestenbries maken veel goed. Je hoort de hele tijd water stromen en druppelen. De mensen komen opgewekt hun huizen uit en knippen tegen het licht. Op straat wordt er gesproken over deze brute winterperiode en algemeen is men blij dat het over is. Op het platteland is nog veel wateroverlast maar ook dat wordt snel minder.

De Pluim intussen waaiert alle kanten op en de onzekerheid begint al op +96. Krijgen we een herhaling van zetten of houdt het milde, voorjaarsachtige weertje aan? Of komt de Westcirculatie nu eindelijk op gang? De poolwervel is nog steeds zwak, en de modellen hebben daar moeite mee. Van mij mag alles eerst maar eens weg dooi-en; schaatsijs is wat we willen! In de hoek van mijn tuin, in de schaduw, overleeft het sneeuwuud de dooi maar wordt steeds kleiner. Ik ga er af en toe naar kijken om me te herinneren wat er in deze knotsgekke decembermaand allemaal gebeurd is.

Mijn verjaardag op 2 januari is het Vleesch noch Visch-weer: half bewolkt, Tmax 7,6, Tmin 3,4. wind ZZW 3 Bft. Naar het zich laat aanzien blijven we even in dit niemandsland.

Weerwoord

Op Weerwoord slaat de irritatie toe.

“Ik zei het toch” aldus de een, “deze winter stelt niets voor. Dit was een aardig decemberwintertje, meer niet.”

“Doe es normaal man”, zo een ander. “Er is nog nooit zo veel sneeuw gevallen. En -28,8 gemeten. Noem dat maar niets”

Seppie is terug uit zijn Yurt en ziet in de verte, op +240 nieuwe hogedrukimpulsen in het noorden en schrijft de winter nog niet af. “Het is pas net begonnen hoor!”

“Ik heb een krat bier teruggevonden” klinkt het enthousiast vanuit Doetinchem. “Die lag onder een halve meter sneeuw. Joepie!”

Interessanter zijn de discussies over wat er allemaal gebeurd is de afgelopen maand en wat er de oorzaak van geweest kan zijn. Niemand die het echt weet te benoemen. We vermoeden de zwakke poolwervel en de vroege split ervan. EC hint overigens op een nieuwe split, op afzienbare termijn, maar dat zien we dan wel weer. Mijn winterhart is in elk geval verzadigd geraakt.

Uit mijn dagboek:

6 januari 2017: Op de weerkaarten verschijnt nu toch steeds vaker ‘De Beer’. Een Noord-Siberisch hoog heeft retrograde neigingen en in de achterkamer daarvan is het nog steeds bitter koud. Ik ben benieuwd of het nog een keer lukt deze winter; dat zou leuk zijn. Zo’n steendroge en -koude transportkoumaand als februari 1986 – dat zou wat zijn zeg. Met mooi zwart glij-ijs. Of is dat nou teveel gevraagd? De vorstgrens ligt ergens in Wit-Rusland en daarachter vriest het gewoon nog streng tot zeer streng dus wie weet... Vandaag trouwens iets normalere temperaturen: $T_{max} +3,5$, $T_{min} -0,3$. Het kan dus toch nog vriezen!

Op de weerkaarten is het nu rustig. De oceaan houdt zich koest en de straalstroom meandert vrolijk en sliertig wat de voorspelbaarheid op middellange termijn vrij laag maakt. We bevinden ons weer in een soort niemandsland, dit keer gevuld met maritieme lucht. Op de pool stijgt de luchtdruk weer en De Beer laat zijn neus zien rechtsboven op de WetterZentrale-kaarten. Zie ik daar nou 1055 staan?

Voorpagina

Net binnen

Algemeen

Economie

Zakelijk

Sport

Tech

Entertainment

Uitgaan

Mogelijk
nieuwe
vorstperiode
op komst

Rutte: 'Slecht voor het
land, slecht voor de
logistiek, maar goed voor
de staatskas'

VIII – NIEUWE ONTWIKKELINGEN

Na de extreem natte toestanden van de dooi-aanval is er een periode geweest van relatieve rust aan het weerfont. Nee, een Westcirculatie is niet losgebarsten en nee, we zitten niet in de diep-winter maar op 7 januari begint het er, voor de nog overgebleven winterliefhebbers, een stuk beter uit te zien. De Beer schuift langzaam op naar het westen en heeft eigenlijk twee kernen: eentje noordoostelijk van Sint-Petersburg met een druk van 1060 hPa en een filiaaltje bij Noorwegen dat vrolijk de Noorse zee op wil wandelen. Ook een Roemeense depressie wandelt langzaam maar gestaag naar het Westen, wat er toch op duidt dat de retrograde patronen van december nog steeds gehandhaafd zijn. Alleen met minder vocht in de atmosfeer. De straalstroom duikt weer de Middellandse Zee in en in de pluim winnen de koudere oplossingen het van de warme. Maar het is gematigde kou die we zien – op een paar Wilde Lijntjes na. Maar ook daar schikt niemand meer van. Het KNMI wil er in elk geval niets van weten: *“Aanhoudend rustig januariweer met temperaturen rond of iets boven normaal”* heet het.

Maar op 8 januari ziet het er ineens anders uit. Het Russische hoog ('Igor' noemt de DWD hem) neemt sneller dan gedacht in betekenis toe en breidt zijn invloed razendsnel uit richting westen. De twee kernen versmelten en in de berekeningen van zowel EC als GFS ligt er over drie dagen wéér een machtig hogedrukbolwerk (1045 hPa)

boven Scandinavië, maar dit keer anders van aard: géén contact met Groenland en weinig steun vanaf de pool. Met recht een continentale kwestie dus. Het Oost-Europese laag dient in deze scenario's als trekpaard om een stevige oostelijke stroming op gang te brengen. DWD ziet het anders en laat het hoog langzaam de Balkan in zakken, waarna we in warmere lucht terecht komen. We zullen zien.

Weerwoord

“Gadver, blègh” klinkt het uit Haarlem als een gortdroge, afkoelende pluim uitkomt. “Mág het tegenwoordig niet meer regenen of zo? Ik ga een boze brief sturen, ik weet nog niet aan wie...”

“Dat wordt weer zwervers warmföhnen” klinkt het zonder enthousiasme uit Amsterdam.

“Der Hammer!!!” roept Seppie.

“Nee hoor. Het wordt een vies walmend stink-hoog op een verkeerde plek. Wacht maar af...” sombert Voorburg.

En natuurlijk vliegt iedereen elkaar in de haren over de mogelijke uitkomsten van de scenario's. Zuchtend klap ik mijn laptop dicht. Daar gáán ze weer.

Tmax die dag een schrale +1,8 en de wind is van pal zuid nu uit naar het zuidoosten gedraaid. Voor vannacht wordt lichte vorst verwacht, maar dat is normaal in januari. Ik loop de tuin in en ruik toch weer die typisch droge, continentale winterlucht, gemengd met de open haarden die her en der branden. Ik zie een glinstering op het gras en als ik het beter wil bekijken voel ik het knisperen onder mijn pantoffel. Het nog steeds behoorlijk vochtige gras is aan het bevroren. Ik kijk omhoog en zie een heldere winterse sterrenlucht. Het voelt weer fris. Toch leuk!

De langzame overval

De ochtend van 9 januari is zo'n mooie, beloftevolle winterochtend die je wilt. Mijn sensor geeft aan dat het vannacht verrassend tot -4,8 is afgekoeld in mijn tuin. Het is onbewolkt en voor zonsopgang kleurt de lucht roze. Alles is lichtjes witberijpt en het gras is alweer zo hard als beton. Dat is sneller gegaan dan gedacht. Ik zie op Weerplaza dat de temperatuur op klomphoogte boven de zandgronden van Woensdrecht toch tot -9,6 is gedaald. Toch fors meer dan 'wat lichte vorst' bedenk ik me.

Een rondje langs de ochtendmodellen laat een forse verandering zien: de koude oplossingen zijn kouder geworden en nu is ook DWD om. Naar het zich laat aanzien

zijn we alweer vertrokken voor een periode met enige vorst. Hoe lang het gaat duren en hoe heftig het gaat zijn; niemand die het weet. Het hangt ook heel erg af van de vorm van het hoog, de as ervan en de kanteling, en de lagedruk ten zuiden van ons. Daarnaast lijkt zich een koudeputje af te snoeren bij de Baltische staten en onze kant op de komen; GFS heeft dat al een paar runs in de modellen zitten. En, in de helft van die oplossingen blaast datzelfde koudeputje het hoog op en neemt de oceaan ons weer over. Spannende tijden dus!

Jan Visser schrijft op zijn website: *“Het kan zomaar gebeuren dat we weer een vorstperiode krijgen. De modellen hebben wel vaker moeite met geblokkeerde patronen en onderschatten vaak de koppigheid ervan. De DWD voorziet een iets te koele januarimaand. De komende dagen moeten meer duidelijkheid verschaffen. We moeten deze winter dus zeker nog niet afschrijven”*

De nacht van 9 op 10 januari daalt de temperatuur in mijn tuin verrassend tot -6,2. De Bilt tekent -4,9 op, maar als je de kaart bekijkt ziet De Bilt eruit als een warmte-eiland. Schiphol meet -6,9 en Wageningen zakt tot -7,8. 10 januari is een stralende dag met een iets aangetrokken wind die uit het oostzuidoosten waait. De temperatuur komt in De Bilt eventjes boven 0 uit: om 14:45 uur wordt het daar +0,3 graden. Als de zon ondergaat verdwijnt de rest van Nederland onder een deken van vorst, en de Tact kaarten van de instituten kleuren bijna geheel blauw, op één hoekje na: warmte-eiland Voorburg ligt eenzaam, als donkergroen eilandje tussen al dat blauwe geweld.

Maar om 17:45 kleuren ook de laatste restjes groen op de kaarten zich blauw en ligt heel Nederland weer in de vorst. Eelde meldt om 18:00 uur al -5,1 graden. De nu naar het oosten gedraaide wind neemt nog steeds in kracht toe. Als ik buiten sta voelt het lekker koud aan en af en toe voel ik mijn wangen prikken van de koude en droge doorstaande oostenwind. Dat is toch een heel ander gevoel dan de lauwe lucht van vlak voor kerst. Niemand die op dat moment kon vermoeden dat we nog eens hevig zouden verlangen naar lauwe lucht en groene plekken op de actuele kaarten.

Ik bel mijn zoon in Leiden en vraag hem of hij weet waar zijn schaatsen liggen. En ik haal de mijne naar beneden. Ze zijn nog scherp en ik leg ze keurig netjes klaar in de gang, wachtend op wat er komen gaat.

Het koudeputje lijkt inmiddels toch als sneeuwstoring vanuit het noordoosten over

ons heen te komen en wordt morgennacht verwacht. Hoe ver het doorschiet de zee op is onduidelijk. Het is de enige onzekerheid die nog tussen mij en schaatsijs in staat maar ik heb er een goed gevoel bij. Ik kijk 's avonds even op Weerwoord en de sfeer is afschuwelijk. De rekkelijken en de preciezen gaan rollend met elkaar over de straat over de vraag wat het 'Coudeputje' gaat doen en of je wel of niet verder mag/moet kijken dan +96. Het lijkt de Dordsche Synode wel. Ik loop nog even naar buiten om de droge vrieslucht diep te inhaleren, kijk even op de sensor (-7,8!) en ga rustig slapen.

Het weerbericht voor de komende dagen, uitgegeven door het KNMI: *"Aanvankelijk lichte, soms matige vorst in de nacht en ochtend. Overdag temperaturen meest iets boven nul. Later overgang naar zachter weer"*. Ik geloof er geen snars van.

Voorpagina
Net binnen
Algemeen
Economie
Zakelijk
Sport
Tech
Entertainment
Uitgaan

Sneeuw legt verkeer opnieuw plat

KNMI verzuimt alweer
weeralarm uit te geven,
Minister ontstemd.

IX – THE RETURN OF THE KING

De Benelux heeft dan wel even de tijd gehad om op adem te komen na het volstrekt idioot brute wintergeweld van de maand december, maar we zijn er, zo op het oog, nog niet van af. De vorst heeft de lage landen de afgelopen dagen toch weer heroverd. Het eerder genoemde koudeputje activeert behoorlijk boven de Oostzee en koerst recht op ons af. Het KNMI, eerder op de avond van 11 januari: “Vannacht overwegend matige vorst. In het noorden en midden van het land vanuit het noordoosten mogelijk enige sneeuw van betekenis”. Aan de Oostzee meldt Kiel om 19:20 zware sneeuwval bij -8 en een oostnoordoostenwind van 6 Bft. Weerwoord is in rep en roer: wat kunnen we verwachten? Wat is de koers van de sneeuwstoring? De een houdt het op 5 cm voor het noorden, de ander verwacht minstens 15 cm voor het midden.

Het wordt weer een avondje nowcasten en ik besluit ervoor op te blijven, met de Duitse en de Nederlandse buienradars voor mijn neus, en een Weerwoordscherm ernaast. Om 21:45 meldt Mark uit Noordwolde de eerste vlokken en een aantrekkende wind bij -5,1. Om 22:01 meldt hij dat de sneeuwval onverwacht zwaar is en er buiten een white-out is met een eveneens onverwacht sterke oostnoordoosten wind. Eelde volgt, dan wat later Wezep. Als ik het zo bekijk moet het bij mij om ongeveer 23:30 uur beginnen en als het zo laat is, ga ik in de tuin staan wachten. Na een tijdje voel ik iets mijn wang aaien en ik zie op mijn mouw een sneeuwvlok landen. In de verte klinkt het geruis van

de toenemende wind in de bomen en tien minuten later sneeuwt het intensief, met héél kleine vlokjes en het gáát maar door. Binnen tien minuten ligt er iets van 3 – 4 cm en als ik op de radar kijk zie ik dat het sneeuwgebied aan de achterkant alsmaar blijft aangroeien. In Beilen meldt Gea 11 cm en sneeuwdrift. De sneeuw heeft nu Rotterdam bereikt en de storing trekt gestaag verder naar het zuidwesten. Omdat ik toch te opgewonden ben blijf ik in-en uitlopen en foto's maken van de razendsnel aangroeiende maar soms weer wegwaaiende sneeuwlaag. Om 00:30 schat ik dat er 8 cm ligt in mijn tuin. Op de buienradar zit nu heel Nederland en Vlaanderen onder een egale grijze plak en het einde ervan is niet in zicht. Om 01:30 besluit ik te gaan slapen; ik lees het allemaal morgen wel.

Winterwonderland

Als ik de volgende morgen om 06:45 uur opsta kijk ik een donker winterwonderland in. Alles ligt onder een dikke laag poedersneeuw van ongeveer 10 cm. Het is volkomen onbewolkt en windstil. Soms hoor ik wat geritsel als er wat sneeuw van een tak valt. In het oosten schemert het vaag. Mijn sensor geeft aan dat het -11,3 graden is, wat ook de Tmin is. Via Weerwoord kom ik er achter dat er deze nacht véél meer sneeuw is gevallen dan iemand had durven dromen. Een echt zwaartepunt is er niet te noemen. De sneeuwdikte varieert van 10 cm (zoals bij mij) tot iets meer dan 22 cm. Als met al een chic dekje. Na de passage van de storing is het in de nacht overal opgeklaard en is het weer eens tot strenge, en op enkele plekken zelfs tot zeer strenge vorst gekomen: -14,3 in Leeuwarden, -11,3 in Maastricht en -15,6 in Eelde. Maar ook in Vlissingen vroor het -8,8. Het putje is boven West-Vlaanderen zo'n beetje tot stilstand gekomen (daar met 22 cm ook veruit het meeste sneeuw) en daarna de Noordzee op getrokken, waar het doelloos blijft liggen.

Van de gevreesde afbraak van het hoog is geen sprake; dat versterkt zich alleen maar volgens de laatste berekeningen: aan de oostkant ervan komt nu een tong van bizar koude lucht onze kant op, met daarin t850 tot -25 en dat kleurt diep-paars op de kaarten. Blijkbaar is deze winter alles mogelijk. Deze lucht is linea recta afkomstig van het gebied bij Nova Zembla en wordt in een rechte lijn in sneltreinvaart onze kant op getransporteerd. Lagedruk is tot diep in het Middellandse-Zeegebied gedrukt en de vorstgrens loopt nu van Bordeaux naar Milaan en onder Wenen langs de Oekraïne in. Zuidoosteuropa is relatief warm. In Oberbayern wordt -41,2 gemeten boven 40 cm verse sneeuw. De kaarten verder vooruit laten de druk bij Groenland nu óók stijgen. Als dat gebeurt zijn we weer terug waar we in december waren, alleen met een totaal

andere voorgeschiedenis; de lucht is nu droger, het land veel en veel kouder en vooral: de mensen zijn nu meer gewend aan winters gedoe,

Dat zie je ook terug in de media: “Nederlanders gewend aan kou” schrijft het AD. De Telegraaf is vooral boos: “IS DIT GLOBAL WARMING” chocoladelettert de krant. GeenStijl vindt dat er iemand bij het KNMI moet worden ontslagen omdat er wéér geen weeralarm is afgegeven en, het moet gezegd: deze winter onderschat het KNMI elke situatie elke keer weer. Ook deze. Is de club te conservatief of juist een baken van rust in tijden van hijgerigheid? D’66 stelt verontwaardigde kamervragen maar weet niet precies waarover en aan wie.

Weerwoord

Op Weerwoord lopen de reacties nogal uiteen.

“6 cm Spul op de stoep. Ik mag toch hopen dat niemand vindt dat ik daarvan onder de indruk moet zijn?” vraagt Leiden zich af.

“Mooi hoor, 9 cm sneeuw. Zou nog mooier zijn geweest als het regen was, maar ja: je kunt niet alles hebben” klinkt het uit Hellevoetsluis.

Uit Holwerd komen hoopvolle berichten. De meeste vaarten waren nog niet dichtgevroren en deze poeiersneeuw is op grote plekken waar wél ijs lag weer weggeblazen. Het E-woord wordt niet genoemd maar schoon ijs is toch een voorwaarde. En de laag sneeuw die er ligt is niet extreem dik en zeker niet zwaar.

Uit Doetinchem komen onsamenhangende teksten waaruit we afleiden dat Frank waarschijnlijk dat krat bier leeggedronken heeft, dat hij eerder onder de weggedooide sneeuw herontdekte.

Ikzelf kijk naar de kaarten van het Noordelijk Halfrond en als ik het zo zie, zijn we nog lang niet van deze winter af: op de pool ligt een gigantisch hogedrukgebied dat naar de Europese kant “hangt”. Boven Canada lage druk.

De Pluim laat spectaculaire verdere daling van de temperatuur zien. Er wordt gemopperd over de ‘sneeuwbug’ maar aan de andere kant: er ligt toch sneeuw? In de komende week kan er af en toe wat sneeuw uit oosten vallen maar dat zullen geen grote hoeveelheden zijn, bij elkaar hooguit 5 – 10 cm. De temperaturen zullen variëren van -12/-15 ’s nachts en -6/-3 overdag. Een paar lijntjes maken het idioot: die gaan tot -28 en -11 maar dat neemt niemand echt serieus.

Ik loop de tuin in, in de piepende sneeuw en stamp weer een pad naar mijn schuur-

tje. Er ligt nu niet zo idioot veel sneeuw als in december maar het is zeker zo mooi: alles is weer onder een liefderijke, zachte witte deken verstoppt, feeëriek verlicht door de mini-ledjes in mijn pruimenboom die alles in een zachte gele gloed zetten. Boven mij twinkelen de sterren. Dit is winter zoals winter bedoeld is. Het is 23:35 uur en het vriest flink: -12,4. Door gewenning, het gebrek aan wind en de droge lucht voelt het niet koud aan. Heerlijk!

Als ik weer naar binnen ga vind ik het verdacht stil in huis en verdacht koud ook, en verrek: mijn CV is er wéér mee gestopt. Mopperend kruip ik mijn bed in. Dat wordt een fris nachtje. Morgenochtend de ijspegel van mijn neus bikken.

Voorpagina
Net binnen
Algemeen
Economie
Zakelijk
Sport
Tech
Entertainment
Uitgaan

Nationaal Kouderecord gesneuveld

Eelde meet -29,8. Nooit eerder was het zo koud in Nederland

X – SNEUVELENDE RECORDS

De Benelux zit weer diep in de winter. Bijna heel Europa zit diep in de winter. Maar het hevigst slaat de winter toe in een strook die langs de Baltische staten, Noord-Duitsland en Denemarken via de Benelux en Noord-Frankrijk naar de Britse Eilanden loopt. Op de kaarten kun je dat ook mooi zien: een diepblauwe tong met extreem lage t850's volgt precies die route, eindigend in een soort paarse bel, met de Benelux precies in het midden ervan. Volgens mijn zwager in Toronto is het daar nog steeds nauwelijks winter, wat kan kloppen als ik op de kaarten kijk; dit jaar ligt het zwaartepunt van de kou overduidelijk in Europa, meer: Noordwest-Europa. Laat het in Canada maar eens regenen.

Op de kaarten zie je een klassieke, goed doortimmerde winterse drukverdeling: hoge druk vanaf Groenland tot diep in Rusland, lage druk in de Middellandse Zee. Op de grens van de twee luchtsoorten wat depressietjes, die vooral in België steeds voor sneeuwbuien zorgen. In de Ardennen ligt inmiddels meer dan een meter sneeuw, maar ook een strook dwars door Vlaanderen ligt onder een imposante sneeuwlaag van minstens 30 cm.

Uit mijn dagboek:

Verdorie 3 kwartier in de wachtstand bij de CV reparateur. Er kan pas morgen iemand komen. Hoe moeten wij hier de dag doorkomen? Bevroren of zo? In de woonkamer is

het nu 6 graden en het kacheltje draait overuren, net als de haard. Gelukkig hebben we elektrische dekens, die leggen we maar op de bank om op te zitten, wolkjes blazend. Dit rit naar mijn werk in Hilversum was prachtig: met een opgaande zon dwars door een stijfbevroren Groene Hart. De witte reigers die je af en toe ziet steken geel af tegen het spierwitte landschap. Alles kraakt. Ik neem het krabben in de ochtend op de koop toe: wat is dit mooi! Tmin vannacht -14,3! Dat zijn toch keurige waardes. En het moet vannacht even gesneeuwd hebben want er ligt een dun laagje vers poeier.

De minimumtemperaturen zijn landelijk flink onderuit gegaan. In De Bilt werd het op neushoogte -18,6. Het laagste was Eelde, met -22,3. Op hoogte stroomt morgen nóg koudere lucht op ons af, voorafgegaan door een smal bandje met sneeuw. Ik ben benieuwd wat dat gaat betekenen. Zou het kouderecord er dan eindelijk eens aan gaan?

Es geht los

Het smalle bandje met sneeuw levert vooral in Oost-Nederland – dat er tot nu toe relatief rustig vanaf gekomen was, een onverwachte 10 cm sneeuw op. Tegen de tijd dat de neerslag Zuid-Holland bereikt heeft is het sneeuwgebiedje zo goed als verpieterd; de verdwaalde vlokjes zien er weliswaar gezellig uit in het licht van de lantaarnpaal, maar het dekje mag geen naam hebben. Achter dit storinkje wordt het stil.

Ik ga na een tijdje naar buiten (je moet er maar zin in hebben vanuit een ijskoud huis) en de glazen kou doet me denken aan nieuwjaarsnacht 1996-1997. Toen stond ik buiten om het feestgedruis even te ontvluchten en werd bijna in mijn gezicht geslagen door de kou. Diep inademen deed pijn aan de longen. De lucht was zó droog dat ik nauwelijks wolkjes blies. Dat soort lucht: hoelang had ik dat niet meer gevoeld? Zo droog, zo koud, zo geurloos? Die lucht adem ik nu weer in.

Weerwoord in actie

Op Weerwoord wordt druk gespeculeerd of er vannacht records gaan sneuvelen. De uitgangspunten zijn prima: er ligt op strategische plekken tussen de 20 en 25 cm sneeuw en de t850 zou vannacht onder de -25 moeten zakken. Met een compleet wegvallende wind en een extreem lage luchtvochtigheid houdt iedereen het voor mogelijk: als niet nu, wanneer dan wel?

“Dit wordt ‘m jongens en meisjes” vindt Doetinchem. “voor minder dan -30 doe ik het niet”

“Ik beken” klinkt het uit Leiden “dat dit toch wel enigszins winters aandoet. Tact -16,6 and dropping. Ik ben Wakker...”

Verschillende groepjes verzamelen zich om op jacht naar Het Record te gaan, gewapend met sensor, windmeter, mobiele weerhut, laptop en, vooral: iets sterks te drinken. De vraag is welke plek het meeste kans maakt. De Flevopolders, waar Ben in december de officieuze -28,8 klokke? De Hoge Veluwe? Of juist een diepe polder? Vanaf mijn elektrische deken probeer ik het allemaal te volgen, ook met de actuele kaart van Weerplaza. Ik stel vast dat hun kleurenschaal niet voorziet in temperaturen van onder de -23 – daarna wordt alles letterlijk zwart. Ik stel vooral vast dat mijn vingers zó koud zijn, dat de trackpad van mijn MacBook niet meer goed reageert op mijn bewegingen.

Aftellen

Om 22:45 duikt De Bilt onder de -20. Eelde klokt al -24,5. Lelystad is tweede met -22,3. In Vlaanderen wordt -20,1 gemeld. In mijn tuin blijf ik voorlopig hangen op -17,7. “Tuineffectje” schrijf ik ergens op Weerwoord. “altijd lekker warm. Ik ga de tuinstoelen pakken”

Een uur later is er niet veel veranderd. Het lijkt wel alsof de temperatuur niet verder wil zakken. Ben meldt, dat het drogere gedeelte van de lucht nog moet komen en dat dat rond 01:00 word verwacht.

00:30 uur: De Bilt: -22,6. Eelde -25,9. Lelystad -23,4. Wageningen -25,3. Iedereen houdt de adem in.

01:00 uur: De Bilt: -23,9. Eelde -26,4. Lelystad -23,3 (bah). Wageningen -26,1. Gaan we het redden?

Daarna gaat het ineens hard en blijkt Ben – zoals zo vaak – gelijk te hebben gehad.

01:30 uur: De Bilt: -25,6. Eelde -27,2 (bijna!). Lelystad -24,9 en Wageningen -26,1.

In heel Nederland ligt de temperatuur nu onder de -17 graden, iets dat ik maar zelden meegemaakt heb.

Weerwoord houdt de adem in. Iedereen is nog wakker.

Dan meldt Ben als eerste “Ja!! We hebben ‘m!!! Marknesse -29,1 om 01:45 uur!! RECORD!!!”

Weerwoord barst uit in gejoel en melige teksten.

“Snif snif, dat ik dit nog mag meemaken” verwoordt een ontroerde Frank wat wij allemaal denken. Ik besluit er een borrel op te nemen – en ik ben vast niet de enige. Van binnen verwarmd maar van buiten totaal onderkoeld loop ik nog even de tuin in om

dit bijzondere moment te incasseren en ook daarin ben ik vast niet de enige. Het voelt onwerkelijk koud en onwerkelijk mooi.

De volgende ochtend komen de onthutsende cijfers van deze nacht. In mijn eigen tuin-tje is het -23,1 geweest. Maar dat boeit niet. Eelde wint tóch en zet een nieuw record: -29,8. Lelystad volgt met -29,2. De recordjagers moeten hun data nog verwerken maar hebben boven de sneeuw bij Deelen -35,4 gemeten in een officiële opstelling. Op het uiterste zuidwesten van Nederland na heeft het overal met gemak meer dan 20 graden gevroren in deze unieke, verstilte en ijskoude nacht.

De volgende ochtend blijkt ook de waterleiding in mijn badkamer stukgevroren. Ook dat nog.

XI – IJS, IJS EN NOG EENS IJS

De winter beheerst nu het landelijke nieuws en dat is ook niet zo verwonderlijk: in de recente geschiedenis is zo'n opeenvolging van extreem winterweer nauwelijks eerder voorgekomen. We liggen zelfs op schema om 1963 naar de kroon te steken. En dan is daar natuurlijk dat nieuwe record van -29,8.

De maatschappelijke gevolgen zijn velerlei. Van bevroren stroomverdeelkasten (en dus vaak ook: wegvallende internetverbindingen) tot overbelaste elektriciteitscentrales en tijdelijke black-outs. Transportproblemen door slechte wegen (gaten in het asfalt en Rijkswaterstaat is nu al door zijn zoutvoorraad heen) en de te verwachten ijsvorming op de vaarwegen – ook op de grote rivieren. Er rijdt uiteraard nauwelijks een trein in Nederland. En met deze temperaturen verwacht men dat het IJsselmeer snel dicht zal vriezen, dus wordt de konvooivaart weer hervat. Maar ook de bevoorrading van supermarkten, winkels en tankstations staat onder druk. Een pond sperziebonen kost 3 Euro.

Pinmachines bevroren. Rioleringen vriezen stuk. Waterleidingen bevroren en CV's vallen uit – over beide kan ik inmiddels meepraten. Zelfs bouwtechnisch ontstaan er problemen: de vorst gaat zo diep de grond in, dat deze uitzet en funderingen onder

spanning zet. Ergens lees ik, dat het natte veen bij Gouda 2 tot 3 cm omhoog gekomen is door de vorst, en huizen die 'op staal' staan beginnen scheuren te vertonen. En vanochtend vertikte mijn dieseltje het om te starten. Dat kon er ook nog wel bij. De Benelux staan niet alleen in deze problemen: ook in Duitsland speelt dit, net als in Frankrijk en in Engeland. Het waterpeil in de Rijn staat historisch laag door een ijsprop in de rivier, waarmee ook de bevoorrading daar onder druk komt te staan.

Op de weerkaarten verandert er weinig. De koudebel is boven ons hoofd tot stilstand gekomen en er is nauwelijks stroming. Overdag loopt de temperatuur even op tot waardes rond -6 maar zodra de zon verdwijnt kiepert de temperatuur weer naar strenge tot zeer strenge vorst. Het hoog strekt zich uit van Groenland naar achter de horizon in Rusland en er is in de verste verten geen spoor van een verandering te zien. In de 15-daagse pluim is er niet één lijntje te zien dat het waagt de -5 aan te tikken, ook niet naar het einde toe. Sommige leden geven wat neerslag, maar dat is het wel. De vorstgrens loopt nu van Noord-Spanje, via Rome naar Skopje en zo verder Azië in. Alleen zuidelijk Zuid-Europa ontspringt de dans, hoewel het ook in Madrid af en toe stevig vriest 's nachts.

Het E-woord

Er is natuurlijk ook goed nieuws. Door het rustige weer en de extreme vorst kunnen plassen, vaarten en boezems die razendsnel zijn dichtgevroren veilig sneeuwvrij worden gemaakt, en voor overmorgen staan de eerste grote toertochten ingepland. Maar er is meer. In Leeuwarden komen het bestuur én de rayonhoofden van de Vereniging Friesche Elfsteden voor het eerst bijeen om, wat zij noemen, een 'verkennende vergadering' te houden. De nationale media slaan meteen compleet op tilt en reizen massaal af naar Friesland met als gevolg dat we, als we dat willen, anderhalf uur lang live naar een gesloten deur in het Provinciehuis kunnen kijken met daarvoor een sombere verslaggever die om het kwartier toonloos meldt dat er 'nog steeds geen nieuws' is. Twee uur later horen we dan dat er 'nog heel veel problemen zijn' en dat er morgen verder gepraat wordt. Er worden 'Wakhoofden' benoemd. Mijn vrouw zegt dat ik ook een wakhoofd heb. Ik zeg iets over haar elfstedenkruis. We kruipen ons door elektrische dekens verwarmde bed in. Onze nieuwe CV-ketel doet het prima, maar mijn slaapkamer blijft een ijspuut.

Een vriend van mij belt me in paniek op: hij is lid van de Vereniging Friesche Elfsteden en tegenwoordig is er geen loting meer, maar zullen alle leden starten. Hij heeft alleen

een probleem: een afstandsbediening-vormige eeltplek op zijn in de loop der jaren aanzienlijk gegroeide buik en de bijbehorende conditie van een stoeptegels. Of ik denk dat 'It sil heve'? Ik zeg hem dat ik denk van wel. Dat stelt hem niet gerust. Tmin: -15,2 Tmax -6,7 Tact -11,6 Wind: oost 2 Bft. Je went eraan.

Weerwoord

Op weerwoord is het een stuk rustiger geworden. Alle E-discussies worden door het beheer naar 'OT' verplaatst zodat het kern-forum zich beperkt tot modelbesprekingen en actuele meldingen. De modelbesprekingen zijn saai, want er verandert niets, of het moet de kans op een sneeuwstorinkje uit het oosten zijn. De meldingen zijn ook saai, want is vriest 'gewoon' streng tot zeer streng, maar er sneuvelen geen records. Hoewel: het decaderrecord van de periode 10 – 20 januari gaat er waarschijnlijk wel aan. En niet zo'n beetje ook. Maar op de een of andere manier vinden we ook dat dat gewoon. Wat het natuurlijk helemaal niet is.

Uit mijn dagboek:

16 januari. Ik weet niet beter of alles is wit, koud en stijfbevoren. En het wordt allemaal zo gewoon: de vuilwitte krakende sneeuwkorst op straat, het geglibber met de auto, de schaatspret op de Oude Rijn in het dorp. Maar de mensen zijn vriendelijk en saamhorig, alsof we allemaal in hetzelfde schuitje zitten – en dat zitten we ook. Zo moet het dus voelen om Fin te zijn, of Rus. Niet zo gek dat daar de beste Wodka vandaan komt. Er is sprake van een E-tocht maar dat bestuur kennende duurt dat nog wel even. Ons land is even helemaal gek, maar op een leuke manier!

Oud-Hollandse ijspret

Uit Leiden komen Oud-Hollandse foto's van schaatspret op de singel, met op de voorgrond een middeleeuws torentje. Uit Amsterdam, Gouda, Haarlem en al die andere mooie, oude steden ook. Verbaasde asielzoekers kraaien het in het 8-uurjournaal uit van de pret. "I am standing on the water! Look! I'm standing on the water" roept een steeds harder op en neer springende afrikaan. Een van top tot teen ingepakte wat oudere Syriër legt bezorgd uit dat hij het on-be-grijpelijk vindt dat hele gezinnen het ijs op gaan; dat is toch levensgevaarlijk? Een dame geeft hem een bekertje chocomel en zegt dat het wel meevalt, pakt zijn hand en sleurt hem het ijs op. De Syriër volgt schoorvoetend, dan steeds zekerder en even later zien we hem een aanloopje nemen, brullend van de pret voorbijglijden en snoeihard op zijn plaat gaan. De afrikaan komt niet meer bij. De Syriër ook niet. De dame ook niet. Prachtig. Nederland op zijn aller-allerbest.

Voorpagina
Net binnen
Algemeen
Economie
Zakelijk
Sport
Tech
Entertainment
Uitgaan

Problemen transport alarmerend

Nationaal Plan
Bevoorrading voldoet niet

Schaarste in de
Randstad nu merkbaar.

XII – HET WORDT GRIMMIG

Na de aanvankelijke opwinding over het Elstedengedoe stort de media zich op het steeds verder opstapelende koudennieuws. Het wereldnieuws wordt volledig naar de achtergrond gedrongen door de winterse beslommingen van de Lage Landen en de rest van Europa, dat letterlijk kraakt in zijn voegen. Want zonder transport gaat de economische motor, die het toch al zwaar heeft, onvermijdelijk haperen.

De scheepvaart op de Rijn in Duitsland vindt nog slechts mondjesmaat plaats door de lage waterstand en de ijsgang. Vanaf Basel wordt al helemaal niet meer gevaren – daar liggen twee vastgelopen schepen vast in het ijs. De beelden daarvan doen grimmig aan. Bevroren wissels zorgen voor drama's op het spoor, waardoor grote en veelsoortige transporten in de problemen komen. Wegen vriezen stuk of worden, door de langzaam maar gestaag aantrekkende oostenwind, steeds weer dichtgestoven en moeten weer worden vrijgemaakt. Alles loopt langzaam vast.

Europa is een poolstreek geworden en voor veel mensen is de lol er nu wel af. Maar niet voor veel Nederlanders en al helemaal niet voor de winterliefhebbers – hoewel ook hun winterliefde, hoe zeg je dat, langzaam bekoelt. Hoe koud het ook was

In Nederland en België, toch het epicentrum van de kou deze winter, wordt weliswaar gemopperd op de ongemakken, maar mensen maken er het beste van en de ijspret en het gedoe met sneeuw en ijs verbroedert. De NPO heeft een dagelijks 'Schaatsjournaal'

en belicht elke dag een andere grote toertocht, met daarbij prachtig gemaakte beelden. Ik vind het fantastisch dat ons land op deze unieke manier wordt vastgelegd, ook voor het nageslacht. Misschien zullen we er later naar kijken en denken: ja, wat is Nederland toch mooi en ja: dát was nog eens een winter. Maar nu zitten we er nog middenin. En ja, het Schaatsjournaal sluit elke dag af met, zoals zij dat noemen, “De E-vraag”: komt er een tocht, en zo ja, wanneer? Zo nee, wat houdt die gekke Friezen dan toch tegen?

Elf Perikelen Tocht

Achter de schermen wordt in Leeuwarden natuurlijk druk vergaderd. Aan de vorst ligt het niet: het blijft gewoon hard vriezen. Op de weerkaarten zie ik een lagedrukzone (als je het al zo mag noemen) over de hele zuidelijke Middellandse Zee iets in betekenis toenemen, maar 995 hPa is niet echt lage druk. Wel in vergelijking met het enorme hogedrukbastion van 1055hPa ten noorden van ons. Daardoor komen de isobaren in onze streek iets dichter opeen te liggen, met als gevolg een aantrekkende oostenwind. Dat maakt de nachten minder koud, maar overdag wordt het nu echt gemeen koud: met een doorstaande droge en soms vlagerige oostenwind wordt het overdag hooguit -7 tot -9 en de stroming voert veel stratusvelden aan. De sneeuw, die nu best oud is, ziet er op straat grijs uit en sublimeert in die gortdroge wind. Op bomen en struiken ligt nog wat sneeuw, maar het grootste gedeelte is eraf gewaaid of gewoon verdampt. Ik heb al weken nauwelijks stoeptegels gezien, behalve bij mijn overbuurman, die keurig zijn stoepje schoonhoudt en kwistig met vaatwasmachinezout strooit. “Is veel goedkooper” roept hij me vrolijk toe, terwijl hij bezeten stukken ijs van de stoep losbikt. Ik voel me een soort Fin.

Dus aan het weer ligt het niet: overal is het ijs minstens 25 cm dik en nergens zijn wakken. De vorst houdt aan en wordt overdag zelfs scherper. Er moet daar in Friesland dus iets anders aan de hand zijn. Een Friese vriend van mij, die het bestuur adviseert over publiek-private projecten, appt mij desgevraagd terug: “Volgens mij zijn er twee grote issues: de openbare orde en de kou – het is nu gewoon te koud”. Ik denk even na en kijk naar de omstandigheden van de Helletocht van 1963 en inderdaad: met tienduizenden rijders is het onverantwoord om het evenement te laten plaatsvinden. Die openbare orde snap ik niet, maar dat zal wel opgelost worden. Toch? Of zou het zo zijn dat in deze, moderne tijd, Nederland gewoon niet meer in staat is om De Tocht te organiseren? Ik kan me dat nauwelijks voorstellen.

De Media

Het is achteraf misschien het inzichtelijker als ik wat nieuwskoppen van deze week eens belicht. Dat geeft me dan later een idee van deze ongekende, rare en opwindende en vooral ándere tijden waar we in leven.

“Vaart naar Waddeneilanden nu definitief gestremd – eilanden nu door de lucht bevoorraad” (nu.nl)

“Binnenvaart vraagt compensatie aan minister – Demissionair kabinet ziet ‘geen enkele ruimte’” (Elsevier)

“Elfstedenbestuur treuzelt onnodig’ – PVV boos om ‘verkwanselen nationale waarden’” (Telegraaf)

“Rutte: dit versterkt de band met Oekraïne” (Volkskrant)

“Brandweer in problemen door bevroren leidingen” (NRC)

“Minima moeten gecompenseerd worden voor extra energieheffing – Roemer pleit voor coulance” (Volkskrant)

“Laffe DiepFriezen durven schaatstochtje niet aan” (GeenStijl)

En zo gaat het maar door. Al met al weinig vrolijkheid.

Kouder en kouder

Dat gaat bij mij de pret niet drukken. Ik ga morgen in Nieuwkoop eindelijk het ijs op om te kijken hoe ver ik kom. Ja, het waait hard, ja, het KNMI vindt dat je beter binnen kan blijven en ja: ik ben nog aan het herstellen, maar ik ga gewoon eens krabbelen en we zien wel. Ik leg mijn schaatsen op de verwarming klaar, doe nog één rondje Weerwoord voor het slapen gaan en zie een herhalend patroon: de vorstgrens loopt van Madrid, over Rome tot aan Athene. Onze bovenluchttemperatuur schommelt tussen de -12 en de -18. Nog koudere lucht ligt als twee diep-paarse bellen klaar: eentje in noordwest-Rusland, een andere meer bij Polen en die komen onvermijdelijk onze kant op. Dat is gewoon zeker: het patroon is volkomen vastgeroest en wat er ook gebeuren mag: dat komt de komende drie/ vier dagen gewoon alweer onze kant op. De wind zal daarbij ook nog aantrekken. Als ik dat zo zie, dan zal er voorlopig géén E-tocht worden gereden – óf de wedstrijd moet van de toertochten worden losgekoppeld, maar het lijkt me sterk dat dat zal gebeuren. Ik klap mijn laptop dicht en geloof het verder wel. Er wacht een heerlijk voorverwarmd bed op me. Buiten hoor ik, als ik in bed lig, de wind weer stevig waaien, harder dan gisteren en de bomen laten weer dat rare kraken-de geluid horen. Brrr.

Voorpagina
Net binnen
Algemeen
Economie
Zakelijk
Sport
Tech
Entertainment
Uitgaan

Binnevaart nu geheel gestremd

Grote rivieren bevroren.
Ook IJsselmeer niet meer bevaarbaar.
Logistieke problemen in
Duistland kritiek.

XIII – TOCHT OP DE TOCHT

Het enige dat de aanhoudende winterkou ervan weerhoudt eentonig te worden is de geleidelijke, steeds verder gaande verscherping ervan. Kan dat dan? Blijkbaar wel. Het is inmiddels normaal dat het overdag matig, soms streng blijft vriezen bij een niet-aflatende oostenwind en de laatste twee dagen is de Tmax in De Bilt niet boven de -8,7 graden geweest. In Vlissingen was het nog 'aangenaam' bij -6,2, maar in Eelde bijvoorbeeld stakte het kwik bij -10,7, bij een Oostenwind 5Bft. En hoewel er dus werkelijk overal ijs ligt wordt er nauwelijks geschaatst omdat het gewoon te koud is.

De Tocht gaat daardoor voorlopig ook niet van start, hoewel de aan basisvoorwaarde – genoeg ijs – ruimschoots is voldaan. Er zijn alleen twee kwesties: De kou dus, die het onverantwoord maakt, én de openbare orde. Dat ergert mij. Ik vind dat te vaag. Wat is dan het probleem? Ik trek mijn stoute schoenen aan en app een oude toneelvriend van me die in het nu demissionaire kabinet zit. Ik verwacht niks – hij zal het wel druk genoeg hebben – maar ik wil het gewoon weten. Dus app ik, op de bonnefooi, op het ons bekende Leidse Studententoontje:

“Zeg jongeman, wat is dat voor gezeik met die openbare orde en waarom regel je dat niet gewoon”

Ik krijg verrassend genoeg meteen antwoord:

– “Dat wil je niet weten. Je wilt niet weten wat ik weet. Het is geen feest”

Ik moet hier even op kauwen. Wat kan het zijn? Gewoon, te veel mensen? Of is er iets anders. Dus app ik:

“Willen je vrienden van ISIS soms onaangekondigd meedoen zonder eerst keurig – en zoals het heurt – Lid te zijn geworden?”

– “Warm. Ik laat het hierbij”

Ik weet genoeg en vervloek de wereld waarin we terecht zijn gekomen waarin alles dat vertrouwd, bijzonder en traditioneel is op de een of andere manier steeds weer moeilijker en moeilijker wordt. Alsof het niet mág. De volgende dag lees ik in de krant “Terrorismedreiging Elfstedentocht” en ik vloek zeer binnensmonds zeer hartgrondig. Het is dus zo. Het is natuurlijk ondoenlijk om héél Friesland te beveiligen en wie kwaad wil, kan kwaad doen snap ik, en dat snapt iedereen. Wat een ontzettend zuur verhaal, en ik hoop dat de oorzaak van de dreiging snel kan worden weggenomen, zodat dát in elk geval naar de achtergrond verdwijnt.

Het Weer

Het weer is nog steeds het alomtegenwoordige thema; iedereen heeft het erover en ook op televisie en in de kranten en op het web gaat het nergens anders meer over. De algemene teneur is, dat men het zat is. Het zout is op, boodschappen en brandstof zijn veel duurder geworden. Iedereen vreest de energie-eindafrekening, zeker met de extra 34% ‘solidariteitsheffing’: het NIBUD heeft berekend dat deze winter het gemiddelde Nederlandse gezin nú al € 450 extra gaat kosten en dat is, zeggen ze, een voorzichtige inschatting. Bovenal heeft met het gewoon heel erg koud. En het einde is in geen velden of wegen te bekennen.

Op de weerkaarten zien we dat de gordel van lage(re) druk in het zuiden uitdiept en dat er zowaar een depressie ontstaat. Deze is enorm van omvang en lijkt zich in de modellen langzaam naar het noorden te gaan verplaatsen. Maar ons moederhoog geeft geen krimp, zodat wij kunnen rekenen op nóg meer wind en wat meer kans op neerslag. Op de weerkaart zie je één lange glijbaan van de koudst denkbare luchtsoort op het noordelijk halfrond die, onder Nova Zembla langs, met een bocht via Wit-Rusland naar de Benelux gevoerd wordt. Soms vormen zich koudeputjes die als storingen over trekken. Pas onder IJsland houdt deze oostelijke glijbaan op, en de Oceaan houdt zich, ook nu, ongekend rustig. Van een poolwervel is al weken nauwelijks sprake meer – die is niet alleen afwezig, die is omgedraaid,

Voor ons betekent dat een nog verdere verscherping van de vorst. De KNMI meerdaagse luidt als volgt: “Zeer koud, met zowel overdag als ’s nachts meest strenge vorst. Daarbij staat een krachtige tot harde oostenwind. Aan het eind van de periode mogelijk iets minder koud” – en daar laat met het bij. En wat boeit het ook of het 14 of 16 graden vriest? Het is gewoon vies koud buiten en grijs.

Alles wat vloeibaar was wordt vast

De Grote Rivieren zijn de afgelopen dagen min of meer dichtgevroren. Eerder zag ik al indrukwekkende foto's uit Rotterdam met ijsschotsen op de Maas. Ik ben opgegroeid aan die Maas en kan me dat soort schotsen uit mijn jeugd niet herinneren. Het water was vroeger wel aanzienlijk vervuilerd – en vooral zouter door de Kali-mijnen in Frankrijk, maar de zaak ligt nu zo goed als dicht; de schotsen botsen op elkaar en vormen binnen twee etmalen een plak ijs die bij Maassluis begint en helemaal tot in Basel doorloopt. De ijsgrens groeit in een etmaal voorbij Hoek van Holland de zee op en op de satellietfoto zie je een soort Derde Maasvlakte ontstaan in de Noordzee, waar het zoete water als ijspruit en later -korst de Noordzee in steekt.

Ook op de Noordzee vormt zich ijs. Op een zondag neem ik mijn gezin mee naar Scheveningen om het fenomeen van zee-ijs te bekijken. Het is werkelijk schitterend. Begin oktober zat ik hier nog met een glas witte wijn de nazomer te incasseren. Nu liggen op het strand merkwaardige, abstracte witte ijsvormen en er is niet zo iets als een branding. Het water is een soort dikke ‘slush’ geworden dat een ritselend, twinkelend geluid maakt. Verderop de zee deinen traag ijsschotsen. Ik heb zo iets nog nooit gezien. We houden het door de snijdende kou niet echt lang uit en zelfs mijn fototoestel weigert dienst; de batterij doet niets meer. Dat kan ook wel, bij -8 en een straffe oostenwind.

De weg naar huis levert weer de nodige standaardproblemen van deze winter op: om het asfalt niet verder te beschadigen geldt een maximumsnelheid van 70 km/h. Maar tussen Bleiswijk en Gouda staan we stil op de A12. De steeds harder waaiende oostenwind verplaatst sneeuwduinen en die ‘wandelen’ ook over snelwegen heen. Op dit moment wordt geprobeerd de A12 weer berijdbaar te maken en we moeten wachten. Ik zet de radio aan en hoor net het bericht dat ‘de terroristische elfstedencel’ is opgerold. De plannen bleken in een vroeg stadium maar worden door Justitie wel serieus genomen. De minister verklaarde dat wat hem betreft daarmee het directe gevaar geweken is en sprak de hoop uit op iets minder strenge vorst, zodat dit “prachtige volksfeest

eindelijk zijn doorgang kan vinden”.

In Friesland wordt verheugd gereageerd op dit bericht. Men denkt er hardop over na om de wedstrijd en de toertocht van elkaar los te koppelen, zodat er wél een tocht verreden kan worden en er wél een winnaar kan zijn, maar er de volgende dag niet 12.000 toertochtschaatsers op de amputatie-afdeling van het ziekenhuis zitten te wachten op onaangename behandelingen van bevroren ledematen of andere vitale uitsteeksels.

Mijn eigen dagboek:

Vandaag wel bijzonder: de Tmax is de hele dag niet boven de -10 uitgekomen. Om 23:00 passeerde een sneeuwlijntje dat hier, wat zal het zijn? 4 cm? heeft achtergelaten maar het spul is zó licht dat het meteen weer wegwaait. Ik ben even naar de resten van het duintje gaan kijken dat overbleef na de decembergekte en dat is werkelijk harder dan beton. Erop ligt de sneeuw van deze januariwinter (bij elkaar toch wel 15 cm) en dat is veel meer broos. Ik schuif die lagen heel makkelijk van elkaar af en ik snap lawines nu beter, bedenk ik me. De A12 is nadat wij erdoor waren trouwens helemaal dichtgestoven. Het duin daar groeit net zo hard aan als men het wegwerkt. Ik heb te doen met de kerels die nu, in dit weer, daar aan het werk zijn; dat zijn echte helden met hectobunders borsthaar. Respect! Tact trouwens -14,8 Tact woonkamer 16 graden en verder stook ik gewoon niet. We wenen er maar aan. Uithuizermeeden meet nu al -18,3 bij O 5Bft. Morgen weer zo'n dag. Ach ja: we raken eraan gewend.

Voorpagina
Net binnen
Algemeen
Economie
Zakelijk
Sport
Tech
Entertainment
Uitgaan

'It giet oan' op 28 januari

Bestuur koppelt tocht en wedstrijd los.

Toertocht mogelijk volgende week.

XIV – TOENDRA DER LAGE LANDEN

Nederland en Vlaanderen zijn inmiddels een compleet verijsde toendra geworden. En in heel Europa lijkt de 21ste eeuw verder weg dan ooit. Wij weten niet beter of overal ligt sneeuw en ijs. Deze winter blijft maar voor ongemakken zorgen en door de Nederlanders, die het allemaal tot nu toe gelaten geïncasseerd hadden, wordt er nu toch meer en meer gemopperd. Ik besluit bij een frisse -11,3, bij ono 5Bft, boodschappen doen, pak mij zo dik in dat ik me nauwelijks kan bewegen en zie dan op de ruit van de supermarkt een briefje hangen:

Als gevolg van logistieke problemen hebben wij niet altijd alle producten op voorraad. Wij hopen op uw begrip.
De Directie

Als ik door de supermarkt loop zie ik wat ze bedoelen. Er is (vandaag) geen brood. Er is geen zout. Er is maar weinig verse melk en zodra er een tray naar binnen gereden wordt, vallen de mensen erop aan alsof het oorlog is. Bloem: alleen nog huismerk. Koffie: idem. Gist: op. Pasta: bijna op. En ga zo maar door. Groenten: een sneu bloemkoolstronkje met wat zwarte plekken kost 4 euro. Improviserend doe ik boodschappen en als ik door de ruiten naar buiten kijk zie ik het vertrouwde beeld: wit poeier stuift voorbij en nauwelijks als mens herkenbare hoopjes textiel ploeteren daartegenin om de

supermarkt te bereiken. De straatkrantzwerper heb ik al in geen weken gezien: hoe zou het met hem zijn? Op het parkeerterrein staan BOA's dapper bonnen uit te schrijven voor 'verkeerd geplaatste' blauwe schijven. Volgens mij ligt de mijne keurig in het gelid, op de juiste tijd gedraaid maar met deze pennenlikkers weet je het nooit zeker. Mijn boete (€ 90) voor een 'niet geheel recht liggende blauwe schijf' ligt me nog vers in het geheugen.

Meer sneeuw

Op de weerkaarten dringt het lagedruksysteem uit de Middellandse Zee steeds verder op. Met het opdringen nemen de sneeuwkanalen aanzienlijk toe, en de wind zal nóg verder aantrekken. De vraag is even, hoe ver naar het Noorden de storing zal komen en wat dat betekent voor het elfstedenijs, maar in het Schaatsjournaal, dat nog steeds elke dag wordt uitgezonden, doet men daar niet moeilijk over: de ijsdikte is overal minstens 45 cm en eventuele sneeuw kan gemotoriseerd verwijderd worden.

Dat dikke ijs zorgt ook voor een vrolijke en unieke nooit: het lijkt erop dat er, voor het eerst sinds 1963 een IJsselmeerrally wordt uitgezet. Een parcours van door de sneeuw geploegde wegen doet verschillende steden aan het IJsselmeer aan: Workum, Stavoren, Enkhuisen, Medemblik en weer terug. Daartoe moet het eerst nog een stevige week doorvriezen maar dat lijkt geen probleem te zijn. Het water van het IJsselmeer is nu zo onderkoeld dat de centimeters ijs eraan vliegen.

✱ ✱ BANEN

DIGITALE KRANT SERVICE

Nieuws

Cultuur & Leven

de Volkskrant

Archief

Autorally's over het IJsselmeer, op 50 centimeter dik ijs.

VAN ONZE VERSLAGGEVER BART DIRKS 24 januari 2017, 00:00

DEN HAAG - De winter van vijftig jaar geleden wordt vooral geassocieerd met de Elfstedentocht, maar op 24 februari van dat jaar deden ook vijfduizend auto's mee aan een rally dwars over het IJsselmeer. Schaatsclubs organiseerden in 1963 zelfs drie rally's. Dit jaar is het weer zover.

'Het ijs op het IJsselmeer is dan 55 centimeter dik', zegt Hans Buiten, van de ANWB. 'Er staan twee tankstations op de route, de ANWB heeft borden neergezet en de Wegenwacht is paraat.'

Weerwoord

“Jongens, letten we even op die Genuadepressie” vraagt iemand. “Die kan een behoorlijke sneeuwdump achterlaten lijkt me zo.”

“Wordt nix” denkt Leiden. “Schiets onderdoor of deactiveert”

“Vergeet dat koudeputje in het noordoosten niet jongens en meisjes” zegt Seppie. “Die ligt ook op ramkoers. Zou mooi zijn als die twee weer boven onze hoofden op elkaar botsten”

“Liever niet” roep ik. “Ik wil nou wel eens die tocht zien”

Weerwoord is weer levendig geworden, omdat iedereen de winter nou wel voldoende ervaren heeft. En we hebben het weer over het weer. Zo speculeren we wat er ná de potentiële sneeuwdump te gebeuren staat: we komen dan zo te zien in een soort hogedruk-niemandland met nauwelijks stroming. De bovenluchttemperaturen zijn gruwelijk laag. Zou het kraakverse kouderecord er weer aan gaan? Zou dat kunnen?

Met het wegvallen van de ijskoude oostenwind zou het voor het gevoel iets aangenaamer worden, zodat de toertochten, die in heel Nederland zijn uitgezet, nu ook wat meer bezocht worden. Het Schaatsjournaal laat voornamelijk beelden zien wat lege ijsvlaktes en sculpturen van sneeuw en ijs, gevormd door de wind. De programmalengte is ook ingekort naar 10 minuten en vanaf volgende week heet het ‘Het Winterjournaal’ waarin al het winter-gerelateerde nieuws behandeld zal worden.

It giet oan

Dan neemt, toch nog onverwacht, het bestuur van de Vereniging Friesche Elfsteden een dapper besluit: de wedstrijd en de toertocht worden van elkaar losgekoppeld. De druk van de publieke opinie is niet te weerstaan en dus spreekt de voorzitter op de avond van 24 januari de legendarische woorden. De wedstrijd zal op 28 januari van start gaan. Een eventuele toertocht wordt op 31 januari gepland. Het ziet er naar uit dat we dan in een iets ‘zachtere’ fase terechtkomen, maar noem het maar zacht, met maxima rond -5.

De media slaan nu compleet op tilt en werkelijk iedereen heeft zijn mening klaar over de besluiten van het bestuur (‘Lafaards’, ‘wijs besluit’, ‘pragmatisch’ etc), maar in het algemeen is men opgelucht. Ja, in de marge zijn er wat beroepsmopperaars (‘Een zuiver nationalistisch, blank en racistisch evenement’ volgens een artikel in de Volkskrant) maar toch is vrijwel heel Nederland opgetogen over dit leuke nieuws. Mijn elfsteden-vriend (die met de afstandsbedieningvormige eeltplek op zijn buik) is nu helemaal in paniek en probeert 15 jaar liggend bestaan in een week weg te trainen, met maar matig

succes. Maar ik vind het wél dapper en ik houd 31 januari vrij om een 'team A-T' te regelen dat hem kan ondersteunen.

Het KNMI geeft de volgende verwachting uit:

“Overdag strenge, 's nachts zeer strenge vorst bij een krachtige oostenwind. Morgenavond van het zuiden uit mogelijk enige tijd langdurige sneeuwval bij tempering van de vorst tot meest matige vorst en een naar zuidoost draaiende wind. In het noorden en noordoosten soms pittige sneeuwbuien. Later iets rustiger weer en opnieuw daling van de temperatuur, vooral in de nacht.”

Die avond horen we op het Journaal dat er een grote stroomuitval in Duitsland dreigt, met mogelijk gruwelijke gevolgen. We houden ons hart vast. Hier werkt alles gelukkig weer en ach: we zijn toch niet van suikergoed?

Voorpagina
Net binnen
Algemeen
Economie
Zakelijk
Sport
Tech
Entertainment
Uitgaan

Brandhout steeds schaarser

Openbaar groen nu
doelwit energiecriminelen

XV – ER KOMT EEN TOCHT

Het zijn rare tijden. Zelfs ik, als doorgewinterd winterliefhebber, de winters van 79, 85, 86 en 87 meegemaakt hebbend, vind het eigenlijk niet leuk meer. Om het dragelijk te houden staan de verwarming én de haard hier permanent te loeien maar veel warmer dan 16 graden wordt het binnen niet. De afgelopen dagen is de temperatuur heel even op -9,3 graden uitgekomen en ik noemde dat op Weerwoord voor de grap ‘tuineffectje’ maar de grimmigheid van deze winter wordt nu intimiderend en vervelend. Vooral door de niet-aflatende wind – die maakt het echt vervelend. En oh ja: vannacht is het kouderecord bij een even wegvallende wind en opklaringen scherper gesteld: Eelde mat – 30,1 op neushoogte. Waar het eerdere kouderecord op Weerwoord nog voor totale chaos en euforie zorgde, reageert met nu veel gelatener.

Serieuze problemen

Gisteren was ook zoiets: en Duitsland is in grote gebieden zoals gevreesd de stroom uitgevallen. Wat precies de oorzaak is weten we niet, maar ook Ook-Nederland had er mee te maken en ik begreep dat het weinig gescheeld had, of ook bij ons was het licht uitgegaan. Dat is toch best zorgelijk. Ik moet er niet aan denken, in mijn huisje. Is er te weinig capaciteit? Brandstoftoevoer? De gevolgen waren heftig: ook in Duitsland vriest het overdag streng en geen stroom = geen verwarming in veel huizen. We krijgen

berichten over bejaarden die het niet gered hebben en deze winter begint daarmee een vreselijke tol te eisen. Want ik wil niet weten wat de balans is, als die van alle ongelukken, glijpartijen en wat dies meer zij wordt opgemaakt.

Maar er is ook mooi nieuws: ER KOMT EEN TOCHT! En wel zaterdag aanstaande. Het Winterjournaal vraagt zich af of het wel verantwoord is om te rijden, maar de wedstrijdrijders (die nu wel een en ander gewend zijn) willen gewoon van start, dus die wedstrijd komt er. En dat ondanks de – weer – langdurige en intensieve sneeuwval die in zowel het noorden (die storing vanaf de Oostzee) als de heftige depressie in het zuiden, veel meer neerslag bracht dan gedacht: uit België komen berichten van 40 cm sneeuw erbij en in Brabant viel, bij een harde zuidoostenwind, zo'n 30 cm, wat met die wind weer tot abstracte landschappen heeft geleid. Bij mij ligt er nu weer iets van 40 cm in de tuin – oude en nieuwe lagen bij elkaar opgeteld en dat is gewoon het beeld van deze winter. De foto's zijn nog steeds mooi, maar je went er aan.

In het noorden gaan ze nu trouwens gewoon met sneeuwschuivers het ijs op – dat ijs is nu minstens 40 cm en daar kun je met een tank wel overheen als je het mij vraagt. Het ijs is dus zo dik, dat niets dat meer kan deren en dat heb ik maar zelden meegemaakt – ja, die Kever die in 1985 over de Kralingse Plas reed. Maar dit is toch anders.

Hoe het ook weer begon

Ik keek even in het archief van weerwoord en in november begon het allemaal zo braaf: eerst die koude, rustige week, dan die warmte-opstoot en toen begon het spektakel. Hadden we dat geweten, hadden we ons wel voorbereid. Maar ja: hoe bereid je je op zoets voor? De satellietfoto van Nederland is ook uniek om te zien. Waar normaal donkere plekken zijn van waterlichamen is alles nu wit, maar het spannendste is: waar de Nieuwe Waterweg uitmondt in de Noordzee is een soort derde Maasvlakte ontstaan: een plak ijs steekt kilometers de Noordzee in en groeit op dagbasis noordwaarts. De ijstong zal naar verwachting morgen Den Haag bereiken en, als het zo doorgaat (en dat zal het) snel doorgroeien langs de Hollandse Kust. De Waddenzee ligt sowieso al weken dicht. Nederland is ook vanuit de ruimte onherkenbaar veranderd.

Op de weerkaarten verandert er niet veel: hogedruk in het 'noorden' – dat reikt tot diep in de Middellandse Zee en verder eigenlijk niets. Paarse diepe depressies bij Canada – in de VS beleven ze de 'Trump winter' en die is historisch warm. Niet bij ons. Europa is op dit moment de koudste plek op het noordelijk halfrond en daar komt zo

te zien weinig verandering in. De mensen ondergaan het gelaten. We zijn gewend aan de wisselende voorraden in de supermarkten, de weigerende auto's, de stukvriezende leidingen, de waanzinnige benzineprijzen.

In de krant stond een opmerkelijk artikel:

HOUT STEEDS SCHAARSER

Blijkbaar gaan mensen alternatief stoken om het warm te krijgen. Dat leidt ook tot ongelukken van mensen die tuin-haarden de woonkamer insleuren met alle gevolgen van dien. Maar er verdwijnen ook bomen uit het openbaar groen. 's Nachts. Mijn buurman begint de enorme tak van de kastanjeboom, die in december onder de sneeuwlast bezweek, aan stukken te zagen. Ik help hem en hij belooft me een deel van de buit. Nooit gedacht dat winter zulke diepe effecten kan hebben maar dat heeft het dus. De troostende woorden komen van mijn schoonmoeder die de hongerwinter heeft meegemaakt in Vlaardingen: we slaan ons er wel doorheen.

En daar houd ik me maar aan vast. Morgen wordt De Tocht gereden! En dat na 20 jaar! De weersverwachting is weinig verrassend: *“Meest droog bij overwegend strenge vorst, in het zuidwesten overdag mogelijk even matige vorst, bij een vrij krachtige, soms harde wind uit het oosten. Later op de dag vanuit het noordoosten mogelijk enige sneeuw”*

Voorpagina

Net binnen

Algemeen

Economie

Zakelijk

Sport

Tech

Entertainment

Uitgaan

XVI: DE OCHTEND VAN DE TOCHT

Geen stroom

Na de aanvankelijke gekte in december en eerder in januari is het enthousiasme voor De Tocht toch wat bekoeld en de hysterie gek genoeg bijna afwezig. Ja, er zijn hecto-bunders feesthollanders in oranje kledij die naar Friesland afreizen en ze zijn goed gewaarschuwd: pak je goed in, drink niet te veel. Maar waar de eerdere dreiging van de tocht nog tot een soort collectieve volksverdwazing leidde, blijft het nu relatief rustig.

De media doen nog verwoede pogingen de koorts wat extra op te kloppen maar het komt een beetje zielig over: het is gewoon te koud om urenlang in het open land te gaan feestvieren en de Nederlanders hebben dat inmiddels wel begrepen. Die komen alleen nog buiten om het hoogstnoodzakelijke te doen: boodschappen, werken, soms kinderen naar school brengen – als het schema, het ijsvrij en de verwarmingen dat toelaten. Geschaatst wordt er nauwelijks; daarvoor is het gewoon te koud en waait het te hard.

En toen was het stil

Toen ik die nacht opstond om de start van de Elfstedentocht te zien was het verdacht stil in huis. Met deze temperaturen (-10,2 op mijn station) zou je de verwarming verwachten, maar: niets. Ook de lampjes in de boom buiten zijn uit. De straat is pikzwart.

Het is ijs-en ijskoud in huis dus er is maar één conclusie: stroomuitval. Ik kijk op mijn iPhone en zie: *geen service*.

Tsja. Ik voel me eventjes totaal geïsoleerd en dat ben ik ook. Binnen is het nu 8,2 graden en dat wordt snel minder dus ik schiet in het stikdonker snel de krakende tuin in om hout te pakken om dan de haard maar vol op te stoken – dan hebben we tenminste een plek om ons aan te warmen. Het is werkelijk smerig koud buiten, met een vlagerige, door merg-en-been gaande wind. Binnen steek ik alle kaarsen die ik kan vinden aan voor wat licht en warmte.

Maar ik wil die start meekrijgen. Radio! Heb ik eigenlijk een radio? Achter in de kast vind ik – wolkjes blazend in het licht van een zaklamp – een oud radiootje dat op zonnecellen werkt dus daar heb ik niets aan. Verdorie. Maar dan heb ik een ingeving. De enige radio die ik heb zit in mijn auto en die staat voor de deur. Dus kleed ik mij dik aan en brokkel ik de autodeur open en zie: er zij een lichtje dat aangaat. Da's één. Ik probeer de auto te starten (dat lukt dezer dagen niet altijd) en na wat zielig gezwoeg springt het motortje zowaar aan. Twee. Kijk! Ik zet de verwarming op vol en ga weer naar binnen om opschenk-koffie te maken – gas is er nog wél. Buiten staat mijn autootje vredig te kachelen en ik zie dat de overbuurman mijn voorbeeld volgt. Op mijn horloge is het inmiddels 6 uur. Wat een vreemde start van de dag.

Hamburg dichtgevroren

Maar niet alleen bij ons in het dorp ligt de stroom eruit: als ik Radio 1 aanzet is dát het nieuws, en niet de Elfstedentocht – of meer: de wedstrijd, want de tocht is pas over een paar dagen, nee: in heel noordwest-Europa is het licht uitgegaan en zowel de oorzaak als de gevolgen daarvan zijn nog onbekend. Wat we horen is: een overbelasting op het Duitse net heeft waarschijnlijk een kettingreactie veroorzaakt met deze gevolgen. De centrales die al het werk deden draaiden al op vol vermogen en er moest werkelijk niets raars gebeuren. De dichtgevroren haven van Hamburg zou de aanvoer van olie net genoeg verstoord hebben om deze kettingreactie in gang te zetten. Naar schatting 80 miljoen mensen zitten in de kou zonder stroom, internet, verwarming.

Terwijl ik dit nieuws tot me door laat dringen kijk ik eens om me heen en ik zie een beeld dat ik nooit meer zal vergeten: serieus kijkende huisvaders, sommigen in ochtendjas anderen, net als ik, dik ingepakt in een stationair draaiende auto naar de radio luisterend – die het tenminste warm hebben. Als het journaal klaar is kijken we

elkaar even door de bewasemde ruiten aan en we sluiten een soort stil verbond. Ik voel saamhorigheid en vastberadenheid geboren worden. En dat is maar goed ook want ik voel me even heel erg alleen en verlaten en naakt, zo zonder stroom, internet en zicht op warmte. Hoeveel zit er eigenlijk nog in mijn tank?

Koude feestvierders

Maar ik ben niet de enige. Ik ben tenminste thuis. Treinen die onderweg waren naar Leeuwarden blijken getroffen door de stroomuitval en men vermoedt dat er op verschillende plekken in Nederland treinen stilstaan met daarin bont uitgedoste feest-supporters die nu zitten te kleumen in snel kouder wordende stilstaande en donkere treinstellen. Het kan gaan om tienduizenden mensen en het leger wordt onmiddellijk ingezet om die treinen te bereiken. Vandaag had half Nederland al een vrije dag genomen – dus druk zou het op de weg niet worden – maar nu wordt door het Crisisteam (dat nog steeds bestaat) uitdrukkelijk verzocht niet de weg op te gaan om de hulpdiensten voorrang te geven. Ik ging vandaag toch al nergens heen.

Voor het raam staan mijn vrouw en dochter nu druk te gebaren en ik ga even naar binnen en leg ze uit wat de stand van zaken is. Ze vragen aan mij hoe lang het nog duurt en ik zeg dat ik werkelijk geen idee heb. Een half uur later zitten we, met het hele gezin te ontbijten in de auto, met de verwarming aan. Het voelt als een soort kamperen. Mijn dochter ontdooit haar brood voor de blower en even hebben we enorme pret. We zien er ook potsierlijk uit met onze rare mutsen, shawls en lagen kleding (ik kan nauwelijks bewegen) die we inderhaast bij mekaar gegrist hebben om maar iets aan te hebben. De dampende bak warme koffie in mijn hand (mijn vrouw heeft nog een lading gemaakt) maakt héél veel goed. Wat ga je kleine dingen toch waarderen in dit soort omstandigheden!

Zaterdag 28 januari 2017

Het laatste nieuws het eerst op NU.nl

Voorpagina

Net binnen

Algemeen

Economie

Zakelijk

Sport

Tech

Entertainment

Uitgaan

Gestrande treinen geëvacueerd

Overzicht over gevolgen
Europese stroomstoring
ontbreekt nog.

XVII: DE DONKERE DAG VAN IJS

De start van de Elfstedentocht meemaken herinner je je voor de rest van je leven. In '85 en '86 hoorde ik het verslag op de radio en in '97 lagen mijn hoogzwangere vrouw en ik in onze bovenwoning in Rotterdam, met de loeiende gaskachel aan, op bed het donkere spektakel te bekijken. En nu zat ik dus in een auto, dik ingepakt, met mijn gezin erbij en de verwarming aan. Maar het nieuws op de radio gaat niet alleen over de tocht – die nu een uur of twee onderweg is (en die, doordat de toertocht van de wedstrijd is losgekoppeld eigenlijk alleen een wedstrijd is) nee: de black-out in Noord-west-Europa beheerst het nieuws en dat nieuws druppelt maar langzaam binnen.

Want onze hele maatschappij is ingericht op het verspreiden en verkrijgen van nieuws via internet en dat is nou precies een van de vele zaken die niet meer functioneren. Maar ook telefoons doen het niet meer. Winkels zijn dicht. Verwarmingen zijn uit. Verkeerslichten, lantaarnpalen, matrixborden: niets doet het meer. Ziekenhuizen draaien op noodstroom maar hebben hooguit een halve dag diesel. Ik moet aan mijn oma denken die te pas en te onpas over de oorlog begon en dan zei 'je wist niks, je hoorde niks en alles was op de bon'. In die situatie zitten wij nu ook. Wie heeft er nog een radio op batterijen?

Gevolgen

Een nog onbekend aantal treinen dat onderweg was naar het noorden blijkt inderdaad gestrand te zijn en het leger is ingezet om de naar schatting 11.000 mensen te ontzet-

ten. De meest gruwelijke scenario's worden op de radio geschetst en in mijn geestesoog zie ik verijsde treinstellen met daarin hardbevoren oranje elfstedensupporter-ijs. Ik moet er niet aan denken.

Maar ik moet ook aan mijn huis denken, dus ik draai de hoofdkraan van de watertoevoer dicht en zet ik alle kranen open. Nu maar hopen dat mijn CV leidingen tegen een stootje kunnen, het haardvuur verder opstoken om de temperatuur in de woonkamer stabiel op 7,7 graden te houden. Buiten giert de immer doorstaande oostenwind. Mijn weerstationnetje vindt, dat het buiten nu -10,1 graden is en dat geloof ik zó. En het begint nu te schemeren buiten. Op de een of andere manier word ik daar heel blij van; er zij licht in deze koude, harde en rare duisternis. Mijn vrouw en dochter gaan binnen voor de loeiende haard zitten maar ik, nieuws-junk die ik ben, kies er toch voor om in de auto naar de radio te luisteren om te begrijpen wat er allemaal gebeurt en gaande is, maar ook om de tocht te volgen, en de berichten wisselen elkaar razendsnel af.

Onduidelijkheid alom

In de wedstrijd heeft zich een kopgroep afgesplitst met daarin Kjeld Nuis, maar hun voorsprong is niet helemaal duidelijk. Omdat ook in Friesland geen stroom is moet de omroep zich behelpen en improviseren om de berichten te verspreiden. Er wordt gewerkt met accu's, batterijen en generatoren om het nieuws naar Hilversum te krijgen (het Mediapark draait op noodstroom en is goed voorzien) maar het komt allemaal zeer gefragmenteerd binnen. Daarnaast zijn er andere, belangwekkender zaken aan de hand: de gevolgen van deze massale stroomstoring zijn werkelijk gargantuesk. Het complete openbare leven in de economische motor van Europa, die tóch al moeilijk draaide, is nu compleet tot stilstand gekomen en de overheden zitten met de handen in het haar. Er moeten prioriteiten gesteld worden en de eerste is: het stroomnet weer aan de praat krijgen. Uit Duitsland komen berichten dat dat mondjasmaat lukt, maar dat het stroomnet vaker wél dan niet meteen weer overbelast raakt, en er weer uit klappt. Op enig moment geloof ik het verder wel en ga ik naar binnen voor en bak hete koffie (gas is er nog!) en ga ik voor de haard zitten om mijn rughaar te verschroeien en te denken: waar zijn we in Godsnaam in beland?

En dan, na een paar uur later knippert even een schemerlamp flauwtjes. Of beeld ik me dat in? Daarna gebeurt er een hele tijd niets dus ik zal het me wel ingebeeld hebben. Maar weer later gebeurt dat nóg eens, nu duidelijk zichtbaar, en dan gebeurt Het Wonder: het licht gaat aan! Mijn verwarming begint meteen te loeien, het licht

dimt weer even – houdt het net de piekbelasting van duizenden CV's die gelijktijdig aanspringen? – en dan springt alles aan. In de gangkast hoor ik mijn server opstarten. Standby-lampjes lichten op. We zijn weer in de 21ste eeuw beland! Ik ga op een deken op de grond met mijn rug tegen de verwarming zitten en voel een streepje lauw worden, dan langzaam warmer en dan snel heet: ik ben diep dankbaar voor zoiets basaals als warmte: heerlijk!

De trein

Na enige tijd komt ook het TV-signaal weer door en de berichtgeving gaat voornamelijk over de stroomuitval. Dat is ook niet zo raar, want bewegende beelden van de tocht zijn er nauwelijks tot niet. De toch al geïmproviseerde uitzendinfrastructuur in Friesland is nog niet hersteld dus we moeten het doen met wat er per radio wordt doorgegeven. De berichten uit de rest van Europa zijn onduidelijk en verwarrend en we krijgen toch vooral veel inderhaast opgetrommelde, zonder uitzondering zeer sombere, deskundologen te zien die de meest uiteenlopende doemscenario's schetsen. Omdat ik al een dagje ouder ben vermoed ik dat die soep niet zo heet gegeten zal worden als hij wordt opgediend maar dat dit een ramp is moge duidelijk zijn. De grote vraag in Nederland is: hoe is het met de treinen en de gestrande reizigers? Dan komen rond 13:00 uur de eerste beelden door van het ontzetten van de extra elfstedentrein Amersfoort – Leeuwarden die voor Zwolle is gestrand. Het wordt zonder commentaar en live uitgezonden.

We zien, vanuit een helikopter, een gele slang in een poollandschap staan. Het spoor is niet meer te zien, alles is dichtgesneeuwd en -gestoven. De helikopter landt en de cameraploeg stapst uit. We zien even alleen maar wit gestuif en even later zien we de trein. De cameraploeg komt steeds dichterbij en ook in Hilversum houdt iedereen de adem in. De schatting is, dat de trein hier al vanaf 6 uur bij een temperatuur onder de -10 in het open land staat, onverwarmd, met honderden mensen aan boord. Door de beijdsde en beslagen ruiten zien we wat beweging. Wat is er aan de hand? Militairen rennen naar de deuren en forceren ze open en stappen naar binnen. We horen in de verte gebrul. Een tijdlang zien we niets en ik moet denken aan de beelden van de trein bij Wijster, in mijn vroege jeugd. Dan wenkt een militair de cameraploeg om verder te komen en schokkerige beelden tonen een steeds groter wordende trein. Door de ruiten zien we oranje en beweging. De camera zwenkt naar binnen. Wat we te zien krijgen kan niet beter omschreven worden als: één groot feest. Zo te zien is bijna iedereen kacheltje-lam. Iedereen host en zingt en we zien de wolkjes uit de monden komen. Er

wordt met rode koppen omhelsd, gehost, gelachen, gezongen en gezoend. Als je niet beter zou weten zou je denken dat het carnaval was. De raad om niet te veel drank mee te nemen is klaarblijkelijk massaal in de wind geslagen en men heeft het in de gestrande trein dan maar op een feesten gezet. Dat hield de feestreizigers warm. “Ja”, legt een licht teleurgestelde doemdeskundige in de studio uit, “een menselijk lichaam is natuurlijk te vergelijken met een kacheltje van 800 Watt. Ze hebben elkaar verwarmd”.

Dit is met afstand de beste feel-good televisie die ik in jaren heb gezien. Ik besluit uit pure solidariteit er ook één te nemen en schenk mezelf om 13:45 een forse bel Calvados in.

Voorpagina

Net binnen

Algemeen

Economie

Zakelijk

Sport

Tech

Entertainment

Uitgaan

**Energieramp
in Europa**

Mogelijk honderden doden.
Nederland en Vlaanderen
zwaarst getroffen

XVIII – EN TOEN WAS HET STIL

Wat is de luxe van een verwarming toch iets heerlijks! Nadat half Europa de ochtend van de elfstedentocht in een black-out met strenge vorst had doorgebracht keert de beschaving in de vorm van televisie, verwarming, warm water en internet weer langzaam terug.

We weten weliswaar dat er een elfstedentocht (meer: een wedstrijd) gaande is, maar het nieuws wordt toch vooral beheerst door de vastgelopen treinen die her en der in Nederland gestrand zijn in kou en vorst: bij een doorstaande oostenwind 5 Bft en een temperatuur van -9,6 (in mijn achtertuin) zijn de omstandigheden ronduit gevaarlijk. Dan realiseer je je hoe afhankelijk wij moderne mensen zijn van onze hoogontwikkelde infrastructuur én hoe kwetsbaar die is.

Ik beken dat ik na de overwinnings-calvados van 13:45 er nog eentje ingeschonken heb – want wat heb ik het echt héél koud gehad, en ik loop naar mijn houtstapel om een voorraadje voor de rest van de dag naar binnen te halen: we willen de ontknoping van de elfstedentocht nou wel zien, met een loeiend haarvuur, wat glühwein en de verwarming schofterig hoog – wat kan mij het schelen? Het is weer warm in huis, de televisie brengt sporadisch beelden van een kopgroep, het licht brandt, de haard loeit: heerlijk. Dan is winter weer leuk.

Als ik in de tuin kom zie ik in de sneeuwkorst veel houtsplinters liggen, wat ik niet snap want hier heb ik toch geen hout gehakt? Dan kijk ik naar de plek waar mijn voorraad normaal ligt en ik zie: bijna al mijn hout is weg. Verdwenen. Foetsie. Iets of iemand moet mijn hout gejat hebben en ik vloek hartgrondig om zoveel onrecht. Na alle moois, alle saamhorigheid en mooie dingen die ik de laatste weken in ons dorp gezien heb is dit een ijs-koude douche. Ik raap wat splinters en restjes op en loop daarmee naar binnen om het slechte nieuws te vertellen. Dat hout is al een aantal keer onze redding geweest; ik zou niet weten waarmee we ons kunnen warmstoken als er wéér een black-out komt, bedenk ik me, en precies op dat moment gaat het licht, de tv en de verwarming weer uit. Daarna is het doodstil. Daar sta ik, op de drempel van de keuken, met wat sneue restjes hout in mijn armen en mijn vrouw en ik kijken elkaar aan. Wat nu?

Saamhorigheid

Ik loop naar mijn buurman en vraag of hij vannacht iets gezien of gehoord of gemerkt heeft van mijn houtdiefstal. Pas dan leer ik, dat in zijn tuin vannacht een complete pruimenboom met wortel en al is verdwenen. Dat moet met zwaar materieel gebeurd zijn, en we komen er achter dat hout het nieuwe goud is geworden: door de torenhoge energieprijzen, met daarop de extra 'solidariteitsheffing' van 35% gaan mensen massaal op zoek naar alternatieve bronnen van warmte, legaal of illegaal. Ook wijst hij mij erop dat de gemeente in de sporthal voor opvang en verwarming zorgt, wat een aantrekkelijk voorstel is: buiten vriest het 9 graden, de oostenwind is vlagerig en ijzig en het begint lichtjes te sneeuwen. Ik besluit met mijn gezin de warmte van de sporthal op te zoeken, maak voor de kat een warm nest van veel dekens op de bank en laat mijn onverwarmde huis achter in de kou. Even voel ik me een vluchteling.

In de auto wil ik meteen de radio aanzetten, maar op geen enkele frequentie is iets te vinden. Op de AM band wat Duitse en Franse zenders die, voorzover ik het door alle gekraak kan verstaan, berichten over de doorlopende problemen met de stroomtoevoer in Europa en de logistieke problemen van Nederland en België, waar niets het meer doet; zelfs onze rampenzender Radio 1 heeft er de brui aan gegeven. We rijden naar de sporthal terwijl ik verbijsterd naar de brokkelige en ruisende berichten uit het buitenland luister; Nederland is totaal ontwricht, en niemand weet iets. Gelukkig spreek ik mijn talen, en daarmee weet ik meer dan het gros van mijn mededorpsgenoten.

De sporthal wordt min of meer verwarmd door een paar gasgestookte warmtekanonnen en voor de uitgang van dat kanon zie je een kluwen mensen die langzaam staan te ontdooien. De verlichting komt van wat bouwlampen en buiten draaien generatoren. Niemand weet iets, en de enigen die echt rustig zijn, zijn de bejaarden die het opgetogen hebben over de winter van '63 waarbij ze aantekenen dat de maatschappij toen wel beter tegen een stootje kon, waar nu alles op zijn gat ligt. Ik ga te mijner geruststelling meteen met zo'n bejaarde praten over vroeger; alsof het hier en nú daar minder heftig van wordt.

Mijn dochter ziet oude basisschoolvriendinnetjes terug die ze vergeten was en de kou en ellende schept daar een band die ook vergeten was. Mijn vrouw komt aanlopen met warme chocolademelk en ik voel mij even heel erg trots op de gemeenschap die ons dorp is en op de mensheid in het algemeen. Het gejatte hout ben ik even vergeten. Dan beginnen de tl-balken weer even te knippen en een klein gejuich stijgt op. Alleen blijft het bij dat geknipper. Ik neem nog een chocomelltetje en iemand die ik ken van de voetbalclub giet er bij mij ongevraagd wat rum bij. Ach, dat kan er ook nog wel bij. "Vergeet mijn vrouw niet!" roep ik hem nog toe. "Die heeft al" zegt hij grijnzend. Toch weer verbroedering. Ik vertel hem van mijn gejatte hout en hij zegt dat ik niet de eerste ben, maar dat hij zo meteen wel even een kuub stort op m'n stoep. Moet ik wel thuis zijn. En dat geldt dat komt wel. Zo werkt dat hier.

Weer naar huis

Ik kom thuis in een ijskoud huis en word begroet door een blij Harry – mijn kat. Die heeft zo te zien nergens last van. Op precies het afgesproken tijdstip kiepert de voetbalclubman de kuub hout op mijn stoep en we beginnen dat met z'n allen snel de tuin in te dragen. We gooien het op een hoop zonder te stapelen en ik leg er een zeiltje overheen. Ik nodig hem uit voor een borrel maar zijn auto is warmer, zegt hij, en hij moet nog dóór – ik ben niet de enige houtloze.

Ik barricadeer de poort naar de tuin met wat tuinstoelen en lege flessen (voor het eventueel gerinkel) en begin binnen meteen een vuur te maken. Als dat eenmaal loeit zitten mijn gezin en ik opeengepropt voor de haard, dekens om de schouders, met de handen uitgestrekt naar het vuur boterhammen te ontdooien op een vork. Er staat ook een pot pindakaas voor de haard – je moet toch iets eten. De pindakaas blijft deels keihard maar het zachte gedeelte ervan en deze manier van afzien maakt alles

een stuk beter te dragen, met vuur, iets te eten en met humor. En ach – tegen de kou neem ik nog één calvados. En daardoor word ik balorig en pak ik mijn gitaar en ga met bevroren vingers zo goed en zo kwaad als dat gaat kampvuurliedjes spelen. Zelfs mijn dochter zingt mee. Prachtig. En dan gaan we maar in bed liggen. We hadden drie flessen water voor de haard gezet en die zijn nu goed heet. Die nemen we mee ons bed in, hopende op slaap, en kijken hoe het morgen wordt.

Buiten hoor ik de wind klapperen in het zeil dat over mijn hout ligt. Mijn weerstation-netje – dat op batterijen werkt – is het enige apparaat dat nog functioneert en vindt dat het, bij Oost 4, nu -10,8 is. Het is zwaar bewolkt en zo te zien sneeuwt het licht, maar het is overal donker dus dat is moeilijk te zien. Het is pas 21:45 uur, maar deze dag heeft lang genoeg geduurd.

Weer opstaan

De volgende ochtend word ik met lichte hoofdpijn wakker is een, voor mijn gevoel, lauw huis. Ik hoor de ketel draaien en spring meteen uit mijn bed om in het hele huis te kijken of er lekkages zijn; die zijn er goddank niet. Beneden zit mijn dochter op de bank te appen en is diep in haar telefoon verzonken. Zij vertelt me dat de elfstedentocht is gewonnen door ene Kjeld Nuis in de slechtste tijd sinds 1963 en of ik het filmpje van de finish wil zien. Ach ja, waarom niet. Er zijn weinig mensen op de Bonkevaart. Er wordt niet gesprint: een eenzame schaatser zie je, helemaal wit van ijs en stuifsnieuw, aan het eind van zijn kunnen over de finish struikelen. Het is ouderwets-heroïsch om te zien en ik wil meer beelden zien. Dus zet ik koffie en klap ik de laptop open maar het nieuws overvalt me meteen:

“Energieramp in Europa, mogelijk honderden doden” (NU.nl)

“Europa staat stil” (AD)

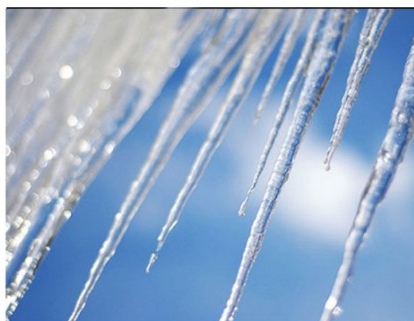
“Gevolgen black-out niet te overzien” (Volkskrant)

“Poetin bevriest Europa met geheim wapen” (NRC)

“Jongens, dit is niet leuk meer – doe ‘es global opwarmen?” (GeenStijl)

Ik heb een hete bak koffie-verkeerd net genoeg laten afkoelen om er een heerlijke, troostrijke warme slok van te nemen terwijl ik verbaasd naar de nieuwberichten kijk. Deze ramp zal zich pas in de loop der dagen ten volste ontfouwen, is niet te overzien. Maar hier binnen snort vredig de verwarming, ga ik zometeen een brood bakken en is het leven weer normaal. Althans: daar lijkt het nu op. Buiten is het -12,3. De wind

is gedraaid naar het noordoosten en iets in kracht toegenomen. Op de weerkaarten komt er een storing vanaf de (dichtgevroren-) Oostzee onze kant op. T 850 is nu -16 en er komt meer kou onze kant op. Ach ja, denk ik, doe 't dan ook maar helemáál! Kom maar op met je winter. Noem je dit winter? Ha! In de jaren '80, toén hadden we pas winters!

Voorpagina
Net binnen
Algemeen
Economie
Zakelijk
Sport
Tech
Entertainment
Uitgaan

Europa bereidt zich voor op meer vorst

Einde van historische vorstperiode nog niet in zicht

XIX – THE DAY AFTER

Het is zondag en gisteren is de elfstedentocht geschaatst, maar dat beheerst het nieuws niet. Wat wél het nieuws beheerst is de grootschalige stroomuitval die gisteren naar schatting 60 miljoen mensen in de Benelux, Duitsland en delen van Frankrijk heeft getroffen. Het nieuws komt mondjesmaat binnen maar stemt niet vrolijk: er zijn slachtoffers van bevriezing te betreuren, vooral in Duitsland waar het niet warmer werd dan -13 en waar het dus nog ietsje kouder was dan bij ons.

Europa heeft het moeilijk. De logistiek ligt op zijn gat: scheepvaart is gestremd door bevroren rivieren. De havens van Rotterdam, Antwerpen en Hamburg zijn niet meer bereikbaar. Op de satellietfoto zie je een ijstong vanuit de Nieuwe Waterweg de Noordzee insteken, en de plak ijs voor de kust reikt nu tot aan Den Helder. Waddeneilanden zijn niet meer als zodanig te herkennen; het is één grote, witte massa geworden. Nederland spreekt de 'strategische oliereserve' aan die in de Botlek is opgeslagen; de prijzen van ruwe olie rijzen de pan uit. Een liter benzine kost nu aan de pomp € 3,98 – als je al de mazzel hebt dat er benzine te krijgen is aan de pomp, want dat is lang niet altijd het geval.

Schaarste

De vooruitzichten zijn dus somber; er moet gerekend worden op meer stroomsto-

ringen, de bevoorrading van de supermarkten liep al een tijdje moeilijk (het bordje ‘helaas zijn niet altijd alle producten op voorraad; wij danken voor uw begrip’ hangt nog steeds in de Jumbo hier) en brandstof wordt steeds schaarser. Het NIBUD heeft zijn berekening bijgesteld en verwacht dat een doorsnee-gezin er deze winter minstens € 550 bij moet leggen door stookkosten, duurder voedsel en brandstof. En, om het nog wat scherper te stellen: er is kouder weer onderweg.

Kan dat? Deze winter blijkbaar wel. De deskundigen in de media, maar ook op Weerwoord, buitelen over elkaar heen met verklaringen; waar komt deze kou vandaan? Hoe kan het, dat bijna heel Europa bevroren is? Boven onze hoofden is de T850 nu -16 en via de Oostzee is een bel met nóg koudere lucht onderweg – met temperaturen op hoogte tot -25 en nog kouder.

De weerkaarten zien er ook raar uit. Aan ‘onze’ kant van de aardbol zie je op noordelijke breedten een enorm hogedrukbolwerk met een kerndruk van 1055 hPa, en de kern beweegt zich al weken tussen Groenland en Finland, en wordt steeds versterkt met korte impulsen vanuit Siberië. Waarna het hogedrukgebied zich weer ‘sluit’ en er langs de oostflank nieuwe koude-impulsen volgen. Aan de andere – zeg, de Canadese – kant regent het lauw water, tot grote frustratie van mijn zwager in Toronto. Om ‘ons’ hogedrukgebied komen regelmatig koudeputjes indraaien en de ramkoers is noordwest-europa. En ook nu is er een ijskoude storing onderweg vanuit de Baltische Staten.

Het KNMI verwacht dan ook voor de komende week:

“In het begin van de week verdere verscherping van de vorst. ’s Nachts zeer strenge vorst, overdag meest strenge vorst, in het zuidwesten mogelijk matig. Daarbij een meest harde wind uit oost- tot noordoostelijke richting. Maandag en dinsdag mogelijk intensieve sneeuwval met sneeuwdrift. Later drogere perioden, een afnemende wind en minder neerslag. Blijvend zeer koud.”

De Tabel erbij is indrukwekkend:

	ma	di	wo	do	vr
tx	-10	-11	-10	-9	-7
tn	-15	-17	-16	-15	-14
wind	o 5	no 6	o 4	no 3	o 3
neerslag	80%	70%	40%	30%	30%

Weerwoord

Op weerwoord ontstaat nu een nieuwe sfeer. Zelfs de meest voorzichtigen ('preciezen') zijn bereid om schoorvoetend toe te geven dat dit in de verte voorzichtig aan winter doet denken, waardoor er eindelijk eenheid ontstaat. De vraag is nu, of het verse kouderecord van -30,1 opnieuw gebroken gaat worden, omdat we deze winter inmiddels geleerd hebben dat het KNMI zéér conservatief is gebleken in zijn inschattingen. Iemand rekende uit dat het KNMI in de eerste drie weken van het jaar gemiddeld maar liefst 5,8 graden te hoog zat met de inschatting van de minimumtemperaturen. Voor december was die afwijking zelfs 6,4 graden. Dat levert toch stof tot nadenken. En discussie.

Toertocht

Daarnaast is er het probleem van de toertocht: aanvankelijk wilde het elfstedenbestuur deze tocht twee of drie dagen na de wedstrijd laten rijden, maar met deze omstandigheden is dat niet verantwoord. Het ijs is dik genoeg om een tank te dragen, maar het gaat om de veiligheid van de deelnemers en die kan niet gegarandeerd worden. Ik snap dat wel. Elk tochtje naar de supermarkt is een bezoeking van jewelste: het maakt niet uit hoe je je kleedt, dit weer gaat overal doorheen. Zelfs de Roemeense supermarktzwerfer heeft er de brui aan gegeven en zien we al weken niet meer.

Toch ga ik te voet boodschappen doen, omdat ik deze uitzonderlijke omstandigheden maximaal wil ervaren. Er ligt op dit moment geschat 25 cm sneeuw, samengesteld uit vele, vele lagen van eerdere sneeuwval. Het sneeuw licht en waait hard, waardoor het stoffige poeder niet echt blijft liggen maar zich verzamelt in duinen op de hoek van straten, tussen auto's en andere luwe plekjes. Waar de kade ophoudt en de Rijn begint is niet echt te zien. Af en toe zie ik een dorpsgenoot diep weggestopt in veel textiel tegen de wind in ploeteren. Het voelt alsof er ijsnaalden in mijn wangen (het enge onbedekte plekje ongeveer) worden gestoken in ik vind dat héérlijk.

De supermarkt is bijna leeg; er is geen hond. Ik bemachtig een pak langhoudbare melk en wat koffie, suiker, pasta en tomaten in blik, een blik sperziebonen (verse heb ik al in geen weken meer gezien) en wat onduidelijk separatorvlees; daar zullen we het vanavond mee moeten doen. Verder lijken de schappen op het gebit van een kickbokser: soms is er iets, maar vaak ook niet.

Als ik wil pinnen blijkt er een pinstoring te zijn en ik heb geen cash bij me. "Ach" zegt

het meisje achter de kassa, “dan betaalt u morgen toch? Wees blij dat u weer haar heeft tegen de kou” glimlacht ze. Dat is waar, denk ik: deze zomer was ik door de chemo’s nog zo kaal als een biljartbal. Tevreden met mijn vachtje ploeter ik weer, tegen de wind in, naar huis. Daar brandt het vuur, het licht en de kachel.

Grote steden in problemen met bevoorrading

Vooral zwakkeren in de samenleving de dupe van extreme vorstperiode

XX – SERIEUZE PROBLEMEN

Op zondagavond 29 januari 2017 geeft het KNMI het volgende weerbericht uit:

“In het begin van de week verdere verscherping van de vorst. ’s Nachts zeer strenge vorst, overdag meest strenge vorst, in het zuidwesten mogelijk matig. Daarbij een meest harde wind uit oost- tot noordoostelijke richting. Maandag en dinsdag mogelijk intensieve sneeuwval met sneeuwdrift. Later drogere perioden, een afnemende wind en minder neerslag. Blijvend zeer koud.”

De Tabel erbij is weer indrukwekkend:

	ma	di	wo	do	vr
tx	-10	-11	-10	-9	-7
tn	-15	-17	-16	-15	-14
wind	o 5	no 6	o 4	no 3	o 3
neerslag	80%	70%	40%	30%	30%

Dit was de, naar later bleek, voorzichtige inschatting van een week die bij velen de vraag deed rijzen: wat gebeurt hier? Hoe ver gaat dit? Omdat Noordwest-Europa al bijna twee maanden zucht onder de ene na de andere sneeuwstorm, diepvriestemperaturen en omdat de moderne maatschappij daar niet op is ingericht beginnen er

problemen te ontstaan die dieper gaan dan eigenlijk iedereen zich kan heugen – behalve degenen die de hongerwinter nog hadden meegemaakt misschien.

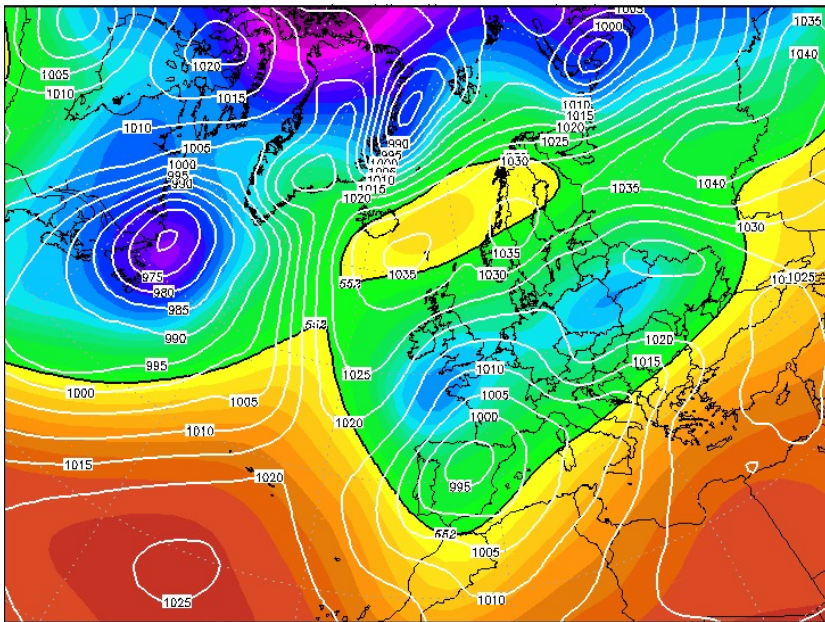
Ga maar na: heel Nederland is in een ijswoestenij veranderd. Alles is dichtgevroren. Vervoer over water ligt al weken stil. Wegen stuiven, door niet-aflatende oostenwind op steeds weer andere plekken dicht en worden stukgereden. Treinen rijden mondjesmaat. In Duitsland en ook bij ons zijn er regelmatig black-outs. Onder de huidige omstandigheden kan de stroomtoevoer gewoon niet gegarandeerd worden. De brandstofprijzen zijn tot astronomische hoogtes gestegen (een liter benzine kost nu € 4,59). Voedsel wordt steeds schaarser en, vooral, steeds duurder. Verse groenten zijn bijna niet meer te krijgen. Schappen in supermarkten zijn elke keer weer half leeg.

Vanuit de ruimte is Nederland onherkenbaar geworden. Waar ooit de Waddenzee was, is een grote witte vlakte te zien. De kustlijn is ook veranderd: als een soort derde Maasvlakte steekt er een ijsstong de Noordzee in die doorloopt naar het noorden tot aan de Duitse Bocht. Open water is al weken niet meer te zien en op de MODIS-plaatjes kun je, zelfs in de fijnste resolutie, ook de snelwegen vaak niet meer herkennen – en dat zijn de plekken waar de wegen dichtgestoven zijn.

Het sneuvelen van de vele kouderecords voelt gewoon aan: het went. Wat nooit went zijn de ongemakken, de bevroren leidingen, de regelmatige stroomuitval, het gebrek aan vers voedsel. Onze maatschappij ligt op zijn gat. Om de problemen te ‘verhelpen’ verhoogt het kabinet de ‘Koude Solidariteitsheffing’ met nog eens 23%, zodat het NI-BUD zijn berekeningen weer moet bijstellen: het gemiddelde Nederlandse gezin kan een extra energieheffing van €640 tegemoet zien. Ik woon in een klein maar vrijstaand huisje, dus ik vrees het ergste.

Weerkaart

Op de weerkaart heerst nog steeds min of meer dezelfde situatie: eeuwigdurende hogedruk ergens tussen dan weer Groenland, dan weer Noorwegen, dan weer Rusland, diep naar beneden geduwde lagedruk in de Middellandse Zee. Op het Noodelijk Halfrond draait het patroon al maanden de verkeerde kant op: van oost naar west, en eigenlijk weet niemand waarom en wanneer dit ophoudt. De vorstgrens ligt meestal op de lijn Madrid – Rome – en dan slingerend de Balkan in. Vanuit Noordwest-Rusland worden regelmatig venijnige sneeuwstoringen onze kant op gestuurd die de spekoek-achtige laag sneeuw in mijn tuin regelmatig ververst en weer platdrukt.

In mijn tuin is het een chaos: er gaapt een bevroren krater waar mijn complete pruimenboom een paar weken geleden nog stond (die is 's nachts gejat) en onder de sneeuw bewaar ik een bult brandhout die ons gezinnetje al een paar keer verwarmd heeft als de stroom (en dus de CV) weer eens wegviel. Brandhout is ook het nieuwe geld en overal in Nederland, uit parken en bossen maar ook uit tuinen, verdwijnen bomen. Scholen zijn gesloten (de CV's kunnen het vaak niet aan), bedrijven werken op halve kracht – of niet – zodat heel Nederland eigenlijk gedwongen thuis zit. En, als de stroom weer eens is uitgevallen, zit Nederland 's avonds, in het donker en met de kaarsen aan, te ganzenborden. Of voor de haard. Buren helpen elkaar: met eten, met brandstof en met klusjes die gedaan moeten worden. De solidariteit is groot.

Ik merk dat ik zelf ook inventiever word. Zo zorg ik er bijvoorbeeld voor, dat er altijd flessen met warm water in onze bedden liggen: zo weet je dat er altijd een plek is waar je warmte kunt vinden. Overal in het huis slingeren dekens en kaarsen. Inmiddels heb ik een oud radiootje op de kop getikt om, als het weer eens donker en koud is, het nieuws te kunnen volgen. Boodschappen doe ik volgens het systeem Koolhydraten – Vetten – Suikers – Eiwitten. Het maakt niet meer uit wat het is, als er maar iets is. Lekker koken met verse spullen doen we wel weer als de wereld weer ontdooit en het leven weer normaal wordt. Maar ik vraag me wel eens af: wordt het wel normaal?

Gelukkig hadden we vandaag stroom. Als ik maandagavond naar buiten kijk zie ik dat het begint te sneeuwen in heel kleine, dichte vlokjes. De wind trekt ook aan, zodat er snel witte gordijnen stuifsnieuw door de straat gieren. Mijn windmeter is vastgevroren maar mijn huis kraakt en piept in de wind. Tmax was vandaag -11,6 en nu vriest het 13,2 graden. Ik schat de oostenwind op een kracht 5 en die wind is vlagerig. Het is kwart over negen.

Weerwoord

Op weerwoord heerst wintergewenning. Vanuit het hele land komen nu meldingen van dichte fijne stuifsnieuw en harde, soms stormachtige wind uit oostnoordoostelijke richting. In Leiden wordt gesomberd dat de Tmax die dag -9,8 was en het KNMI er dus weer eens faliekant naast heeft gezeten. Daarnaast is niet alleen het stromingspatroon op het noordelijk halfrond omgedraaid, maar ook het stromingspatroon op Weerwoord: in de pluimen wordt minutieus gespeurd naar lijntjes die een opwarming laten zien, een einde aan deze brute winterperiode. En inderdaad: aan het einde van de 15-daagse periode zijn er altijd wel een paar lijntjes die voorzichtig richting de -5 klimmen. Daar wordt dan op gehoopt. Iedereen wil dat dit ophoudt.

Ik besluit de TV aan te zetten om te kijken wat ons nu weer te wachten staat. Reportages over de toestand in Nederland en de grote steden, die slecht bevoorraad kunnen worden. Droevig kijkende deskundologen die nog meer rampspoed voorspellen. Dan komt een Duitse weerkundige aan het woord die een theorie heeft over wat er aan de hand is. Daar ga ik even voor zitten. “Het lijkt erop” aldus de voice over, “dat er vanaf nu...” en dan hoor ik een klik en wordt alles weer zwart en is het doodstil in huis. Een radiator borrelt nog even na. Buiten is het ook zwart en giert de wind. Binnen knapt de haard en zwigend steken we de kaarsen aan. Mijn vrouw en ik drinken nog een glas wijn voor de haard en we staren een beetje in het vuur. Ik ga even voor het gevoel in de tuin staan. De sneeuw is op sommige plekken alweer tot een centimeter of 20 opgestoven en is heel fijn van structuur. Het is smerig koud dus besluit ik om in het door flessen warm water aangename bed te gaan liggen. Ik probeer nog een boekje te lezen bij kaarslicht maar mijn vingers bevriezen. Ach ja. Ben benieuwd waarin we morgen wakker worden. Het zal wel wit zijn. En stijfbevoren. Zoveel is zeker.

**Noodtoestand
mogelijk vandaag
al van kracht**

**Europa legt beslag op
strategische reserve
olievoorraad**

XXI – EEN DAG VAN IMPROVISEREN

Als ik de volgende ochtend wakker word vallen mij meteen twee dingen op. Ten eerste: ik hoor geen verwarming draaien. Ten tweede: alles is donker. De black-out van gisteravond is blijkbaar nog niet opgelost. En dat is raar. We zijn inmiddels wel wat gewend geraakt maar meestal begint het leven, weliswaar koud en met wat ongemakken, de volgende ochtend gewoon weer – een enkele koude ochtend die ik me nog vers herinner (de elfstedenochtend) uitgezonderd.

Maar op de een of andere manier voelt dit anders. Dat heeft natuurlijk ook met mijn kennis van de voorgeschiedenis te maken: ik weet dat er geen (of nauwelijks) transport meer over de weg gaat. Of over het water – want water is er niet meer. Of met de trein. De havens van Hamburg en Rotterdam en Antwerpen zijn dichtgevroren en, hoewel het Rotterdamse Havenbedrijf met man en macht werkt om de diepste havens ijs-vrij te houden: het is onbegonnen werk. Het onderkoelde water vriest, bij temperaturen van -13 en een harde ooster, achter de ijsbrekers meteen weer dicht. Olie tankers komen er soms nog door, maar de verdere distributie stakt. West-Europa zit bijna zonder brandstof. Ik heb geleerd niet somber te denken, maar toch houd ik ergens in mijn achterhoofd rekening met grimmige scenario's.

Diepvrieshuis

Het kost me de grootste moeite mezelf het bed uit te motiveren, want in onze slaapka-

mer vriest het nu. Dat zie ik aan het glas water naast mijn bed, waar zich een heel dun vliesje ijs op gevormd heeft. Ik heb een soort routine gemaakt van in één beweging uit bed zwaaien, snel mijn geitenwollen sokken aan te doen en in mijn trui en badjas te glijden. Het huis is doodstil; niets beweegt. Buiten hoor ik de wind in de schoorsteen gieren maar, omdat het nog donker is en er nergens licht brandt, kan ik onmogelijk zien wat er vannacht is gebeurd.

Als ik beneden kom zie ik meteen dat ik niet meer door mijn achterraam de tuin in kan kijken, op een smal spleetje aan de bovenkant na. Eerst maar eens alle kaarsen aansteken en dan (het moet) de tuin in om mijn houtvoorraad aan te spreken die, als bult verstopt onder de sneeuw en wat landbouwzeil, ligt te wachten op een stijfbevoren ondergrond.

De keukendeur krijg ik met enige kracht open en wat ik dan zie tart elke beschrijving. Dit heb ik nog nooit gezien. In alle hoeken van de tuin is de sneeuw opgestoven tot soms anderhalve meter hoog. Een vlaag poedersneeuw waait in mijn gezicht en ik ben in een klap klaarwakker. Mijn God, wat is het koud. De gevel van mijn schuur is niet meer herkenbaar. In de inzettende ochtendschemering is wat ik zie prachtig en gruwelijk tegelijk: alle sporen van leven lijken uitgewist te zijn in deze zachte glooiende sneeuwdeken. Mijn pad naar de schuur: weg. De bobbel in de sneeuw met daaronder mijn hout: nauwelijks herkenbaar. Mijn borders: vage glooiingen. Er moet vannacht minstens 25 cm sneeuw zijn gevallen, zo niet meer, maar meten is onbegonnen werk: wat is de oude laag, wat de nieuwe, en waar meet je? Daarnaast: wat boeit het.

De kou is zo indringend dat ik als een razende wat hout uit de sneeuwwhoop trek en mijn bevroren huis binnenloop, dat geen warmte of troost biedt. En ik start een haardvuur, me bedenkende wat vuur voor de oermens een zegen moet zijn geweest, wat een wonder, want dat is het nu ook voor mij. De kleinste straaltjes warmte van het beginnende, embryonale vuurtje verwarmen mijn vingertoppen en deze warmte weet zich eerder in de geest dan fysiek verder in mijn lijf te verspreiden. Dat is één. Twee: koffie zetten. We zijn inmiddels gewend om opschenkkoffie te maken – alsof we kamperen – maar dan moet er wel water uit de kraan komen. En dat komt er vanochtend niet. Niks. Gas is er nog wel. Dus schep ik zuchtend en rillend een pan vol met sneeuw en zet die op het vuur, maar de sneeuw is zó luchtig, dat ik dit ritueel een keer of drie moet herhalen om genoeg water te hebben voor een mok of twee.

Sombere berichten

Mijn vrouw en dochter komen beneden en vragen of ik al meer weet. Omdat ik geen ochtendmens ben (en vind dat ik al genoeg heb gedaan) zet ik zwijgend de radio aan. Uit de broodla haal ik een pakje keihard bevroren brood – we hebben nog 5 sneetjes zie ik. Dat brood ontdooien we voor de inmiddels loeiende haard, een ritueel dat we inmiddels wel gewend zijn geraakt en eten erbij wat er is: wat honing (die blijft toch vloeibaar) en wat hagelslag. De rest – worst, kaas: het is allemaal hard bevroren. Mijn weerstationnetje geeft aan dat het buiten -16,2 is en toch waait het flink. Af en toe zie je witte vlagen stuifsnieuw voorbijvliegen in de straat en als ik beter ga kijken, zie ik dat de straat in een surrealistisch landschap is veranderd.

Er moet minstens 40 cm sneeuw zijn gevallen, zo niet meer, want de auto's zijn bijna niet meer herkenbaar. Je ziet zachte, witte bulten en rare, geometrische vormen waar de wind vrij spel heeft gehad. Mijn dochter en mijn vrouw kijken stomverbaasd naar buiten. Beiden hoeven vandaag niet naar school, zoveel is me wel duidelijk. En pas nu dringen de radioberichten tot mij door.

Het arme Nederland, dat het toch al zo zwaar te verduren heeft is weer eens recht in zijn hart geraakt: de distributie. Want er is vannacht tussen de 40 en 70 cm sneeuw gevallen, een smalle kuststrook en Zuid-Limburg uitgezonderd. Daarnaast is in heel Nederland, een groot deel van België en in Duitsland de stroomvoorziening weggeval- len door een gebrek aan brandstof, zonder uitzicht op een oplossing. Doordat de vorst nu meer dan een halve meter de grond in getrokken is, beginnen de waterleidingen van het waterbedrijf op sommige plekken te bevriezen (wat ook mijn situatie wel zal verklaren). De regering is in crisisberaad bijeen en de pers speculeert over het al of niet uitroepen van de noodtoestand. Want de gezinnen raken langzaam door hun ijze- ren voorraden heen en winkels zijn gesloten. In de grote steden broeit onrust – het is dat het te koud is om de straat op te gaan maar zo is de situatie nu: weinig te eten, geen stroom, geen internet en dus geen informatie en, op sommige plekken, geen water. Ik moet dit even tot mij door laten dringen en het moedeloze, onmachtige gevoel dat me overvalt, ver weg weten te houden – want daar heeft niemand wat aan.

Het nieuws brengt ook het droevige bericht dat er inmiddels veel mensen in hun hui- zen zijn overleden door koolmonoxidevergiftiging: men grijpt blijkbaar alles aan om het een beetje warm te krijgen en mensen stoken in hun flatjes, binnen, de barbecue op, uit wanhoop, en soms met fatale gevolgen. Alarmerende berichten komen uit de

hoofdstad: het AMC draait op noodstroom, maar de dieselvoorraad van het generator reikt nog 6 uur ver; daarna is er onherroepelijk geen energie meer voorhanden om patiënten in leven te houden. Tankwagens zouden onderweg zijn, maar juist Noord-Holland is zwaar getroffen door de sneeuw en de wind, en het is hopen dat het transport op tijd Amsterdam bereikt. Ik zet de radio maar uit en voor het eerst zie ik angst op de gezichten van mijn gezin; ze zullen mijn schrik wel gezien hebben, bedenk ik me, en dat mag ook gewoon gezien worden.

Afdeling voorraadbeheer

Dus maak ik een lijstje waarvan ik nooit had gedacht dat eens te zullen moeten maken. Als Pater Familias: wat is belangrijk?

- Veiligheid
↳ poort dicht houden!
- Eten
↳ voorraad check:
 - ① - pasta ?
 - ① - meel ?
 - ① - olie ?
 - ① - suiker ?
 - ① - conserven
- Water
↳ sneeuw smelten
- Warmte
↳ hout bewaken,
hout regelen (buren?)

En zo kom ik er dus achter dat we meel, olie en conserven nodig hebben om het een dag of drie uit te zingen. Als dat moet. Alleen zijn de winkels dicht, dus wat nu? We hebben een grote oude soeppan (die mijn opa nog van de Duitsers had gejat) steeds volgeschapt met sneeuw en die staat nu half in de haard, op een geïmproviseerd onderstel van bakstenen, te dampen. Met het goddelijk warme water wassen we ons zo'n beetje en we kleden ons zo dik mogelijk aan. Buiten is het nu -15,3. Binnen is het een

aangename 4 graden bóven nul. Het sneeuwt nog licht en de wind lijkt langzaam te gaan liggen. Waar blijft die stroom nou? Ik wil boodschappen doen!

Om de verveling te verdrijven zet ik de radio dan maar weer aan. Wat ik daar hoor lijkt uit een andere wereld te komen, althans: ik kan me de berichten niet voorstellen. Het eerste is dat de actiegroep 'Slavernijverleden' het konvooi met brandstof voor het AMC tegenhoudt zodat 'Nederland eens voelt wat het is om gegijzeld te zijn in een zee van wit'. In de studio vindt men dat een redelijk standpunt. Ik word rázend. Het andere nieuws is, dat Nederland 2/3de van zijn strategische reserve aan brandstof kwijtraakt aan het Europese Solidariteitsfonds. De premier legt luchtig uit dat dit 'conform de afspraken van Lissabon' is en dat we daar 'niet zo moeilijk over moeten doen. Wat we nu nodig hebben is positiviteit'. De reporter in kwestie, de lafbek, bindt in en vraagt niets over onze doodvriezende minderbedeelden en bejaarden. Of wat daar zo positief aan is. En Nederland is toch het hardst getroffen van alle landen? Moeten wij niet juist hulp ontvangen? Ik wordt nog kwader en besluit dat ik iets moet doen. Dus loop ik – of eerder: waad ik – door de sneeuw naar de buurman om te vragen wat hij vindt. Die man is nog razender dan ik. En dus besluiten we om een daad te stellen, iets te doen: we gaan vannacht ook een boom omleggen en jatten. Een gemeenteboom. Dan maar zo. Als je dan genaaid wordt, dan willen we er wel warm bijzitten. Ik denk dat heel veel meer mensen het zo voelen. Als ik door de tot mijn middel komende sneeuw ploeterende terugkom, heeft mijn vrouw drie dampende kopjes cup-a-soup weten te regelen. Alweer goddelijke warmte. Eindelijk troost op deze barre ochtend.

**Problemen
voedseldistributie in
grote steden**

**Koning roept op tot
nationale eenheid en
barmhartigheid.**

XXII – DAGELIJKSE BESLOMMERINGEN

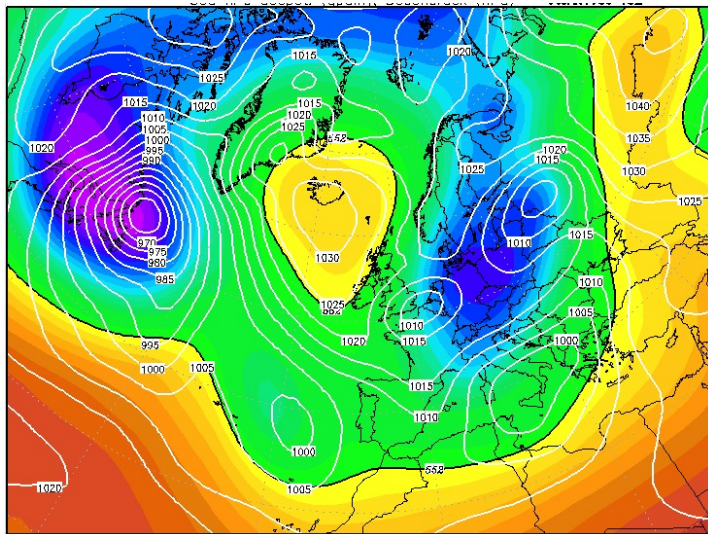
Uit mijn eigen dagboek:

Dinsdag 31 januari. Vandaag was niet bepaald leuk. We hebben de hele dag geen stroom gehad en de temperatuur in huis is gedaald naar een graad of twee. Ik ben bijna door de voorraad kaarsen heen. Ik heb gelukkig een paar bakstenen gevonden die ik op het fornuis leg – want gas is er nog. Die bakstenen worden warm en verwarmen de keuken zo'n beetje. Dus daar en in de haard is warmte te halen. Het AMC heeft goddank zijn brandstof gekregen. Buiten is het niet warmer geworden dan -11,3 maar gelukkig is de wind gaan liggen.

We wilden vanavond een boom gaan jatten maar dat werd niet bepaald de verzetsdaad die we verwachtten. De buurman heeft gelukkig een 4x4, en toen we na uren ploeteren eindelijk op de bedachte plek aankwamen was het daar een drukte van belang: gemeentewerken was zelf bomen aan het omzagen en in 1,5 meter lange stronken aan het snijden. Wie het kon vervoeren mocht het meenemen. We hebben met veel moeite twee behoorlijke stronken in zijn auto gelegd en het ritje terug naar huis (ik schat 800 meter) duurde 3 uur. We hebben het wel warm gekregen van het duwen, uitgraven, en weer duwen. Nu ligt er dus een halve boom in de tuin en we kijken morgen wel wat we ermee doen. Maar goed nieuws: toen we naar huis glibberden sprong de straatverlichting aan. En bij thuiskomst loeide de verwarming. Er zijn geen lekken te zien. Water hebben we nog steeds niet, maar elektriciteit, internet, gas: alles lijkt bijna weer normaal te zijn. Er is sneeuw zat om te smelten, dus doen we 't maar zo. Het duurde echt

uren voor ik weer een beetje warm was, gezeten op de elektrische deken op de bank. Toch wil het huis niet warmer worden dan een graad of 16, maar dat voelt als tropisch. Morgenochtend voorraden inslaan!

De situatie

Op de weerkaarten is er weer eens niets fundamenteels veranderd. Het zwaartepunt van de hogedruk ligt nu bij IJsland en aan de oostflank van het hoog wordt onstabiele en ijskoude lucht aangevoerd. Het laagje dat deze sneeuwdump bracht ligt nu uit te sneeuwen boven het kanaal. De berichten die ik lees, op Weerwoord, Twitter en de nieuwssites lijken uit een soort film te komen. Wat een maand geleden nog een leuke en pittige winter leek, met de nodige ongemakken, blijkt nu een gebeurtenis te zijn van ongekennde impact. Er blijken serieuze voedselproblemen in de grote en middelgrote steden te bestaan. In de minder verstedelijkte gebieden is de saamhorigheid groter, maar het permanente gebrek aan van alles en nog wat zet de verhoudingen behoorlijk onder druk.

En dus krijgen we in het nieuws vreemde beelden te zien van colonnes voedseltransporten die, op centrale punten in de steden, proberen de meest basale levensmiddelen te verspreiden en de beelden ervan doen denken aan gebieden in oorlogstijd; er breken rellen uit en de transporten worden geplunderd. Helikopters bevoorraden afgelegen

plekken van Nederland met zaken als melk- en eierpoeder, meel, koffie en, zoals ze genoemd worden, ‘winterkaakjes’ die vooral suikerbommen blijken te zijn. Maar inmiddels is alles welkom. En men doet wat men kan.

Naar de Jumbo

Ik sta de volgende ochtend om 8 uur al in de rij voor de supermarkt die vandaag open gaat. Ik heb mijn briefje uit mijn hoofd geleerd: meel, olie en conserven (maakt niet uit wat) wil ik inslaan. In de rij hangt een gespannen stilte. Ja, we zijn solidair maar toch wil iedereen voor zichzelf en de zijnen datgene halen wat er nodig is. Ik hoop maar dan mijn lijstje afgevinkt kan worden. Als de deuren open gaan stormen we naar binnen en ik ren meteen naar het conserven-schap (wat redelijk vol oogt) en schep een stuk of 10 blikken knakworstjes en 8 grote blikken groenteconserven of soep (ik neem niet de tijd om te kijken) in mijn karretje. Dat is één. Dan ren ik snel naar het bakkerij-schap en gooi drie pakken meel en wat zakjes instant-gist in de kar. De gewone zonnebloemolie is op, maar een grote fles sla-olie vind ik ook prima.

Nu heb ik tijd om om me heen te kijken en wat ik zie verbijstert me: overal rennende en duwende mensen en men pakt wat men pakken kan. Ik zie zelfs dan mensen spullen uit onbewaakte karretjes halen en bij zichzelf erin leggen. Nadat ik twee zakken waxinelichtjes en 6 grote stompe kaarsen heb bemachtigd laat ik dit tafereel nog even op me inwerken, pak nog wat limonadesiroop, vind onderin een schap nog wat chocola, een groot pak koffie (Grove maling), suiker en dan vind ik dat ik genoeg heb – anderen moeten ook een kans hebben. Bij de kassa krijgen we gratis en van overheidswege verstrekte ‘Winterkaakjes’. Ik kijk even op de ingrediëntenlijst en het blijkt vooral te gaan om suiker, vet, toegevoegde vitamine C, D en E en zout. Ik vind dat wel slim en prop de koekjes in de bomvolle rugzak. En zowaar: de pinmachine doet het en met een zware tas in elke hand en een rugzak om ploeg ik terug naar huis, tegen de oostenwind in, soms tot mijn middel in de sneeuw, soms over paden die al door anderen gebaad zijn.

Bodegråvn

De wind snijdt in de stukjes onbedekte wang alsof er naalden in gaan. Wel zie ik dat de bewolking wat breekt en misschien krijgen we vandaag de zon even te zien. Het dorp is inmiddels volledig onherkenbaar. Wegen zijn meer sporen in de sneeuw. Straathoecken moet je je herinneren. De Rijn die dwars door ons dorp loopt is gewoon verdwenen en helemaal dichtgesneeuwd. Hier en daar zie je dik ingepakte figuren zoals ik met

zware tassen ploeteren in de soms tot over de middel reikende sneeuw. Dan valt me op dat ik de hele tijd het geluid van helikopters hoor, en als ik op kijk, zie ik een colonne Chinooks naar het oosten vliegen; ook dat zal wel een noodtransport zijn, ergens heen waar er nog minder is dan bij ons. Door het langzaam wegvallen van de wind en de opkomende zon begin ik het zowaar warm te krijgen. Mensen komen de huizen uit en proberen een doorgang te maken op de stoepen, waarbij het probleem blijft waarheen al die sneeuw moet. Met schept dat maar een beetje opzij, en zo ontstaat er een vrij diepgelegen pad met randen sneeuw van ongeveer een meter hoog.

Ik voel me een soort oermens dat op de steppe op jacht is geweest, en met mijn buit kom ik drie kwartier later, volkomen uitgeput maar triomfantelijk thuis in een (jaja) verwarmd huis. Trots stal ik de blikken op de eettafel uit en met een triomfantelijk armgebaar zeg ik: tadaaa! Dan zie ik, dat ik vijf blikken taartvulling heb gekocht en drie blikken maiskorrels, wat mijn vrouw en dochter hâten. Ach ja. Maar de knakworstjes zijn heerlijk. Ook lauw. Ook met halfbevoren ketchup. Ik ga meteen een brood bakken, nu er stroom is.

Ik ga nog even in de tuin staan om te bedenken wat ik met die boomstam moet en merk dat ik weer eens geniet van de witte, stijfbevoren en onwerkelijke wereld waarin we nu – met een onderbreking rond kerst – al ruim twee maanden leven. En elke keer als ik denk: het gaat vervelen, gebeurt er weer iets nieuws, iets raars of iets bijzonders. Maar nu, heel even geniet ik toch van dit moment en in het micro-imperium van mijn tuin, dit onwerkelijke stukje wereld, is alles even goed en mooi in de zon. Ik graaf een tuinstoel uit en prik hem in de sneeuw – hij zakt er met zijn poten weer in maar zo heb ik een ruggesteuntje en ga even lekker zitten. Dan komt mijn buurman de tuin in met een fles peperwodka, hét middel van de Russen tegen dit soort ontberingen. En inderdaad: het werkt meteen. Een weldadige warmte verspreidt zich door mijn lichaam. Samen kijken we zwijgend om ons heen. Wintersportgevoel. Tegen de zon in zie ik het geglinster van de poolsneeuw twinkelen. Even is de wereld volmaakt.

Dagboek:

Woensdag 1 februari. Tmax: -12,4. De wind is weggevallen en het is verder opgeklaard. Hoe koud zal het vannacht worden? Het KNMI houdt en wel heel algemene bandbreedte aan: 'Vannacht verder opklarend en bij een wegvallende wind over het algemeen zeer strenge vorst'.

Voorpagina

Net binnen

Algemeen

Achtergronden

Economie

Sport

Tech

Entertainment

Lifestyle

**Openbare leven
herpakt zich**
**Bevoorrading grote
steden weer op gang.**

XXIII – DE WIJDE WERELD IN

Als ik op donderdagochtend wakker word hoor ik de verwarming vrolijk draaien. In deze winter is dat de eerste geruststelling die ik op dagbasis nodig heb. Buiten is het nog donker, maar de lampjes die sinds kerst mijn tuin verlichten laten een feeëriek schouwspel zien: alles onder de witte, zachte en ongeveer 60 cm dikke deken. Het is doodstil buiten. Alles glinstert. Af en toe hoor je iets kraken.

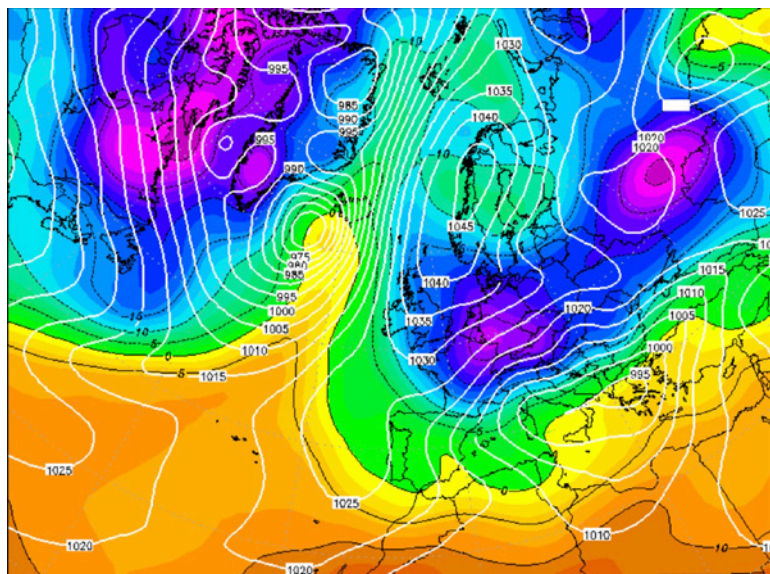
Mijn ochtendritueel is deze dagen als volgt: naar buiten om hout te halen voor de haard – en de haard aanmaken. Dan weer naar buiten om sneeuw in pannetjes te scheppen, want stromend water is er nog steeds niet. Die luchtige, pluizige sneeuw smelt ik in een pan en ik heb geleerd dat er wel 10 kleine pannetjes sneeuw de halve soeppan vullen met water. Met dit water wordt dan koffie gezet, wassen we ons en spoelen we de wc door – die ik 's nachts een scheut spiritus geef tegen het eventuele dichtvriezen. Daarna kijk ik op mijn dappere weerstationnetje, dat het nog steeds volhoudt, en wat ik zie is onwerkelijk: kan dit? In mijn tuin is het nu -24,6 graden op neushoogte. In een dorp. Hoe zal dat zijn in de rest van de Benelux?

Nieuwe records

In tegenstelling tot wat je zou verwachten, is het vrij rustig op Weerwoord. Want de minimumtemperaturen van vannacht zijn ongekend: De Bilt -29,6, Lelystad -30,1, Eelde -32,4 en Woensdrecht -31,7. Maar ook Rotterdam (-30,1) en zelfs Vlissingen

(-26,1) laten extreme waarden zien. Nou ligt Vlissingen natuurlijk niet meer aan het water, meer aan een ijsvlakte, maar toch. Ben heeft boven de sneeuw bij Nunspeet om 04:12 zelfs -36,4 gemeten. Dit alles bij totale windstilte, een sneeuwdek van ongeveer 50 cm, gort- en gortdroge lucht en een T850 van (op dat moment) -26 graden Celsius. Ik sprint meteen naar buiten want dit moet ik voelen, meemaken, ervaren. Door de droge lucht en het gebrek aan wind én de gewenning voelt het, zo in mijn ochtendjas (met een dikke trui eronder) niet eens zo hallucinant koud aan als het is. Wel hoor je overal dingen kraken en nu snap ik de uitdrukking dat het vriest dat het kraakt.

Als ik binnen de laptop weer open klap zie ik dat Seppie op Weerwoord in de verte Licht in de Duisternis ziet: ongeveer een kwart van de EC-pluim laat naar het eind van de week snel oplopende temperaturen zien. 'Ons' hoog zakt in deze scenario's richting centraal Europa en we zouden in een zuidweststroming terecht komen. De Oper wil er niets van weten, tempert de vorst weliswaar een beetje, maar van een einde aan het Winterweer wil hij niets weten. De Controlerun ook niet. GFS gaat juist voor een bestendinging van deze vorst: in hun scenario stagneert deze koudebel boven onze regionen en daarna worden de kaarten vaag: geen stroming en geen dynamiek. Het 'deksel' gaat er in dit scenario zagezegd op. We zullen zien. Mocht de vorst overigens getemperd worden, dan zou eindelijk de Elfsteden Toertocht gereden kunnen worden, die nu al weken is uitgesteld wegens te koud weer, te veel sneeuw en algehele landelijke crisis. De kaart van vandaag is in elk geval eentje om te bewaren:

Op avontuur

Vandaag moet ik voor een controle naar het UMC in Utrecht en ik ga dat gewoon proberen. Het advies luidt nog steeds: alleen rijden als het echt moet, maar een controle CT-scan lijkt me in die categorie te vallen dus ik ga op pad. Althans: dat is het plan. Mijn auto heb ik al een week niet meer gestart of gezien en ik moet hem eerst maar eens uitgraven. En hem maar eens zien te vinden. Het is een diesel dus ik vrees het ergste. En inderdaad: als ik hem probeer te starten gebeurt er helemaal niets. Het gezwoeg van de startmotor klinkt luier en luier en ik stop de startpogingen. Maar een vriend in de straat wil mij zijn splinternieuwe Polootje wel lenen – die rijdt op benzine, en die springt in één keer aan. Mooi. Met vereende krachten duwen we de auto naar waar we denken dat de straat is en ik glibber over een soort karrenspoor in de sneeuw de straat uit. Sowieso zie je nergens asfalt of straatstenen. Als ik de rotonde bereik om de A12 op te draaien bedenk ik me, hoe klein mijn universum de afgelopen maanden eigenlijk geworden was. En niet alleen het mijne: heel Nederland heeft hier natuurlijk last van. Je ziet bijna geen auto's rijden. De sneeuw kraakt en piept onder de banden van het Polootje. Buiten is het -22. Binnen heb ik de verwarming op 28 graden gezet, gewoon omdat dat kan. Ik wil wel weer eens doorstoofd raken tot op het bot.

Op de A12 is nog maar één rijstrook beschikbaar. Het is abstract: waar normaal ongeveer 40 meter breed vierbaans asfalt te zien is, is het nu een witte vlakte met in het midden een vage bobbel waar de vangrail moet zijn en aan onze kant ervan een zielig spoor. Maar de paar auto's die daar met de toegestane 70 km/h overheen tuffen vormen geen probleem. Ik moet wennen aan het uitzicht: een oranje zon komt op en beschijnt een totaal surrealistische wereld. De bomen langs de A12 zijn voor de helft gekapt. Slo-ten zijn onzichtbaar. Dorpen liggen als in Brueghelschilderijen ingesneeuwd. Na anderhalf uur bereik ik het UMC, parkeer en ga – nagloeïend van de hitte – naar binnen. Ik ben anderhalf uur te vroeg. Dus gaapt er een gat van tijd: wat te doen? Ik besluit een beetje door het enorme en lege complex te gaan zwerven (het is hier warm). Een broeder herkent me en we maken een babbeltje. Ja, het gaat allemaal goed en ja, wat een gedoe he? Dan ineens flapt mijn vraag eruit: of ik misschien ergens mag douchen? Hij moet lachen: ik ben niet de enige, blijkt. Ook zijn waterleiding doet het niet meer, hij kent het probleem, en als ik dáár (hij wijst) linksaf ga is er een 'natte cel' waar nooit iemand komt. Neem zoveel tijd als je wilt, zegt hij, en dat doe ik dan ook.

Dagboek:

Vandaag dik een uur onder een warme douche gestaan in het UMC, daarna gescand. Dit

was de lekkerste douche die ik ooit genomen heb. En de langste. En de heetste.

Na de scan rijd ik door het bijna lege poollandschap weer terug. De zon schijnt en overal is maar één rijbaan beschikbaar. Op de radio gaat het over de kou en de problemen die het in heel Europa oplevert. Politici proberen er een slaatje uit te slaan door het kabinet op allerlei tekortkomingen te wijzen. De berichten komen uit heel noordwest-Europa, maar het zwaartepunt van deze uitzonderlijke toestand lijkt toch in Nederland te liggen. Wij worden vooral zo zwaar getroffen omdat ons land een transportland is, en laat dát nou net stil liggen. Dat is verder weinig nieuws. Wat wel nieuws is, is dat het Nederlandse leger zal worden bijgestaan door onder meer Franse troepen, om de noodvoedselvoorzieningen en de transporten mogelijk te maken. Met manschappen en materieel merken we eindelijk iets van Europese solidariteit. De weersverwachting is nogal saai ('de komende dagen blijvend rustig met overdag matige tot strenge, 's nachts vaak zeer strenge vorst') maar sluit af met: 'begin volgende week mogelijk tempering van de vorst'. Kijk. Nooit gedacht dat ik daar vrolijk van zou worden. Het is nu half twee 's middags en buiten vriest het 14 graden. De zon schijnt en alles schittert in het gouden licht.

Leuke dingen

Het gebrek aan neerslag en wind zorgt ervoor, dat het openbare leven in het verloop van de week voorzichtig weer op gang komt. Winkels gaan weer open, wegen worden sneeuwvrij gemaakt, de grote steden steeds beter bevoorraadt. En, na weken wachten, wordt de IJsselmeertocht uitgezet door de ANWB. Het ijs is op plekken meer dan een halve meter dik en kan met gemak de auto's dragen die, voor het eerst sinds 1963, de route over het IJsselmeer zullen gaan rijden. En ook de treinen beginnen voorzichtig weer te rijden. Voor de zoveelste keer deze winter heeft Nederland zich aangepast aan een nieuw 'level' van ontberingen en ik bewonder het uithoudingsvermogen van de mensen. En ik realiseer me wat het weer en weerbeleving met mensen doet: het leven is met -6 en een stormachtige oostenwind met stuifsnieuw een stuk onaangenamer dan nu, met een zonnetje, géén wind maar -11,1. De mensen die je tegenkomt kunnen weer lachen en zoeken elkaar weer op, maken een babbeltje en maken er het beste van.

Als ik thuiskom staat er een enorme uitstalling voedingsmiddelen op de eettafel, met een trotse vrouw ernaast. Dit keer geen kleffe natte taartvulling maar zinvolle etenswaren: bonensoep, sperziebonen, goulash, gehaktballen, corned beef. En zowaar: lang houdbare melk. En nog zowaarder: kaas, pasta, blikken tomaat, boter, een zak pinda's

en een door de kou geheel troebele fles olijfolie. En drie kilo zout. En twee broden. Als ik vraag hoe ze eraan komt zegt ze: 'gewoon geregeld'.

Woordweer

Als ik 's avonds op Weerwoord kijk is de discussie ouderwets levendig maar 180 graden gedraaid. De Seppianen zien in de nieuwe pluim de gehoopte dooiaanval aangekondigd: waar vanochtend nog een kwart van de pluim voor dooi ging, laat nu de helft van de berekeningen dit patroon zien. "Let maar op" zegt Seppie, "Dit wordt 'm". "Mij best" zegt Frank die deze winter toch vooral vaak vaststelde dat hij zijn bierkratten kwijt was in de sneeuw, "ik wil wel weer eens aan het werk". De preciezen gaan daar tegenin. "Het wordt altijd vanzelf koud" klinkt het vanuit Leiden, "Dus waar je die dooi vandaan haalt is me een raadsel". Voorhout sombert dan het daar 'wel weer zal blijven vriezen want we pissen er altijd naast'. Iemand roept iets over gele sneeuw en er is hilariteit; de sfeer wordt steeds luchtiger. Van mij mag het nu wel klaar zijn met die winter. Ooit, lang geleden, werd het in februari bijna 20 graden. Dat kan ik me gewoon niet voorstellen. Buiten trekt de wind een beetje aan, dus zo koud als de afgelopen nacht zal het wel niet worden.

Het KNMI heeft de volgende verwachting: *"Vannacht overwegend zeer strenge vorst. Vanuit het oosten mogelijk wat lichte sneeuw, dan enige tempering van de vorst tot streng. Wind zwak tot matig, uit zuidoostelijke richting"*. Ach ja, het went.

Voorpagina

Net binnen

Algemeen

Achtergronden

Economie

Sport

Tech

Entertainment

Lifestyle

**Oplopende
temperaturen
verwacht**

**Winterse ongemakken
nu snel over.**

XXIV – DE DOOIAANVAL

Voor het eerst in weken lijkt er wat te veranderen op de weerkaarten. Vanaf Newfoundland stroomt koude lucht de oceaan op en vormt daar depressies, iets wat in geen maanden (behalve rond kerst) gebeurd is. Eindelijk wordt de oceaan ‘onrustig’. Ons hogedrukbolwerk, dat grosso modo van Groenland naar West-Rusland liep, wordt steeds verder naar het oosten gedrongen, maar vooralsnog lopen de depressies zich bij Ierland stuk op die muur van hogedruk. Bij ons is de stroming nu meer zuidoost, maar in Europa is het overal koud, dus ook bij ons. Daarnaast lijkt de Polar Vortex zich te hergroeperen, althans: volgens de modellen. Al met al lijkt er een einde aan de eindeloze winter te komen en ik denk dat er werkelijk niemand is, die daar een probleem mee heeft.

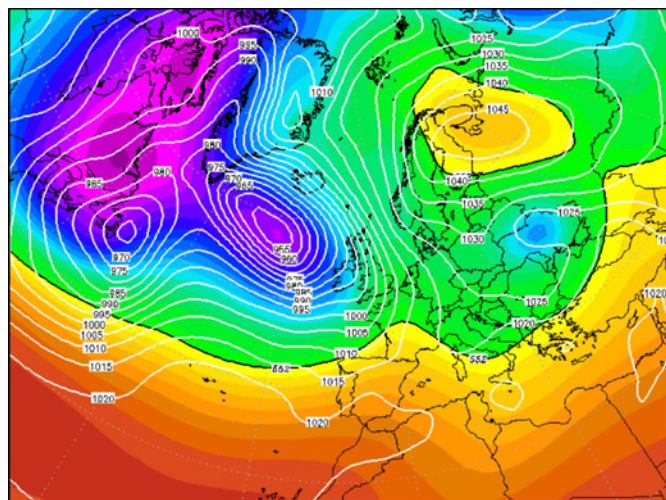
Ik zit zelf sinds eind januari zonder stromend water – de toevoerleidingen zijn dichtgevroren en daar helpt geen lieve moeder aan. Daarnaast zijn we de kou allemaal wel zat. Het kost geld, levens, ongemakken en wat niet al. Ja, de saamhorigheid is leuk, ja, de wereldproblemen lijken even non-existent (wat in de praktijk niets uit blijkt te maken) en ja: uitzonderlijk weer is altijd spannend. Maar op enig moment is het uitzonderlijke niet uitzonderlijk meer. Dus wordt, ook op Weerwoord, met brede consensus gehoopt op dooi en, op een enkel tussenrunnetje na: daar zijn alle grote modellen het wel over eens.

De dooiaanval zou als volgt in zijn werk moeten gaan: een venijnige depressie bij IJsland (955hPa!) zou over een dag of drie de frontale aanval op ons steeds verder naar het oosten schuivende hogedrukgebied openen en daarin slagen. Daarmee zouden we eindelijk in een zuidelijke stroming belanden die warme maritieme lucht zou aanvoeren en daarmee zou de kous af zijn en deze wintergruwel eindelijk ten einde zijn. Ik hoop het van harte. Voorafgaand aan de dooiaanval wordt op uitgebreide schaal zware sneeuwval verwacht.

De media zijn in elk geval opgetogen. “EINDE AAN MARTELGANG” kopt De Telegraaf. “DOE MAAR WEER GLOBAL WARMING” brult GeenStijl. Ook op de journaals gaat het nergens ander over. Wat zullen de gevolgen zijn? Kan het water weg? (men herinnert zich kerst nog). Hoeveel schade was er in heel Nederland? Niemand die het weet, maar iedereen wil dooi.

Het verloop

Dinsdag 7 februari

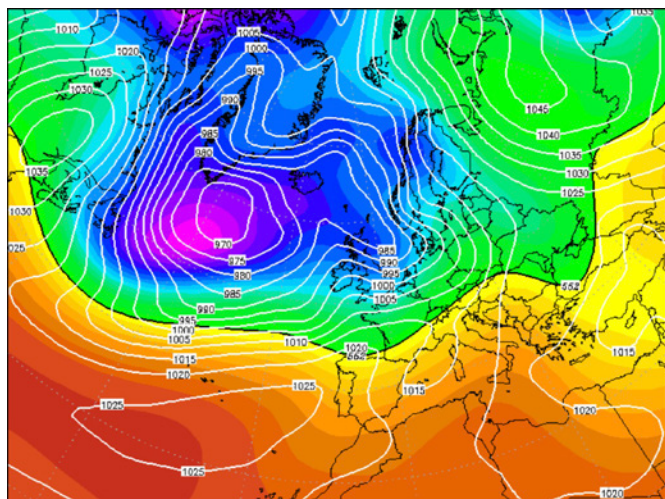
Na een nacht met T_{min} van -10,3 voelt het anders aan buiten. Vochtiger, zwaarder. Op de een of andere manier knispert en sprankelt alles minder, hoewel het nog een graad of 4 vriest. De lucht is dof en grijs. Voor het eerst in tijden hoor ik het suizen van de A12, wat betekent dat de wind is gedraaid

naar het zuiden. Het sneeuwt licht, maar de vlokken zijn zwaarder en groter dan wat de afgelopen weken gewend zijn geraakt. Plakkeriger ook. Rond 11 uur begint het zwaar te sneeuwen en nu begrijp ik de Eskimo's met hun ik-weet-niet-hoeveel termen voor sneeuw, want dit is echt ander spul dan het pluizige, stoffige goedje dat we de laatste weken gewend zijn geraakt. Deze sneeuw plakt aan alles en waait ook niet weg.

Tussen 11:00 uur en 13:30 valt er ongeveer 8 cm zware plaksneeuw en ik zie de temperatuur omhoog vliegen. De vlokken worden groter en groter en deze plaklaag duwt de fijnstoffige sneeuwlaag van de afgelopen weken in elkaar. Dus hoewel er sneeuw valt, wordt de sneeuwhoogte minder.

Als ik op de actuele kaart kijk zie ik dat Vlissingen als eerste gevallen is: met +0,2 graden is dat het eerste stukje groen op de kaart dat we in weken gezien hebben. Als ik later in de tuin sta (en het sneeuwt maar door hoewel ik het warm vind aanvoelen buiten) zie ik de takken van een boom nat worden en een streep kleddernatte sneeuw van een tak glijden en weet: Bødegråvn is weer Bodegraven. Op Weerwoord meld ik dat ik in korte broek de tuinstoelen ga buitenzetten – hoewel ik de schuur helemaal niet in kan door alle sneeuw die daar nog ligt. De temperatuur loopt op tot +2,1 maar valt, als het donker wordt toch weer terug naar waardes onder nul om 23:11 uur. Met als gevolg een onduidelijke, natte en weer her-bevriezende prut buiten en auto's die onder een ijskorstmengsel komen te zitten.

Woensdag 8 februari

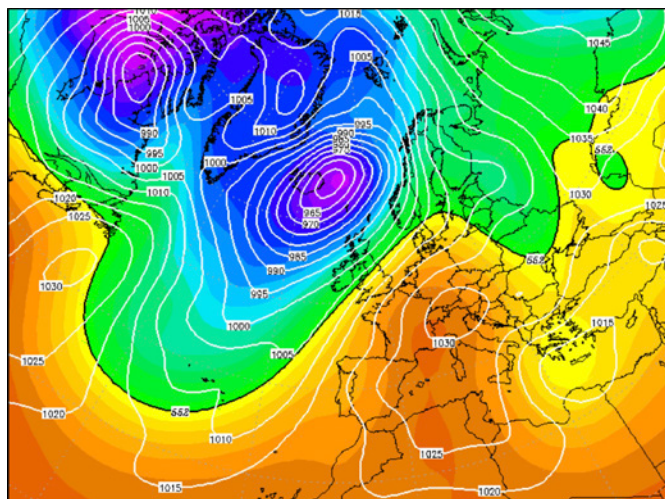

Het dooit, dat is me meteen duidelijk als ik wakker word. Ik hoor een geluid dat ik al lang niet meer gehoord heb: gedruppel. Vreemd dat zoiets gewoons zo snel zo ongewoon kan worden. Op de een of andere manier doet me dit goed. Daarnaast waait het behoorlijk, maar nu eens uit het

westen. Het regent zachtjes en het voelt onwerkelijk lauw aan buiten. Bijna voorjaarsachtig – hoewel het slechts 4,8 graden is. Maar dat is zowat 20 graden hoger dan de vorige week. Ik sta met gesloten ogen dankbaar de lauwe druppeltjes op mijn wangen te incasseren. De massa sneeuw in mijn tuin klinkt flink in en wordt een vieze natte

flubberige slush; het water kan door de stijfbevoren grond ook nergens heen. In heel Nederland is wateroverlast, maar dat was te verwachten. Toch wordt het niet zo erg als rond kerst – toen lag er toch wel meer sneeuw en werd het in één klap veel warmer, met veel meer regen. Maar de witte wereld wordt nu snel grijze prut en iets in mij vindt dat toch jammer. Naar de avond loopt de temperatuur op tot een ongekennde +9,3 graden en ook dat gevoel ga ik buiten staan incasseren. Het dekzeil over mijn houtstapel wordt weer zichtbaar en hier en daar zie ik weer structuur in de borders ontstaan, waar sommige planten boven de snel slinkende sneeuwprutlaag uitkomen.

Donderdag 9 februari

Vandaag is een werkelijk absurd voorjaarsachtige dag! Op de weerkaarten is 'ons' hoog boven de Alpen beland en wij zitten in een diepe zuidelijke stroming. Daarbij schijnt een zonnetje. De sneeuw verdwijnt snel – behalve op schaduwplekken én die ene bult in mijn tuin van november; De Bult Die

Alles Zag En Overleefde. Dat is zo'n keiharde klomp ijs, die is niet zomaar weg. Het KNMI verwacht voor vandaag: *"Zonnige perioden bij een zwakke wind uit zuidwestelijke richting. Middagtemperaturen van 8 graden langs grote wateroppervlakken (dat is nog steeds ijs, denk ik grimmig) tot 16 graden in Zuid-Limburg."*

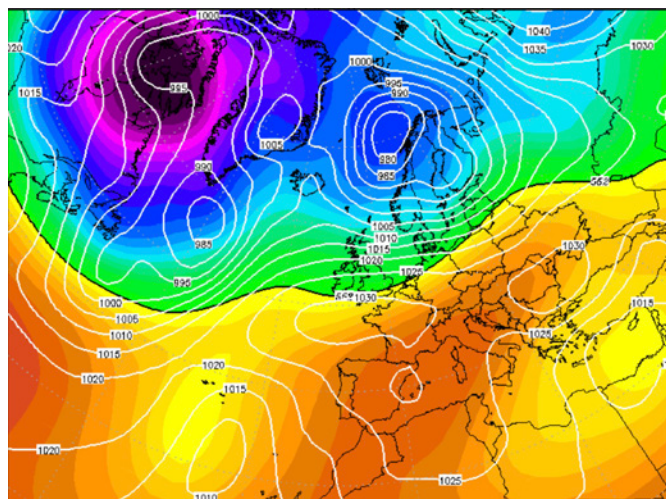
Van het drinkwaterbedrijf krijgen we een brief: of we de watertoevoer afgesloten willen houden. Het plan is de ijsprop met een of ander goedje op te lossen om de watertoevoer weer tot stand te brengen. Als dat gelukt is, krijgen we dat te horen. Ik ben sowieso benieuwd of niet alle leidingen stuk zijn, maar ik heb wel tijdig het hele systeem leeggetapt én de hoofdtoevoer afgesloten dus ik heb goede hoop.

De straat is nu weer zichtbaar en de sneeuwhopen op de stoepen slinken, maar minder drassig en nat dan gedacht door de droge lucht waarin we ons bevinden. Volgens mijn sensor is het nu 14,2 graden buiten maar het voelt als 25. In een t-shirt gaan mijn vrouw en ik naar het ijs kijken op de Rijn. Die ligt nog helemaal dicht zo te zien. Ik wil er even op gaan staan hoewel het een natte bedoening is, doe ik dat ook. De laatste keer dat ik in t-shirt op het ijs stond was in 1979 en nu dus weer. 't Kan verkeren!

In de modellen ontstaat nu toch weer onduidelijkheid: een groot deel van de Members laat het voorjaarsachtige weer voortduren, een ander deel ziet iets anders en unieks: het hoog zou na zijn verblijf boven de Alpen toch weer naar het westen wandelen, zich bij Engeland oprichten en, met de klok mee, weer naar Scandinavië kruipen, maar die beweging heeft niemand ooit gezien dus dat lijkt onwaarschijnlijk. Behalve die ene ouwe houwdegen op het forum die zegt: "Zeg nooit nooit. In 1947 ging het precies zo". "Het weer heeft geen geheugen!" fakkelt Leiden hem af. Doetinchem sméékt om 'ver-zengende hitte'. Seppie waarschuwt "jongens er kan nog van alles. 't Is pas februari". Ik geloof het verder wel en hoop op stromend water, morgen. Eindelijk weer eens in bad!

KNMI: *"Aanhoudend wisselvallig weer met af en toe een bui. Aanhoudend te warm voor de tijd van het jaar. Vannacht rond het IJsselmeer op uitgebreide schaal mist. Morgen toenemende wind uit westelijke richtingen."*

Vrijdag 10 februari

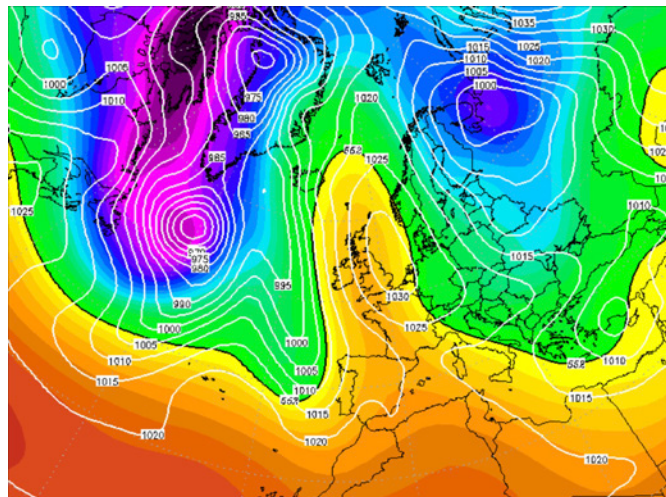

Vandaag een gewone februaridag: Tmax 6,9 graden (wat nog steeds lekker warm aanvoelt) en verder weinig neerslag. Van het waterleidingbedrijf krijgen we bericht dat we de hoofdkraan mogen opendraaien en, als er geen lekkages zijn, we de kranen minstens 5 minuten moeten laten

lopen. Met spanning draai ik de hoofdkraan open en ik luister: niets. Ik check alle kranen en plekken waar ik leidingen weet om te zien of er natte plekken verschijnen: niets. Juichend doe ik de kranen open. Er komt eerst een soort bruine prut uit, maar gaandeweg wordt het water meer en meer helder. Na 5 minuten vind ik het welletjes en doe ik de warme kranen aan. HET WERKT!!!! Ik laat meteen een bad onnoemelijk schofterig vollopen met schuim erbij en ik ga een ruim uur liggen weken in deze onbeschrijfelijke luxe. Heerlijk!

Op de weerkaarten lijkt het onmogelijke toch een beetje mogelijk: het hoog ‘ontsnapt’ naar Engeland en lijkt zich daar in die regio op de gaan houden. “Gedver, een Bartlett” sombert Voorhout. “Daar komen we in geen maanden van af” weet Leiden. “Der Hammer ist zurück!!!” jubelt Seppie. Het maakt me eerlijk gezegd geen zak uit; we hebben weer water, warmte en stroom dus ik kan er weer tegen. Die dooi is ook maar niks.

Zaterdag 11 februari

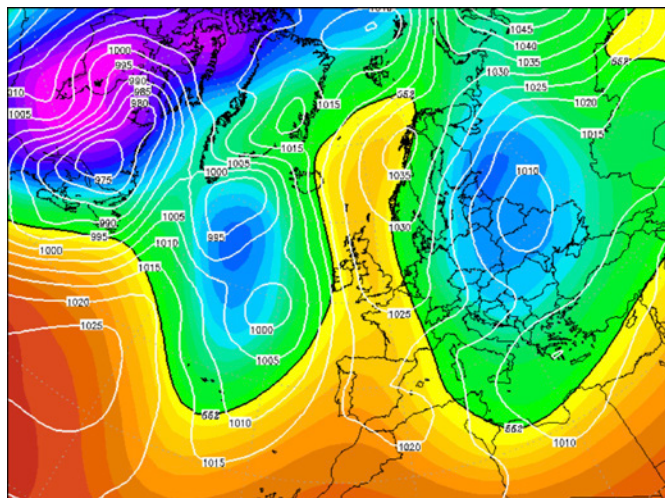

Zou het dan toch? De pluimen zijn de afgelopen dagen toch weer omgegaan naar meer winterse waardes. De Oper ligt in het midden, maar het merendeel laat toch weer winters weer zien, met overdag temperaturen rond of onder nul, en 's nachts weer matige (en volgens sommige leden strenge) vorst.

Zou het? Het ijs ligt er overal spiegelglad bij: de sneeuwlaag is geheel gesmolten en verdwenen, het ijs is op de meeste plaatsen nog minstens 20 cm dik. Met twee nachtes vorst zouden we de mooiste ijsbaan ooit kunnen hebben – krijg ik dan eindelijk, eindelijk mijn zwarte glij-ijs?

Het hoog richt zich op en punt aan naar het noorden. Wij bevinden ons vandaag in niemandsland maar het voelt toch weer winters aan: overdag nog +3,2, maar voor van-nacht staat er weer lichte vorst op het programma. Ik begrijp helemaal niets van deze winter. Gaan we nou wéér beginnen?

Zondag 12 februari

Waar velen hoopten dat deze vreselijk hardnekkige winter na deze week definitief de nek was omgedraaid, is de realiteit wel even anders. Wat drie dagen geleden nog een ‘Belachelijk scenario’ werd genoemd blijkt nu meer dan bewaarheid. Het hoog is na zijn wandelingetje door Europa weer in

Scandinavië beland en heeft aansluiting met De Beer gevonden die, met spierballen van 1045 hPa en meer, ligt te wachten op nog een avontuurtje. En om zijn intenties duidelijk te maken wordt de volgende bel met gortdroge diepvrieslucht op transport gezet. Waarheen? Naar onze regionen, zo het lijkt. De Oceaan is weer ingeslapen, de Polar Vortex heeft zich niet geformeerd; we zijn weer terug bij af. Op wat verdwaalde bulten her en der na, is de sneeuw verdwenen. Polders staan deels onder water omdat er niet bemalen kan worden en het water niet goed de grond in kan. Om 16:50 zie ik op de actuele temperatuurkaart het laatste stukje Nederland weer blauw kleuren; we zijn weer terug bij af.

Ik kijk nog even wat het KNMI denkt: “*De komende week verdere teruggang in temperatuur met overdag temperaturen rond of onder nul, ’s nachts meest matige vorst. Weinig neerslag*”. Dat wordt schaatsen.

Voorpagina

Net binnen

Algemeen

Achtergronden

Economie

Sport

Tech

Entertainment

Lifestyle

Nederland zet zich schrap voor meer winterweer

Advies om voorraden in huis te hebben blijft onverminderd van kracht

XXV – VASTIGE VASTGEVRORENHEID

Nadat de gehoopte en voorspelde dooi niet had doorgezet, zijn de lage landen ‘gewoon’ weer diep in de vorst gedompeld. Weliswaar niet zo extreem als in de eerste week van februari, maar het weeroverzicht van maandag 13 februari luidt als volgt:

“In de komende week een verdere verscherping van de vorst. ’s Nachts eerst matige, later ook strenge vorst, overdag meest lichte, soms matige vorst. In het algemeen weinig neerslag”. En daarmee moeten we het doen.

Daarbij wordt de volgende tabel afgedrukt:

	ma	di	wo	do	vr
tx	-1	-3	-4	-3	-6
tn	-5	-7	-8	-8	-10
wind	no 3	no 3	o 4	no 3	o 3
neerslag	20%	30%	20%	30%	40%

Het ziet er dus naar uit dat een weekje droge vorst krijgen zonder de belachelijk lage temperaturen die we eerder deze winter meermalen hebben meegemaakt. Ik blader nog eens terug in mijn winterdagboek om te kijken hoe het in november ook alweer allemaal beginnen was.

Uit mijn dagboek in november:

Op de weerkaarten duikt regelmatig hogedruk op in de regio Groenland maar, doordat de systemen te westelijk liggen komt de Benelux in de zuid-noordgerichte warme kant van de scheidslijn tussen koude en warme luchtmassa's te liggen. In Ierland is de winter al begonnen. Op een paar nachtvorstjes in een rustig verlopende herfst na, is er bij ons weinig winters te bespeuren.

Een paar dagen later was dit systeem naar het oosten opgeschoven en kregen we de eerste brute winterinval, die toen nog tot opwinding en vreugde op het weerforum leidde. Inmiddels zijn we zo gewend geraakt aan negatieve temperaturen en het maatschappelijke ongemak dat erbij komt kijken, dat ik van zo'n meerdaagse als hierboven nauwelijks meer opkijk. Deze vorst stelt niet veel voor in verhouding tot wat we te verduren hebben gekregen en, omdat de mens zich nou eenmaal aanpast, noem ik alles bóven de -10 graden 'Terrasjesweer'.

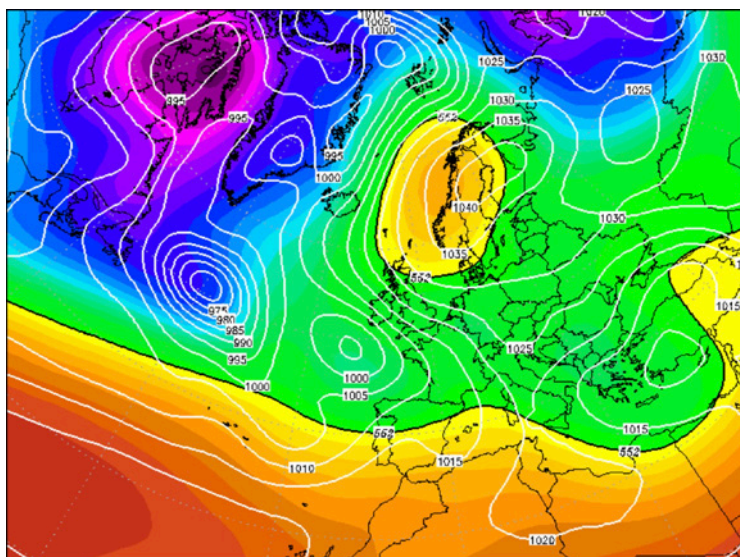
Droge vorst

Doordat bijna alle sneeuw is weggedood de vorige week – op wat flinke bulten her en der na – komen we nu in een ander winterregime, een dat mij het meeste aanstaat: droge vorst, zoals ik me dat herinner van februari 1986 en december-januari 1996-1997. Al jaren heb ik gezeurd om zwart glij-ijs en, op de plekken waar op het ijs de sneeuw is weggedood (lang niet overal) ontstaan een pikzwarte, gladde ijsvloer zoals ik het graag zie. En ijs is er nog steeds overal: de korte en hevige dooiaanval van vorige week (met één dagje t-shirtweer) was niet bij machte de soms halve meter dikke ijsvloer serieus geweld aan te doen. En na een paar nachtjes lichte en soms matige vorst is alles weer strak en hard opgevroren, zodat Nederland weer één bevroren, keiharde vlakte is. De vele polders waar het water niet weg kon zijn zijn veranderd in ijsvlaktes. In de sloten in de schaduw zie je nog wel sneeuwresten die gedood, ingeklonken, nat geworden en nu keihard bevroren zijn. In mijn tuin leeft nog steeds de Bult Die Alles Zag en die is ontstaan in het vorige kalenderjaar.

Nederland komt ook langzaam weer op gang. De rustpauze in het winterweer heeft de beschaving de tijd gegeven zich enigszins te herstellen. De laatste black-out is alweer een dag of tien geleden, er stroomt weer water uit de kraan en zelfs de supermarkten beginnen weer wat vollere schappen te vertonen. Treinen rijden weer volgens de dienstregeling 'als er een trein is gaan we kijken of -ie het wil doen' en ook daaraan heeft Nederland zich aangepast. De binnenvaart bestaat niet meer en daarmee is de

aanvoer van olie nog steeds serieus in de problemen. Een liter benzine kostte vandaag € 4,98 maar er wordt niet veel gereden: de economie staat op een laag pitje door alle ongemakken én de meeste snelwegen zijn in een desastreuze toestand met vorstgaten, scheuren en wat niet al. Ik vraag me af wat de uiteindelijke schade blijken te zijn als het een keer lente wordt. Lente! Voor het eerst merk ik dat ik snak naar de eerste warme dagen, naar een zonnetje en naar narcissen. Maar zover is het nog lang niet.

Deze rustpauze wordt door het Elfstedenbestuur aangegrepen om dan éindelijk de toertocht te laten rijden die, alweer aan maand geleden, was losgekoppeld van de wedstrijd en die staat gepland voor vrijdag 19 februari. Het KNMI verwacht, zoals gezegd, een relatief rustig winterweekje. Als ik 's avonds echter een rondje modellen 'doe' vind ik dat nogal een gok: ja, nu ligt alles er rustig en vredig bij, met een fraai droog hogedrukgebied boven Scandinavië en lagedruk in het zuidoosten van Europa, maar deze winter zien we steeds het patroon dat dat hogedrukgebied zich richting Noorse Zee verplaatst en in de achterkamer ijs- en ijskoude én relatief vochtige lucht onze kant op getransporteerd wordt. Die patronen zijn deze winter erg hardnekkig en GFS zinspeelt al een aantal keer op precies zo'n scenario aan het eind van de week. Dan zou er wéér zo'n brute kou-inval met sneeuw, bulderende ooster en dalende temperaturen komen zoals we die deze winter al een aantal keer gezien hebben. Ik ben er niet helemaal gerust op, maar ach: dat zien we over een dag of vijf wel weer. De kaart van vandaag laat in elk geval – in mijn optiek dan – nog alles open. We zullen zien.

Voorpagina**Net binnen****Algemeen****Achtergronden****Economie****Sport****Tech****Entertainment****Lifestyle****Extreme
sneeuwstorm op
komst****Regering vraag om
berichtgeving
nauwkeurig te volgen**

XXVI – DE BEER KOMT LOS

Leken we de afgelopen maandag nog op een rustig weekje winterweer af te stevenen, vandaag, woensdag, ziet dat er totaal anders uit. Waar GFS al een paar runs op hintte wordt nu ook door EC ondersteund en de ontwikkeling zal ongeveer als volgt zijn:

Het Scandinavische hoog zal zich westwaarts verplaatsen en fuseren met een nieuw, vanuit de pool ondersteund, Groenlands hoog. Daarmee komt de weg vrij voor een diepe en ijskoude depressie die, als de je kaart van het noordelijk halfrond bekijkt, eigenlijk zo'n beetje de pool is overgestoken. Via Finland en de Oostzee koerst die diep-paarse bel wéér op onze regionen af, en de overgang van koud naar veel kouder weer zou spectaculair moeten verlopen met sneeuw, veel wind en andere ongemakken.

Deze koude depressie zou boven Noord-Frankrijk stuklopen en als koudepoel blijven liggen. Er achter zou De Beer zich ermee gaan bemoeien: die ligt al weken boven Siberië klaar en lijkt nu, diep in februari, zijn klauwen richting Europa te gaan uitslaan. De Beer is een enorm hogedrukgebied van soms 1060 hPa gevuld met zware, droge en intens koude lucht. Het hele systeem zou zich westwaarts moeten verplaatsen zodat we, na de mogelijke zóveelste sneeuwstorm, opnieuw in de diepst denkbare wintertoe-standen zouden belanden onder een stilstaand en afkoelend hogedrukgebied .

De vijfdaagse van het KNMI is dan ook snel veranderd en niet misselijk:

	do	vr	za	zo	ma
tx	-5	-6	-5	-4	-6
tn	-8	-12	-11	-13	-13
wind	no3	no 7	o 6	o 3	o 3
neerslag	40%	70%	60%	30%	20%

Inslaan

In de media breekt meteen een hijgerige rel uit: moet de toertocht nou wel of niet doorgaan? Maar het Elfstedenbestuur hakt vandaag nog de knoop door en de tocht wordt, gezien het verwachte weer, opnieuw en tot nader order uitgesteld. Ik denk dat dat een wijs besluit is want hoewel we deze winter al flink wat gewend zijn geraakt, zijn we óók kwetsbaar geworden als land: alles doet het weliswaar, maar het is nét aan. Er hoeft maar iets te gebeuren en alles staat weer stil, zonder dat we over dezelfde reserves beschikken als, zeg, twee maanden geleden.

Ik besluit in elk geval op een rustig moment naar de supermarkt te gaan om het nodige in te slaan: pasta, tomaten in blik (veel), kaas, chocola, 5 pakjes boter, meel, gist, spiritus, zout, kaarsen, 5 broden (die leg ik gewoon buiten bij wijze van diepvries) en veel vlees- en groenteconserven. En een fles jenever. Mijn hele achterbak is vol met drie klapkratten. Mijn voorraadkast puilt werkelijk uit, maar dat zal me een biet wezen. Zoals mijn schoonmoeder zegt: 'beter méé verlegen dan óm verlegen'. En zo is het. Dit keer ben ik voorbereid.

Op donderdagavond vliegt Weerwoord zichzelf in de haren over het verloop en de koers van de op ons afdenderende depressie en de gevolgen ervan "Je denkt toch niet" relateert Leiden, "Dat ik verwacht hier aan de voorkant van mijn huis ook maar één vlokje te zien?". Frank zegt 'bang' te zijn voor het naderende geweld. Als je de trek-snelheid van het systeem ziet én het geweld waarmee het gepaard gaat kan ik daarin meegaan. Ik baal als een stekker van m'n glij-ijs (het lijkt wel alsof het niet mág in de 21ste eeuw, mopper ik) maar ik ben als weerfreak wel gefascineerd door wat er gaat gebeuren. Seppie voorziet 'minstens een meter sneeuw en sneeuwduinen tot 4 meter hoog bij -15'.

Alarm?

's Avond krijg ik – voor het eerst – een NL-alert op m'n telefoon binnen. Het bericht luidt: “Zwaar weer op komst. Zet uw televisie of radio aan”. Hogelijk verbaasd doe ik dat, en ik zie een stilstaand beeld van een bevroren hofvijver, met eroverheen de tekst: ‘Over enkele ogenblikken volgt een belangrijke mededeling’. Mijn geest begint te razen. Is er oorlog? Een aanslag geweest? Iets anders? Nee het gaat natuurlijk over het weer! Mijn vrouw en dochter en ik kijken naar dat stilstaande beeld en dan begint de uitzending.

In het begin gaat het mis, want we zien een jongedame de lok van de Minister-President van zijn voorhoofd kammen en met een sponsje zijn voorhoofd deppen. Dan weer die Hofvijver, maar dan begint het. We zien een serieus kijkende Rutte, die diep adem haalt en begint.

“Beste Nederlanders, beste bewoners van ons mooie land. Deze uitzonderlijke winter heeft al veel van u gevraagd. Ook heeft deze winter een groot gevoel van saamhorigheid teweeg gebracht. Dat laat zien hoe wij Nederlanders zijn en waar wij zo goed in zijn: samenwerken. Sámen (hij maakt een duwend gebaartje met zijn duim) zullen we ook de komende dagen moeten doorstaan. Naar ik begrijp van onze weerkundigen zal de komende 48 uur opnieuw in het teken staan van zware winterse ontberingen. Uw regering doet wat zij kan, maar zij kan niet overal zijn. Er zal schade zijn, er zullen ongemakken zijn. De afgelopen maanden hebben een zware wissel op ons land getrokken. Toch zal ook dit nieuwe feit ons er niet onder krijgen. Ik vertrouw erop dat we sámen (weer dat duwende gebaar) ervoor zullen zorgen dat het leed zo makkelijk mogelijk te dragen zal zijn. Weest elkaars hoeder. Check uw burens en familieleden. Zorg dat u uw voorraden op peil heeft. Ga niet onnodig de weg op, en houd een radio bij de hand. Onze wapenspreuk is niet voor niets: *je maintiendrai* – ik zal handhaven. Ik verwacht niet anders, dan dat wij deze oer-oude spreuk in deze barre tijden gestand zullen doen...”

En dan weer dat beeld van de Hofvijver. Er achteraan komt meteen een veel te blij en opgetogen Gerrit Hiemstra met een bijzonder weerbericht, waarin hij uitlegt wat er verwacht wordt: een sneeuwstorm die tot 36 uur kan aanhouden. Daarbij een storm uit het noord-noordoosten. De verwachte neerslaghoeveelheden variëren van 20 cm tot 40 cm, maar het zal vooral de harde wind én de rap dalende temperatuur zijn die

het onmenselijk bar zullen doen aanvoelen. Hij drukt ons op het hart om vooral binnen te blijven (dat maak ik zélf wel uit, roep ik opstandig naar de TV) en het nieuws te blijven volgen. Vanaf morgen, vrijdag 09:00 uur ongeveer wordt het enorme systeem in Groningen verwacht, waarna het vertragend over het land zou trekken. Er wordt voor het noordoosten oost 8 tot 9 verwacht bij temperaturen dalend tot -9. Voor het midden van het land wordt iets minder wind verwacht ('maar toch nog uitschieters tot 7 Beaufort hoor!' roept een van opwinding stuiterende Hiemstra), maar wel weer meer neerslag. Ik zet de TV maar uit, klap de laptop open maar, ziende de ontploffing op twitter en andere sociale media en de meteen uitbrekende ruzies op Weerwoord, weer snel dicht. Mijn plan voor morgen: als het echt bar wordt water maar weer aftappen en hoofdkraan dicht. Bad wel eerst tot de rand vullen met water. Ontbrekende voorraden inslaan. Proberen nog wat werk te doen (een deadline is al 4 keer verschoven omdat er nauwelijks tijdschriften worden gedistribueerd maar aan mij zal het nu niet liggen) en dan wachten.

Ik beken eerlijk dat ik het ook héél, héél spannend vind allemaal. Het is dus niet zozeer het extreme weer, als wel de combinatie met de uitgeputte voorraden her en der die deze uitzonderlijke situatie hebben gecreëerd. Binnen zoemt de verwarming en de haard knappert. Buiten is het donker en lekker koud maar gewoon: met -6,8 best te hebben. Het waait nauwelijks. Er is niets dat doet vermoeden dat er morgen iets groots gaat gebeuren, en dus ga ik eerst nog in een ziedend heet bad liggen nu het nog kan, en dan naar bed.

Safari kan de server niet vinden

Safari kan de pagina 'www.nu.nl' niet openen, omdat de server 'www.nu.nl' onvindbaar is.

XXVII – DE RAMP

Ik heb een aantal op-en-top winterervaringen in mijn geheugen staan, maar wat er de afgelopen dagen gebeurd is zal denk ik nooit meer overtroffen worden. Nu, twee dagen later zitten we weer waar we eigenlijk de hele winter al waren: ingesneeuwd en bevroren, maar de storm is tenminste gaan liggen. Ik pak even mijn handgeschreven aantekeningen van de afgelopen dagen erbij, want er gebeurde zoveel.

Vrijdag 17 februari

- 07:30.** Op Weerwoord gekeken. Noordwolde meldt lichte sneeuw bij een aantrekende noordoosten wind. Systeem is op de satelliet echt enorm en reikt van midden-Zweden tot onze grens. Druk in de kern gedaald tot 965 hpa. Tact bij mij -8,8, weinig wind, wel vage sluierbewolking.
- 08:30.** Noordwolde meldt sneeuw bij oost 6 en -7,4 graden. Hier nog niks aan de hand. Media doen lacherig over waarschuwing premier gisteravond. “Aandachttrekkerij om peilingen te keren?” vraagt de Volkskrant zich af. Bij mij nu zwaar bewolkt en ietsje meer wind, zzo.

- 09:15.** Noordwolde meldt 'Whiteout' bij noordoost 7 en -7,8 graden. In Beilen sneeuwt het nu ook. Op de Duitse buienradar zie ik het systeem alsmaar groeien en groeien er lijkt wel geen einde aan te komen.
- 10:05.** Iemand op Weerwoord vraagt zich af waarom er geen berichten uit het noorden meer komen. Bij mij nu lichte sneeuw, aantrekkend oostenwindje, tact -5,6 dus waar hebben we het over.
- 10:15.** Hee, het wordt donkerder in plaats van lichter. De wind is in korte tijd behoorlijk toegenomen en de sneeuw die er lag is overal in hoekjes geblazen. Her gras is stijfbevoren maar bijna kaal. Het sneeuwt wel in heel kleine vlokjes. Maar die wind! Op de Veluwe zijn bomen omgewaaid lees ik op Twitter. Ik zie filmpjes van sneeuwdrift waarin je niets ziet. Het noorden zit weer eens zonder stroom want daar is geen contact meer mee – niet via internet, in elk geval.
- 10:35.** Holy shit wat is dit? Het sneeuwt ineens echt ENORM hard én het stormt. De wind giert echt om het huis, ik hoor het kraken, echt van die rukwinden. Buiten zie ik een wit waas door de straat jagen en op het dak van de overburen vormen zich geometrische patronen die steeds van vorm veranderen. Er klinkt een fluitend geluid in de schoorsteen en af en toe waait er sneeuw naar binnen DOOR DE SCHOORSTEEN terwijl er vuur brandt. Tact -7,8 en dalend!
- 11:00.** OK ik ga het bad vullen met heet water, (eerst nog even lang douchen) en dan de kranen aftappen.
- 12:30.** Het gaat maar door! KNMI actueel geeft nu voor het noordoosten -9,8 graden, noordoostenwind kracht 8, zware sneeuw. Bij mij een harde oostenwind, heel fijne dichte sneeuwwaas en tact in de tuin -8,3. Sneeuwduinen in de straat, sommige auto's half ingesneeuwd, andere nog helemaal clean. Raar!
- 13:15.** Mijn vrouw belt uit haar werk in Leiden (daar complete Whiteout) dat ze niet naar huis kan komen omdat er geen treinen rijden. Of ik haar kan komen halen. Ik weet niet wat te doen. Weerwoord om advies gevraagd, die zeggen dat ik gestoord ben als ik de weg op ga.
- 13:30.** Toch geprobeerd naar Leiden te rijden maar na 100 meter is dat al volkomen kansloos: op de kruising van mijn straat op de hoofdstraat ligt een sneeuwduin van een halve meter hoog en ik kan daar niet omheen en loop vast. De wind heeft vrij spel en straten bestaan gewoon niet meer – op plekken. Op andere plekken lijkt er niets aan de hand. Ik moet de auto achterlaten

want er is niemand om me te helpen. Ik word bijna omvergeblazen door de jankende wind en het sneeuwstof vindt elke kier, hoe klein ook, van mijn kleding. Maar ik sta midden in dit natuurgeweld en ik vind het FANTASTISCH!.

- 14:00.** Weer thuis. Vrouw gebeld, avontuur uitgelegd. Ze is niet de enige. We wachten af.
- 16:00.** Weinig verandering. Buiten wordt het wordt steeds abstracter. Tact hier -8,9 en wind (ik heb geen meter) keihard, sneeuw steeds dichter, een horizontaal voortrazend wit gordijn. Internet ligt er uit – ik denk Ziggo kastje bevroren of stuifsnieuw in huisje naar binnen gestoven. Stuifsnieuw ook in mn keuken bij de achterdeur door een kier. Wind neemt nu weer toe.
- 16:41.** ^#&*^*&@)(*\$@% het licht gaat weer eens uit. Ik dacht dat we dat nou wel gehad hadden. Vraag me af hoe het met m'n meisje is. Dochter vandaag gelukkig thuisgebleven.
- 17:00.** Het is echt eng. Huis trilt van de wind die aan het huis rukt. Buiten zie je als je goed kijkt een wit waas. Ik moest even naar buiten om hout te halen maar het is echt bizar koud, je hoort alleen maar het geraas en gefluit van de wind. Sneeuwstof waait in mijn ogen. De enorme conifeer van burens kraakt vervaarlijk. Sneeuw in mijn tuin op punten al opgewaaid tot (ik schat) een meter hoog.
- 18:00.** Gegeten: knakworstjes met op het fornuis ontdooid brood. Huis koelt razendsnel af. Tact buiten -9,3, binnen 6 graden and dropping. Alle kaarsen aan. Aan de vlammetjes zie ik dat het zelfs in huis waait.
- 20:00.** Hoe lang gaat dit zo door? Dochter wordt bang. Ik leg uit dat we veilig zijn, dat zijn we ook. Maak me zorgen om m'n vrouw.
- 21:30.** Ik zie aan de voorkant van mijn huis dat de sneeuw is opgewaaid tegen mijn ramen. Streep van 20 cm sneeuw reflecteert het kaarslicht van binnen en groeit hard aan. Auto's bijna helemaal ingesneeuwd.
- 22:00.** Nu tegen de ruiten een cm of 50 opgewaaid. Het gaat maar door. Ik ga water warm maken en in flessen doen om in bed te leggen. Dochter speelt piano – je moet wat.
- 23:00.** Ik ga proberen te slapen maar ik maak me toch zorgen. Kan het niet uitlegen: het is gewoon de gewelddadigheid van dit weer die me intimideert. Hoe zou het met m'n vrouw zijn? Dochter en ik gaan ons weegs met ieder drie flessen ziedend heet water voor onder de wol. In bed hoor ik de wind gieren en het huis kraken. Af en toe wil ik naar buiten kijken maar het is te donker

om iets te zien.

23:55. In een klap wakker na enorm gekraak. Conifeer van de burens is denk ik omgewaaid. Niet op huizen maar wel op een tuinhuisje denk ik – als ie pal west is omgegaan tenminste. Ik steek heel even mijn hoofd uit het raam maar dat heeft geen zin: het sneeuwt te hard en het is te koud en te donker. Het sneeuwstof verblindt me meteen. Ik kruip weer in mijn warme bed en bedenk: dit houdt een keer op, en daarmee val ik in slaap.

Zaterdag 18 februari

06:15. Wakker door de kou. Flessen afgekoeld, neus bijna bevroren. Ijs op glas water naast mijn bed. Snel aankleden. Dochter is ook al wakker, zij heeft de haard al aan ('die gloeide nog' zei ze). Fijn. Huis kouder dan ooit maar ik weet niet hoe koud, want m'n weerstation is ermee opgehouden. Kaarsen aan, koffie drinken, water koken voor in flessen (voor onder je trui). Goed denkwerk, dat volle bad! Wind iets minder lijkt het.

07:00. Het wordt nu langzaam licht en je kunt buiten iets zien. Sneeuw tegen woonkamerraam tot ooghoogte opgestoven. Ik moet in de vensterbank klimmen om naar buiten te kijken. Wat ik zie kan ik niet echt beschrijven. Het is angstaanjagend schitterend. Op plekken ligt er meer dan een meter sneeuw maar het is ongelijk verdeeld. Het sneeuwt nog steeds, licht, maar de stevige windvlagen zwiepen wit poeder door de straat en alle sculpturen in wit die je ziet veranderen steeds weer van vorm. De voordeur moest ik maar niet open doen denk ik.

08:00. Ontbeten, koffie gedronken, dik ingepakt en in ga buiten kijken. 't Waait nog steeds flink. Er ligt een wit poeder in de tuin dat stroef aanvoelt. Het komt soms tot mijn knieën, soms tot mijn middel, dan weer tot mijn enkels. Heel grillig. Boom burens inderdaad op tuinhuisje van hun andere burens geland. Voorkant huis min of meer in een manshoog sneeuwduin 'ingepakt' maar dat is óók een vorm van isolatie, bedenk ik me. Goed dat ik de voordeur niet heb open gedaan.

09:30. Het is nu licht, maar de wind en de sneeuw nemen gek genoeg weer toe. Zat ik dan even in het 'oog'? Zou dat kunnen? Geen auto is meer herkenbaar. Ik weet welke bobbel de mijne is. Ineens zie ik mezelf midden in de zomer puffend over deze straat lopen terwijl het 32 graden is en dat levert mentale kortsluiting op: hoe kan dit? Ik ga weer naar binnen.

11:00. Uren giert de wind weer om het huis. Buiten zie je niets meer dan wit stof

in verschillende snelheden voorbijvliegen. Het raam aan de straatkant is nu bijna helemaal ingesneeuwd door het duin dat hoger en hoger wordt. Ik moet af en toe de keukendeur opendoen om een pad vrij te houden naar mijn hout. Conservatief schat ik dat er 40 cm is gevallen hier. Of toch 30? Of meer?

12:30. Het licht ging even aan, maar toen meteen weer uit. Zijn we wel gewend.

13:45. Licht gaat weer aan en blijft aan – 15 minuten ongeveer en dan wordt het weer stil. Maar de verwarming heeft even gedraaid en wij zijn er met onze ruggen tegenaan gaan zitten. Tact woonkamer steeg snel van 3 naar 9 graden zag ik op de thermostaat. De wind lijkt nu toch echt minder te worden! Eindelijk!

14:30. Er verandert iets in het weer: de wind wordt duidelijk minder maar het sneeuwen wordt juist intensiever. Is dit het ‘tot stilstand’ komen van de depressie? Zo ja: hoe lang gaat het nog door?

15:00. Ik ben ook een sukkel. Ik had nieuwe batterijen gekocht en ja: als je die ook gebruikt dan doet je weerstation het weer. Ik schrik. Tact buiten: -9,9. Binnen: 2,2.

16:00. Het sneeuwt nu HEEL ERG HARD in fijne dichte vlokjes. De laag buiten groeit en groeit. Ik schat dat er in dit tempo per uur minstens 7 cm bij valt.

16:45. En toen was het klaar. Ineens sneeuwt het bijna niet meer. Gek genoeg vindt iets in mij dat tóch jammer. In het noorden zie ik de bewolking breken. De wind neemt snel af. Het wordt onwerkelijk stil na anderhalf etmaal herrie en geweld.

17:00. Volkomen onbewolkt en stil buiten. Ik ga hout pakken en dit is onwerkelijk; ik schat dat er MINSTENS 60 cm sneeuw ligt in mijn tuin, op de egale plekken. De voorkant van mijn huis is onherkenbaar, de straat bestaat niet meer. Waar ooit auto's stonden zijn zachte bobbels in een wit, egaal veld te zien. De laatste uren sneeuw hebben de scherpe randjes van de sneeuwvormen die door de wind waren gemaakt afgehaald. Het is volkomen stil onder een indigo hemel met twinkelende sterren. Als ik naar binnen loop om de temperatuur te checken floept het licht aan. En het blijft aan. De verwarming springt aan, de server gaat weer draaien, apparaten zeggen ‘piep’. Buiten is het -12,3 graden. Binnen wordt het snel warmer.

18:00. En toen ging de telefoon. Mijn vrouw had op de bonnefooi een oude vriendin in Leiden bezocht (dat was al een martelgang om daar te komen) en ze hadden het samen uitgezeten. En hoewel ook zij zich zorgen hadden gemaakt,

hadden ze een heerlijke en knusse avond gehad. Godzijdank!

19:30. Nog steeds geen TV en geen internet en geen data. Ik her-ontdek het good old sms'en. Op de radio wordt langzaam duidelijk wat zich in Nederland de afgelopen etmalen heeft afgespeeld: het is met recht een nationale ramp te noemen. Om dat te illustreren zal ik later de krantenartikelen toevoegen: die geven een beter beeld dan wat ik kan vertellen: mijn actieradius is maar 100 meter geweest – en nog niet veel groter. De berichten uit heel Nederland klinken rampzalig. Maar niemand weet iets. Vanavond lees ik dan maar een boekje, gezeten op een elektrische deken. Tact nu -12,8.

**Nederland
afgesloten van de
buitenwereld**

**Omvang ramp nog niet
te overzien.
Internationale
reddingsactie begint.**

XXVIII – IJSTIJD

Op zondag 19 februari begint langzaam door te dringen wat de gevolgen zijn geweest van het noodweer van de afgelopen dagen. Dat is even schrikken. Want, hoewel het er buiten werkelijk schitterend uitziet en de mensen in de straat weer werktuigelijk maar opgelucht een pad over hun stoep proberen te scheppen (wat onbegonnen werk is) is het in Nederland goed mis.

Om te beginnen heeft het bijna anderhalf etmaal gesneeuwd uit de monsterdepressie die, na haar oversteek over de pool, aan de oostzijde van het hoog op de Noorse Zee precies op ramkoers met Nederland lag. Het was een monstrueus systeem. Doordat echter de hoge druk ten westen ervan stevig was (er ligt een hoog van 1045hPa) en het systeem steeds verder uitdiepte (tot 970hPa) kon er een noord-noordooster storm opsteken die bijna net zo lang huis gehouden heeft. Dat heeft enorme gevolgen gehad. Zo begrijp ik, dat de absurde hoeveelheid sneeuw die hier, in Midden-Nederland ligt, niet per se hier gevallen hoeft te zijn; dat kan van kilometers ver hierheen geblazen zijn.

Ik probeer eerst mijn eigen omgeving te verkennen, maar ik kom niet echt ver. Aan het eind van de straat, waar ik mijn auto heb moeten achterlaten, zie ik een sneeuwduin van minstens twee meter hoog. Daar onder moet mijn auto ergens staan denk ik – en die zullen we de komende tijd toch moeten uitgraven. Verder lopen – of meer:

ploeteren – heeft geen zin omdat er geen pad is en de sneeuw soms hoger opgewaaid is dan ik zelf ben. Dus maar weer terug. Mijn straat doet me het meeste denken aan de duinen; de grillige structuren in de sneeuw lijken daar op. Door de doorstaande wind is alles onherkenbaar veranderd. De sneeuwhoogte varieert van een centimeter of 20 tot meer dan manshoog. Ik kan onmogelijk inschatten hoeveel er nou echt gevallen is. Mijn hele voorgevel is een wit duin geworden dat bijna tot aan de bovenrand van mijn woonkamerraam reikt.

Nederland onherkenbaar

Van Noord-Nederland weten we maar weinig, omdat daar alle voorzieningen zijn uitgevallen: geen stroom, geen gas, geen internet. Op de Veluwe zijn veel bomen gesneuveld die het geruk aan hun stijfbevoren takken niet konden weerstaan. Het bos heeft als een soort sneeuwvanger gewerkt en op sommige plekken ligt de sneeuw metershoog. In Midden-Nederland is het meeste sneeuw terecht gekomen – uit de lucht of ergens anders vandaan. Op het journaal (er is weliswaar nog nergens internet, maar wel weer tv, althans: bij mij wel) zien we absurde beelden die vanuit een helikopter van Noord-Nederland gemaakt zijn. Wat ik zie is volkomen bizar: het lijken wel beelden van de watersnoodramp, maar dan met sneeuw. Complete dorpen waarvan soms alleen nog wat daken uit de sneeuw omhoog steken. Mensen staan op de daken naar de helikopter te zwaaien. Het is een eindeloze witte vlakte zonder de structuren die beschaving kenmerken zoals wegen, sloten, dorpen. Daarvan zie je bijna niets. Maar niet alleen in het noorden: héél Nederland (behalve het zuidoosten) is bedolven onder een alles vervagende witte deken. Sneeuwduinen zijn op open plekken soms tot 4 of meer meter opgewaaid en ze zijn soms tientallen meters lang. Snelwegen zijn onzichtbaar, maar ook de rivieren (die al maanden dichtgevroren zijn) zijn vanuit de lucht niet meer als zodanig herkenbaar. De sneeuwduinen lijken zich vanuit de lucht niets aangetrokken te hebben van bijzaken als snelwegen of rivieren en liggen als lange structuren van noord naar zuid dwars over Nederland. Nederland is weggevaagd.

In de studio in Hilversum heerst een bedrukte stemmig. Iedereen beseft dat er dagen voor nodig zullen zijn om de meest basale levensaders weer vrij te maken en de bevoorradiging weer op gang te brengen. Ze zeggen dat de beelden van Nederland de hele wereld over zijn gegaan. De Minister-President vraagt bevriende landen met klem om alle hulp die geboden kan worden, waarbij het voornamelijk om transport gaat: het vrijmaken van de wegen en middelen om door de lucht goederen (vooral: brandstof en eten) te vervoeren. De Fransen waren al in Nederland. Nu de rest nog.

Thuis best

Dus daar zitten we dan. Ik hoop dat iedereen de nodige voorraden in huis heeft – ik in elk geval wel. Ik besluit een pad door de tuin te graven zodat ik makkelijker bij het brandhout kan – een stapel die trouwens erg snel geslonken is, zie ik tot mijn schrik. De sneeuw gooi ik zo goed en zo kwaad als dat gaat neer bij waar in De Bult vermoed – waarin nog de sneeuw van november verpakt zit. Die bult is nu niet meer te zien in het glooiende mini-duinlandschap dat zich in mijn tuin gevormd heeft, maar ik weet ongeveer waar die zich moet bevinden. Het is een soort poeder dat ik weg schep, wat de klus niet makkelijker maakt omdat het niet aan mijn schep plakt. Van al het geschap krijg ik het wel lekker warm. Met -4,8 graden, weinig wind en een fraai zonnetje is het, eerlijk gezegd, lekker toeven buiten. En absurd mooi. Alles is wit, alles glinstert en eerlijk gezegd vind ik het gewoon een liefelijk tafereel. Ik bedenk me hoe raar het is om hiervan te genieten (want dat doe ik intens) terwijl ik weet dat er miljoenen Nederlanders in de penarie zitten. Met mijn vrouw – die nog steeds in Leiden zit – gaat het gelukkig prima: zij zit in een verwarmd huis en zij hebben voor minstens drie dagen te eten.

Maar wij hebben het hier dus goed: voorraden zat, water uit de kraan (!), verwarming én de met vooruitziende blik aangeschafte fles jenever. Om 5 over 4 besluit ik dat er een '5' in de klok zit. Ik maak een soort zitje in de tuin door een cirkel vrij te graven en de sneeuw een beetje plat te stampen, graaf de gietijzeren buitenkachel uit en zet die op een plank hout min of meer in het midden neer. Na enig zoeken vind ik twee tuinstoelen die ik bij die buitenkachel zet, en maak vuur. Zo, gezeten in mijn witte mini-amfitheater van sneeuw is het gewoon gezellig. Het geflikker van de vlammen weerkaatst op de wanden van mijn kuil. Mijn dochter komt erbij zitten en vraagt of ik geen ijs in m'n borrel wil. Ik leg haar uit dat ik nóóit ijs in mijn borrel neem, en neem een slokje. Nu ben ik compleet ontspannen. Het begint weer te schemeren en de gietijzeren kachel verspreidt zijn heerlijke warmte. De kerstlampjes floepen aan. Ach ja: zo houden we het wel uit.

Woensdag 22 februari 2017 Het laatste nieuws het eerst op NU.nl

Voorpagina
Net binnen
Algemeen
Achtergronden
Economie
Sport
Tech
Entertainment
Lifestyle

Noodverordening
rantsoenering
energie van kracht

Gereguleerde
energietoevoer moet
tekorten opvangen

XXIX – OUDE EN NIEUWE ONGEMAKKEN

Uit mijn dagboek:

Het is nu vier dagen geleden dat deze winter zich weer eens van zijn gruwelijkste kant liet zien. De sneeuwstorm van vorige week heeft wat er toch al breekbaar was lamgelegd. Je zou kunnen zeggen dat we in een hybride beschaving leven: enerzijds (Goddank!) water en elektriciteit – en dus warmte – anderzijds lege winkels en vervoers- en bevoorradingsproblemen.

Na de brute sneeuwstorm van vorige week was het meteen duidelijk dat de levensaders van ons land zo snel mogelijk moeten worden vrijgemaakt: de snelwegen en de treinverbindingen. Dat proces verloopt erg moeizaam. Ons eigen leger beschikt niet over genoeg materieel, Rijkswaterstaat doet wat het kan maar ziet zich voor onmogelijke taken gesteld. De Franse militairen die in Nederland zijn aangekomen helpen waar ze kunnen maar het is een druppel op de gloeiende plaat. De media storten zich er meteen op als bloedhonden, op het moment dat duidelijk wordt dat Amsterdam als eerste bereikbaar wordt gemaakt, terwijl grote delen van Nederland nog steeds integraal van de buitenwereld zijn afgesloten. Men heeft het over 'De Kloof'. En, zoals

zo vaak in deze winter, blijkt de gemeenschapszin sterk genoeg om op lokaal niveau de problemen aan te pakken.

Sneeuwtransport

In mijn straat betekent dat bijvoorbeeld: waarheen met alle sneeuw? Er ontstaat een initiatief om vanuit onze straat een pad naar de Oude Rijn vrij te maken, zodat we de sneeuw op het ijs daar kunnen dumpen. Er is alleen een probleem: aan het eind van de straat heeft een of andere idioot zijn auto achter moeten laten. Die auto heeft gewerkt als sneeuwvanger en vormt de basis van een sneeuwduin van een meter of drie hoog. En die idioot was ik, dus begin ik als eerste schuld bewust met het afgraven van die berg. Maar als snel krijg ik hulp en na een tijdje zie ik het knalgeel van mijn oud-ambulance onder de sneeuw reflecteren. Na een uurtje hebben we 'm vrij en met vereende krachten én een lier trekken we mijn stijfbevoren auto opzij. Daarna komt het doorgeefstelsel op gang: in de straat ontstaan vier 'verzamelbulten' waar men zijn sneeuw op dumpst. Wie een aanhanger heeft laadt de verzamelde sneeuw in en kiepert dat 100 meter verderop op het inmiddels wel een meter dikke ijs op de Rijn. En zo, na een dag schappen en zwoegen, wordt de straat weer een beetje herkenbaar. Het is een prachtige dag: de Tmax komt uit op -3,2 en als het weer donker wordt (wat al best laat is, zo eind februari) stookt een buurman een vuur in een oude olieton, op straat. Ik activeer mijn fles jenever, de ander brengt ook wat en zo staan we daar met een mannetje of 15, vrolijk borrelend in de snel dalende temperatuur – voor vannacht wordt weer eens strenge vorst verwacht, maar dat zal wel.

De weerkaart is eigenlijk een kopie van die in december en grote delen van januari, met hogedruk in het noordoosten en lagedruk diep weggezaakt in Europa. Het enige verschil is, dat het hoog nu wordt 'gevoed' vanuit Rusland, waar eerder het zwaartepunt westelijker lag. We zitten in het regime van 'De Beer' die met een kerndruk van 1055 hPa stabiel in de regio Sint-Petersburg zijn tent heeft opgeslagen maar doorloopt tot diep achter de Oeral.

Rantsoen

Op Woensdag 22 februari wordt bekend gemaakt dat de regering zich genoodzaakt ziet om energie te rantsoeneren. Dat betekent in de praktijk dat in grote delen van Nederland tussen 12:00 uur en 14:30 geen stroom zal zijn. Uitgezonderd worden (alweer) Amsterdam én de havens in het Rijnmondgebied. Daarnaast zullen andere, vitale delen van de infrastructuur van stroom worden voorzien. Ik bedenk dat dat voor

ons niets uitmaakt: we zijn wel gewend geraakt aan stroomuitval deze winter, soms dagen achtereen. Alleen is het nu officieel beleid, en dat maakt het toch anders. Verder wordt bekend gemaakt dat de A12, de A2 en de A27 weer zo goed als 'open' zijn, maar het heeft geen zin om op pad te gaan: afritten, viaducten zitten veelal nog dicht. Hoewel ons dorp zo voortvarend is geweest om zichzelf te ontsluiten door de weg tot aan de A12 weer begaanbaar te maken. En, naar ik begrijp, doen steeds meer gemeentes precies dit, in de hoop de eerste te zijn die de broodnodige voedseltransporten kan ontvangen.

Mijn voorraadkast raakt langzaam leger en leger. Het is een geluk bij een ongeluk dat ik alleen met mijn dochter ben (vrouwlief zit noodgedwongen nog steeds in Leiden) waardoor we minder verbruiken. Daarnaast ben ik de knakworsten nu wel behoorlijk zat. Op donderdag, als (naar gefluisterd wordt) de winkels weer open gaan, ga ik eropuit, 'op jacht' zogezegd naar wat er te krijgen is. Mijn auto is inmiddels ontdooid en staat weer op zijn plek. Ik besluit de gaan rijden tot waar het kan. Het dorp is wonderwel begaanbaar maar lijkt op een wintersportoord, met manshoge sneeuwwallen langs de straat. Ik besluit naar de aansluiting met de N11 te rijden om te kijken hoe die erbij ligt. Het laatste stuk doe ik te voet, om de werklieden niet in de weg te zitten. Wat ik zie als ik op het viaduct sta is onwerkelijk, mooi en bizar: van de hele N11 is niets te zien. Het is één witte vlakte. De stilte – die af en toe wordt doorbroken door het gebrul van een bulldozer – doet me denken aan de autoloze zondagen van bijna een halve eeuw geleden. Bij de oprit zijn bulldozers bezig een pad te maken door deze witte, maagdelijke deken. Het lijkt wel pionierswerk en dat is het natuurlijk ook. Het is een traag proces, zo te zien: de bulldozer komt per 'schuif' niet echt ver. En dit zal overal hetzelfde zijn: er is gewoon te veel sneeuw om zomaar doorheen te denderen, ook met rupsbanden. Het is weer een prachtige dag en de – steeds hoger staande – zon reflecteert letterlijk schitterend op de ontelbare sneeuwkrystallen die ik overal zie. Bij elke beweging die ik maak dansen de lichtjes met me mee.

Bij de supermarkt is het zo afschuwelijk druk dat ik besluit om rechtsomkeert te maken. Het heeft ook geen zin: de voorraden waren al laag en het aantal mensen dat zich verzameld heeft schat ik in staat om binnen drie minuten alles leeg te kopen. En ik heb nog voorraden. De Gall & Gall is ook open zie ik, en daar staat géén rij. Dus kom ik thuis met wat wijn, Beerenburg en nog wat andere hartversterkende voorraad om de kou en de verveling te verdrijven. Ik nodig de burens uit in mijn in de tuin aangelegde amfitheater van sneeuw, stook de buitenkachel op en we delen onze voorraden eten en

drinken. Vanavond op het menu: knakworstjes, met een voorgerecht van knakworstjes, in een bedje van ketchup. Gek genoeg voel ik me eerder geborgen dan ontheemd. Ik ben benieuwd hoe dat in andere delen van Nederland is, maar daar horen we weinig over. Ik vermoed dat niet alleen de energie is gerantsoeneerd: informatie is ook erg schaars. Maar in mijn hier en nu maakt dat niet uit.

Het KNMI verwacht voor de komende dagen:

‘Rustig en zonnig winterweer met overdag lichte tot matige vorst, ’s nachts veelal strenge vorst. Later in de week mogelijk enige tempering van de vorst. Weinig neerslag van betekenis’

Voorpagina
Net binnen
Algemeen
Achtergronden
Economie
Sport
Tech
Entertainment
Lifestyle

Bevoorrading grote steden loopt steeds beter
Reguliere transporten morgen weer op gang zegt crisisteam

XXX – BEVRIJDINGSDAG

Heel langzaam veert Nederland op van de laatste arctische inval. Maar in de laatste twee dagen lijkt de hulpverlening in een stroomversnelling te zijn gekomen. Mannen met onbeschrijfelijk veel borsthaan hebben dag en nacht gewerkt om de meeste A- en N-wegen sneeuwvrij te maken en dat is op vrijdag 24 februari zo goed als gelukt. Ik heb ze zien zwoegen, dus ik snap hoeveel werk hier verricht is.

Ik ben inmiddels gewend geraakt aan het geluid van helikopters die voorraden door het hele land verspreiden. En gisteren was ook ons dorp aan de beurt. Twee Chinooks van het Amerikaanse leger hebben op het terrein van de voetbalclub een 'hub' en voeren van alles en nog wat af en aan. Daarnaast worden morgen eindelijk de eerste vrachtwagens van onze supermarkten verwacht. De bakkers zouden ook weer hun eigen graan moeten krijgen – hoewel ze zich nu behelpen met het industrie-graai dat per helikopter de afgelopen etmalen is aangevoerd. En dat ze 'rotzooi' noemen. Maar er is tenminste brood. Wit, kief bevrijdingsbrood.

Omdat de treinen nog niet rijden probeer ik, nu een volle week later, alsnog mijn vrouw uit Leiden op te halen. Mijn telefoon is opgeladen, ik heb een half tankje diesel,

een deken bij me en, met mijn dochter naast me, gaan we de rit maken. Het is iets dat ik nooit meer zal vergeten.

Rit naar Leiden

Ik vertrek om 08:45 uur. In het oosten schemert het vaag. Buiten is het -10,5 (mijn auto meet in halve graden), ik zegen het concept van voorruitverwarming en glibber de straat uit. Waar ik eerder geen N11 meer herkende en er een dik, wit donzen dekbed lag, wordt dat nu doorsneden door de scherpe lijnen van de diep in de sneeuw uitgefreesde weg. Verder is het landschap kenmerkloos, op wat boomgroepen en windmolens na. Er hangt nevel boven de sneeuw. Het is best druk op de weg, maar iedereen rijdt keurig en anticiperend. Ik zie nergens asfalt, alles is wit. Binnen een uur ben ik bij Leiden. Daar wordt met borden aangegeven dat de noordkant van de stad via de singel niet bereikbaar is. Maar daar moet ik niet zijn. Als ik bij de Utrechtse Veer Leiden inrijd is het eerste wat ik denk: waar zijn de grachten gebleven? Ik heb hier gewoond. De winter van 1996 meegemaakt. Eindeloos geschaatst. Maar dit: er ligt hier véél meer sneeuw dan bij ons. Het verschil tussen straat en gracht is er niet. De sneeuw reikt soms tot aan de top van de bruggetjes, waardoor er daaronder een soort oog ontstaat waar het vage licht doorheen valt. Alleen aan de huizen kun je zien waar je bent. Heel raar.

Als ik mijn vrouw na een week eindelijk kan omhelzen (wat heb ik haar gemist) voel ik hoe koud ze is; véél kouder dan ik. Ik neem haar meteen de auto in (die is nu ongeveer 30 graden) en ze vertelt: dat er al twee dagen geen verwarming was. Dat ze de afgelopen twee dagen op pinda's en water hadden geleefd. Dat ze me niet ongerust wilde maken. En hoe het met onze dochter is.

De intocht

Als ze thuiskomt moet ze van mij verplicht een uur in een warm bad gaat liggen met een warme emmer koffie en iets te eten (knakworstjes). En dan ga ik iets lekkers koken. Is het plan. Een warme lunch. Met knakworstjes. Ik inventariseer de voorraden en terwijl ik een ui sta te snipperen hoor ik lawaai van buiten: gejuich, vuurwerk. Wat is hier aan de hand? Dus ik ga kijken.

Het blijkt een colonne te zijn van veelsoortige voertuigen: vooraan wat groene legerovertuigen, een politiebusje en een paar vrachtwagens: een gele van de Jumbo en een blauwe van de Albert Heijn. Daarachter een aantal onduidelijker toeleveranciers.

Daarachter weer wat legervoertuigen en dan een politieauto. Het lijkt wel de intocht van ons najaarsfeest. Mensen zwaaien, chauffeurs zwaaien terug. Het hele dorp loopt uit. Ik zie zelfs een kletsnatte, keurige heer in ochtendjas en zijn sloffen nog aan de kou voor zijn huis trotseren en blij zwaaien. Er stijgt een dampkolom op vanaf zijn hoofd – die móet onder de douche gestaan hebben en naar buiten gerend zijn. De kou van dat moment (ik denk iets van -6) voelt niemand meer: we zijn het gewend én deze eenheid is hartverwarmend. Als ik terugkom maak ik de warme lunch af: Pasta met tomatensaus, veel boter (had ik nog), parmezaan (had ik ook nog) en, natuurlijk, knakworstjes. En een vitaminepil voor iedereen. Gelukkig kan ik gewoon doorkoken als om stipt 12:00 uur het licht uit gaat – zoals dat is aangekondigd in het energiebesparingsplan van de regering. Maar het is eind februari, buiten schijnt de zon en de sneeuw reflecteert veel licht dus behoefte aan kunstlicht heb ik niet. En de kou die langzaam het huis begint te veroveren: we hebben véél erger meegemaakt deze winter, met gierende stormen, veel lagere temperaturen, nauwelijks daglicht, dus ach....

De rest van Nederland

Voor het eerst in dagen heb ik de behoefte om op nieuwsjacht te gaan en die begint bij Weerwoord. Wat is de situatie? Als eerste valt op dat er vanuit het noorden geen berichten komen maar dat klopt, omdat het noorden nog steeds zonder stroom, gas en internet zit. Er wordt wat afgespeculeerd, maar we gaan ervan uit dat de noorderlingen zich wel weten te redden. Er is niet echt een zwaartepunt van deze sneeuwram্প aan te wijzen. Wel is het zo dat het zuidoosten er, met een centimeter of 35 en vooral veel minder wind, genadig van af is gekomen. De meeste sneeuw is gevallen in een brede strook die van noordoost naar zuidwest over Nederland loopt. In West-Vlaanderen is het ook goed mis: daar is de depressie tot stilstand gekomen en daar stationair leggesneeuwd. Kokstijde meldt 'meer dan een meter' sneeuw in ik geloof dat zó.

Het nieuws uit de steden is minder vrolijk. De stadsbewoners blijken toch minder bestand tegen het wegvallen van voorzieningen dan de rest van Nederland. Één dag geen supermarkt kan men nog aan, maar na twee dagen blijkt dat de waarschuwing van de premier om voorraden in te slaan, mede ook door het hoongelach van de media daarover, massaal in de wind is geslagen. En nu is men boos, nee: woedend. En verongelijkt. We zien beelden van colonnes voedseltransporten in Rotterdam die worden aangevallen door tientallen mensen en weer rechtsomkeert maken naar waar ze vandaan kwamen: Rotterdam Airport, een van de plekken waar de voorraden voor de hongerende stad worden aangeleverd. Later zien we dezelfde colonne weer, maar nu

beschermd door grimmig kijkende Franse militairen met de wapens in de aanslag. En dat werkt: op deze manier kan er van alles worden verspreid op de centrale distributiepunten, waaronder de inmiddels bekende ‘rijkswinterkoekjes’ met hun suikers en vetten en toegevoegde vitamines.

Media

De media buitelen over elkaar heen in hijgerigheid, opportunisme en vingerwijzerij. Een selectie:

‘Europese solidariteit bevrijdt noodlijdende steden’ (NRC)

‘Nederland kan helemaal niets’ (Geenstijl)

‘Sneeuwstorm schuld van Trump?’ (De Volkskrant)

‘IS DIT GLOBAL WARMING?’ (De Telegraaf)

‘Naastenliefde in steden lijkt verdwenen’ (Trouw)

Gelukkig zijn de vooruitzichten op een snelle verbetering van de situatie gunstig: het weer blijft stabiel, droog en koud en de verwachting is, dat Nederland morgen weer bevoorraad kan worden. De in de steden aanwezige instabiliteit wordt in de kiem gesmoord door zowel de aanwezigheid van militairen als de kou – men blijft toch liever binnen.

Weer

Op de weerkaarten zien we op termijn een verandering optreden: ‘ons’ hoog, dat zich

al drie maanden (met wat korte onderbrekingen) op noordelijke breedtes heeft weten te handhaven, lijkt meer Europa in te schuiven. Depressies zouden het hoge noorden weten te bereiken: een noordelijke westcirculatie. Daarmee zouden wij ingevangen worden in een zogenaamd 'Eurohoog': een ijskoude, stilstaande luchtmasa boven een diep, diepgevroren continent. Met weinig stroming. Omdat er in Noordwest- en Midden-Europa massaal hout, kolen en stookolie verbrand wordt zal de luchtkwaliteit wel snel afnemen. Maar dat zien we dan wel weer.

Voorpagina

Net binnen

Algemeen

Achtergronden

Economie

Sport

Tech

Entertainment

Lifestyle

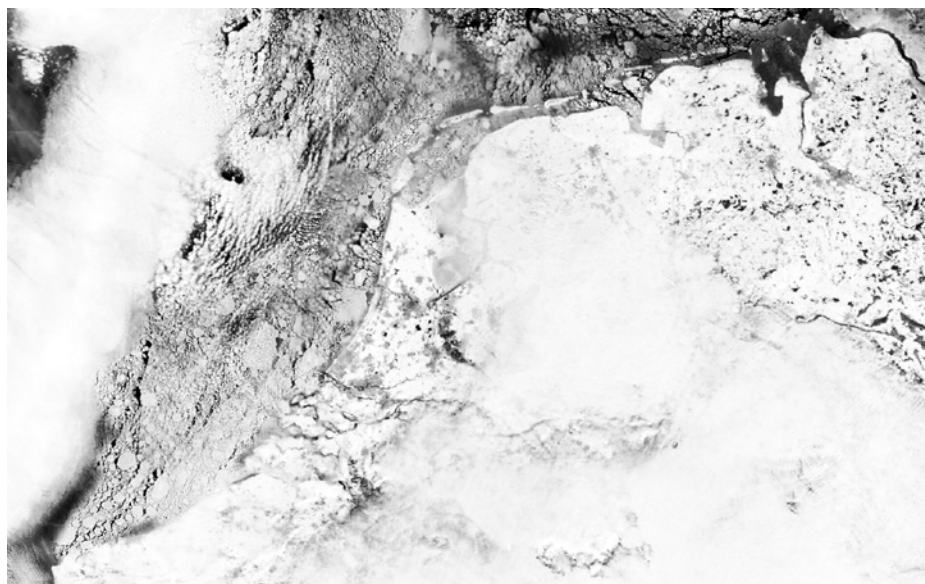

**Wegen weer overal
begaanbaar**

Overheid waarschuwt
nog steeds niet onnodig
de weg op te gaan

XXXI – DE NOORDZEE ALS IJSZEE

Het is maandag 27 februari, als ik een satellietopname zie die daarna natuurlijk beroemd is geworden. Want in één klap zie je onder welke uitzonderlijke omstandigheden Noordwest-Europa de afgelopen maanden heeft geleefd. Je begrijpt, dat er geen aanvoer meer kan zijn van fossiele brandstoffen naar de noordzeehavens en je begrijpt in één klap het energierantsoen waarmee we moeten leven. En, in de verste verte is er geen begin van een spoor van lente te bekennen.

Synoptisch is er wel wat veranderd: inmiddels leven we onder een Euro'stink' hoog waarin nauwelijks stroming optreedt. De nachten zijn nog steeds koud, met meestal strenge, soms matige vorst. Aan het einde van de vijfdaagse verwachting zijn er oplos-singen in de ensembles die een dooraanval laten slagen, maar de verdeeldheid onder de modellen is groot. Bovendien heb we deze winter de ene na de andere dooianval zien stuklopen, dus het zal allemaal wel. Overdag wil de temperatuur langzaam rich-ting de 0 graden kruipen, door het gebrek aan wind en de toegenomen instraling, zo eind februari/ begin maart. De vijfdaagse ziet er als volgt uit:

	di	wo	do	vr	za
tx	-3	-3	-4	-2	-1
tn	-8	-9	-9	-10	-6
wind	var2	var2	zo3	z3	zw3
neerslag	20%	10%	20%	30%	50%

De steeds beroerder wordende luchtkwaliteit wordt nu een thema. Als de zon onder gaat zie je aan de horizon een bruine plak hangen en ik heb jeukerige ogen. Door het gebrek aan stroming raakt alles wel prachtig berijpt, maar er is nog maar weinig win-terse schoonheid die me kan bekoren. Ik ben eerlijk gezegd wel klaar met deze winter, waarin het ongewone zo gewoon is geworden. Het enige wat is zal missen is mijn in de sneeuw vormgegeven amfitheater in de tuin, rond de kachel. Met wanden van een meter hoog (met daarin uitsparinkjes met 's avonds waxinelichtjes erin) en wat stoelen ernaast is het een gezellige leefkuil van sneeuw waar we elkaar 's avonds treffen, een drankje drinken en er het beste van maken.

Dooi?

Op dinsdag wordt duidelijker dat ons aan het eind van de week toch weer dynami-scher weer te wachten staat: een lauwe depressie komt vanaf de oceaan onze kant op en zal het oeroude hogedrukbolwerk proberen aan te vallen. Op grotere hoogte is het ook niet meer zou koud als eerder het was, maar onder het deksel van het hogedrukgebied heerst nog steeds onvervalst de winter. De scenario's lopen uiteen van een volgende sneeuwramp, via ijzel kwadraat tot warm water regenen en lente. Als er iets is dat ik geleerd heb deze winter, is dat we niet verder kunnen kijken dan een dag of drie, vier, dus ik wacht af. Gelukkig kunnen we weer naar de supermarkt. Ik heb de dure eed

gezworen om nooit, nooit meer één knakworstje te eten – die dingen komen m'n neus uit. Alles is nog steeds afschuwelijk duur (een liter benzine kost nu €5,39), maar met wat gerichte inkopen kunnen we weer 'normaal' eten – en dat is al heel wat.

Op Weerwoord breekt een discussie los over de ophanden zijnde verandering in het weer. Iedereen hoopt op lente, maar iedereen beseft dat Nederland bedolven ligt onder sneeuw en ijs, en dat dat niet zomaar weg is gedooid. Daarnaast vrezen we voor het meest waarschijnlijke scenario: urenlange ijzel, met alle gevolgen van dien zoals brekende takken (van de bomen die er nog zijn, denk ik grimmig: in mijn dorp is de helft van de bomen verdwenen) en bovengrondse leidingen die dat gewicht moeten kunnen dragen. En dan, als de dooi dan ook echt komt: waar moet al dat ijs heen? En het smeltwater? Niemand die het weet. Niemand die hier iets zinnigs over kan zeggen. Niemand, die zoiets ooit heeft meegemaakt.

Ik kijk nog een keer naar die foto. Overmorgen begint de meteorologische lente, bedenken ik. Misschien dat ergens, diep diep onder de sneeuw de eerste krokussen omhoog komen, maar dat lijkt me sterk. Maar die foto. Die zegt alles. Morgen ga ik zelf naar het strand om dit te zien, te begrijpen en te ervaren.

Zondag 5 maart 2017

Het laatste nieuws het eerst op NU.nl

Voorpagina

Net binnen

Algemeen

Achtergronden

Economie

Sport

Tech

Entertainment

Lifestyle

IJzel ontwricht
samenleving

Bevoorrading grote
steden opnieuw in de
knel

XXXII – DE IJZELRAMP

Uit mijn eigen dagboek:

Donderdag 2 maart - Gisteren naar het strand geweest om de onwerkelijke taferelen te zien. Er is gewoon, zo ver je ook kan kijken, geen zee meer te zien: het lijkt één grote ijsvlakte. Lijkt? Is! Was best druk op het strand. Bizarre natuurlijke ijssculpturen gezien, heerlijk gegeten in een strandtent-met-walmende-pizzaoven! En weer naar huis geglibberd over de hobbelige A12 die hier en daar metershoge sneeuwduinen doorklieft.

We kunnen nog steeds niet weten wat het weekend gaat brengen. Zoals zo vaak deze winter zijn de verwachtingen de afgelopen dagen verwarrend geweest, wat er toe leidt dat we voor zaterdag niet weten wat ons te wachten staat. De situatie is, dat het Europese continent al drie maanden stijf bevroren is. Er ligt een walmend Eurohoog boven onze hoofden en vanaf de Atlantische Oceaan koerst een natte en warme depressie op het vasteland af. Eerder deze winter werden (bijna-) alle dooiaanvallen moeiteloos afgeslagen en leidden ze tot spektakel van jewelste: het honkvaste hoog wist van geen wijken en dwong de 'platgeknepen' depressies stelselmatig een zuidelijke koers te varen. Maar deze depressie ligt toch echt op ramkoers. De berekeningen lopen uiteen

van een verregend weekend bij +4 tot een bulderende Ooster bij -6. En zoals zo vaak, zal de waarheid wel in het midden liggen. Misschien wordt het gevecht boven onze hoofden uitgevochten – zoals dat deze winter elke keer weer het geval was.

Ik zal niet de enige winterliefhebber zijn die de kou, de ongemakken en het dure leven nu wel zat is. We hebben geleefd op een dieet van halfbevoren knakworstjes, mijn leidingen zijn stukgevroren geweest, we zijn geïsoleerd geraakt – en weer bevrijd, maar vooral: ik wil wel weer eens iets warmes voelen buiten. Wat wel fijn is, is dat we zo, begin maart, van de duisternis af zijn en overdag is het buiten goed uit te houden. Gelukkig schijnt regelmatig het zonnetje, waardoor het 's middags niet zo sterk afkoelt in huis, als de stroom onderbroken wordt. Wanneer het energierantsoen ophoudt weet niemand.

Mocht het trouwens zaterdag gaan regenen, dan wordt dat nog lachen. De vorst zit denk ik meer dan een meter in de grond en de Benelux zal eerst veranderen in één grote ijsbaan. En dat is het al. Eerder ondergelopen polders zijn tot op de bodem bevroren. Rivieren zitten dicht. Als ik de verwachting zo bekijk wordt het zaterdag kiele-kiele. 1 graden zal overigens wél warm aanvoelen. En wat zullen Haarlem en Hellevoetsluis blij zijn met niet-bevroren neerslag!

Het KNMI verwacht voor de komende dagen:

	vr	za	zo	ma	di
tx	-2	1	-1	-2	-2
tn	-6	-3	-4	-6	-7
wind	zo2	zw2	z3	zo3	o3
neerslag	40%	80%	60%	30%	50%

De begeleidende tekst luidt: “*Dit weekend mogelijk grote overlast door ijzel. Daarna onzekere verwachting.*” Dat ze een verdere verkillung voorzien is begrijpelijk: op termijn opteren de meeste modellen toch weer voor hogedrukinvloed ten noorden en oosten van ons.

Vrijdag 3 maart

Vandaag weer proberen te werken en een paar deadlines gehaald. Het voelt buiten duidelijk merkbaar minder koud aan: mijn Tmax was -0,9 (tuineffectje, ok) maar het voelt

de voorjaarsachtig aan. Op dit soort dagen is het in de zon, met weinig wind, prima uit te houden. Voor morgen staat waarschijnlijk toch weer het nodige spektakel op de rol: de depressie heeft er zin in, maar 'ons' hoog wordt steeds ietsje sterker berekend. Wordt dat weer een gevecht boven onze hoofden? Aan welke kant komen we terecht? Waar moet het eventuele dooiwater heen? En daarna weer de vorst erover?

Op Weerwoord heerst een soort lamlendigheid. We hebben deze winter alles wel gezien.

"Iemand zin in een ijzeltoetje? vraagt Frank zich zonder een greintje enthousiasme af.

"Jaaaahhhhhh REGEN! Kommaarkommaarkommaarrrr!!!" jubelt Haarlem

"Zul je zien dat wij naast de pot pissen" sombert Voorhout

"Dit wordt op zijn minst maatschappij-ontwrichtend, als ik het zo zie. Voor zover er nog iets te ontwrichten valt..." probeer ik te waarschuwen.

Ik loop nog even de tuin in om wat hout opnieuw te stapelen. Ik kan me inmiddels niet meer voorstellen dat hier in de zomer planten staan, dat er gras is. Daar, in de hoek, stond mijn pruimenboom – die is gewoon gejat. Daar, in de andere hoek zie je vaag mijn Bult Sneeuw (je moet ergens heen met dat spul) die je bijna geologisch zou kunnen bekijken: met een snoeiharde kern ijsneeuw van eind november, waarover vele, vele lagen gestratificeerd zijn. Ik merk trouwens dat de sneeuw minder krakerig is en hij voelt ook vochtig aan. De lucht kleurt diep oranje en er hangt weer die vieze nevel-smog. Er stijgt een dampkolom recht omhoog vanaf mijn hoofd: er is nauwelijks stroming. In de verte hoor je de A12, wat betekent dat de wind naar het zuiden gedraaid is. In het zuiden zie ik een wolkenband. Dat zijn de verkenners van de depressie. Ik maak nog een vuurtje voor de nacht en geloof het verder wel. We zullen zien wat morgen brengt.

Zaterdag 4 maart

Deze winter is wakker worden een vaste routine:

Hoor ik de CV?

Zijn er leidingen stuk?

Vanochtend gelukkig geen problemen. Het volgende is: wat hoor ik buiten? En vanochtend: getik. Maar ook: gedruppel. Naar beneden gesprint. Sensor geeft aan -0,3 en ik zie ijsregen vallen. Van mijn keukendak druppelt water. Als ik naar buiten kijk, zie ik dat alles, maar dan ook alles onder een soort glazen laag zit, waardoor de bomen

aan de zijkant (bij west 3 op dit moment) een donkere plak ijs dragen en de sneeuw een onnatuurlijk geglaazuurd uiterlijk krijgt.

Een blik op de weerkaart leert, dat het dooifront tot onder Rotterdam doorloopt. Zeeland en delen van Zuid-Holland en West-Brabant kleuren groen op de kaart. Daar regent het bij positieve temperaturen maar de grond is zó koud dat zich daar een centimeters dikke ijslaag vormt. In het noorden is het 'gewoon' -3,8, maar dat is, naar onze maatstaven nu, gewoon warm te noemen. Op grotere hoogte is het front veel verder opgeschoven, maar aan de grond houdt de koude moedig stand; de koude plaklaag weert zich. Op 850 hPa is de nulgradengrens opgeschoven tot de lijn Alkmaar – Amersfoort – Arnhem. In het gebied waar het aan de grond vriest maar op hoogte dooit – en strook van zo'n 100 km breed – ijzelt het. En hard ook, zie ik als ik naar de radar kijk.

Op Weerwoord komen hallucinante beelden binnen van centimeters dikke ijzellagen: eerst uit Vlaanderen en gaandeweg de ochtend steeds meer uit noordelijker regionen. Buiten begint het harder te ijzelen en er vormt zich matglas op mijn keukenraam. De wind trekt ook aan, maar is niet meer pal west maar veranderlijk. De ijzel striemt tegen de ramen en als niet alles buiten wit zou zijn, zou je denken dat het herfst is. Tact -0,4 en holding. En dan gaat het licht uit. Niet om 14:00 uur (de enrgierantsoernig) maar – hoe laat is het nu? – om 12:11 uur. De verwarming borrelt nog even na, buiten hoor je de neerslag. Zuchtend pook ik de haard verder op en steek zoveel mogelijk kaarsen aan. Gelukkig is het niet ze vreselijk koud buiten, dus dit houden we ook wel weer uit.

Met veel moeite hak ik het ijs van mijn auto af om hem open te krijgen zodat ik daar naar de radio kan luisteren – de enige bron van nieuws in dit soort gevallen is voor mij de autoradio – en ik hoor dat in grote delen van Nederland en België de hoogspanningsleidingen het gewicht niet aankonden en gewoonweg zijn geknapt. Er zijn zelfs hele masten gekapseisd. Bijna heel Nederland (behalve Limburg, dat zoals zo vaak deze winter de ergste dans ontspringt) heeft geen stroom meer en niets doet het meer. De vooruitzichten op een snel herstel van deze schade zijn, aldus een sombere deskundige, 'karig'.

Karig.

Zoals deze hele winter alles al 'karig' was. Ineens heb ik het helemaal gehad met de

kou, het ijs, de sneeuw, de toestanden. Maar dan ook helemaal. We willen wel weer eens een gewoon, 21ste eeuws leven leiden. Of 20ste eeuws, ook goed. Maar we worden teruggeworpen in de fokking Middeleeuwen, en nee: daar waren we niet op voorbereid. Ik niet. Niemand niet. Het Hellmangetal in De Bilt staat al ruim boven de 400, het is begin maart en de komende week gaat de vorst zich verscherpen. Nederland zit zonder stroom en kan zich niet verplaatsen. Tuurlijk heb ik voorraden, maar er bekruipt me een soort angstig gevoel, nu de lol ervan af is. Ik kan het niet goed uitleggen, maar het is iets nietigs. De natuur wikt en beschikt. En wij? We overleven.

XXXIII - NOG STEEDS VASTGEVROREN

5 maart

Wat vooraf gevreesd en misschien, door een enkele psychopaat (bedenk ik grimmig) zelfs gehoopt was, is weer gebeurd: het vooraf zeker berekende dooifront had in de aanloop naar zaterdag steeds meer tegengas gekregen van het Eurohoog dat zich op de een of andere manier verstevigde en oprichtte. Een strook van Vlaanderen tot diep in Overijssel had in de heen- en weer schuivende zone van dooi en vorst gelegen. Het verloop was totaal grillig geweest. Alleen in Noord-Nederland was het anders geweest en had het soms matig gesneeuwd bij een aantrekkende oostenwind. De beelden van de sneeuwduinen daar kende ik nou wel: die duinen lagen hier ook in de polder.

De dooi was even tot aan Cabauw gekomen, maar 's avonds om 19:00 uur lag heel Nederland weer in de vorst. Het was opgeklaard en ik ben 's avonds laat naar buiten gelopen. Het rook weer naar die frisse, continentale lucht en verder hoorde je niets: geen auto's, geen industrie, niets. Er brandde ook nergens licht, het was stikdonker. Boven mij fonkelde de Melkweg die ik nu eindelijk eens vanuit mijn tuin kon zien, zo zonder lichtvervuiling. Hier lag alles onder een dikke, ietwat melkige laag ijs van een centimeter of twee dik. Zelfs de sneeuw was geglazuurd, wat de wereld in het maan-

licht een onecht en geplastificeerd uiterlijk gaf.

En door de weer ingevallen vorst was het ijs dat zich aan de elektriciteitskabels had gehecht, alleen maar harder geworden. Met alle risico's van dien. Dus daar ligt Nederland: tot diep in de grond bevroren, onder decimeters sneeuw in vele lagen, geglaazuurd met een stevige ijzellaag en met een kapot elektriciteitsnet. Niets doet het meer. We hebben geen gas, geen water en geen stroom. Hoe lang dit gaat duren weet niemand, maar het moet geen dagen gaan duren, denk ik.

Uit mijn dagboek:

Na de ijzelramp van gisteren is het vandaag in heel Bodegraven doodstil. Dat kan ook niet anders: autorijden is door al het ijs op straat onmogelijk (hoewel ik in de verte vaag de gemeente hoor zwoegen) en er is geen stroom meer. Naar ik begrijp wordt met man en macht gewerkt om het elektriciteitsnet weer functioneel te krijgen, maar ja: de natuur he?

De gemeente heeft gelukkig de sporthal als noodopvang in gebruik en daar zijn generatoren en is er verwarming. Dus besluiten we daar, glibberend en wel, eens een kijkje te gaan nemen en het is er afschuwelijk druk; iedereen wil wel even wat warmte voelen en wat beschaving en kunstlicht zien. De sfeer is best bedrukt; weinig mensen praten hardop. Men praat alsof er een groot ongeluk gebeurd is, op lage toon, en je hoort angst zoemen. We krijgen slappe warme chocomel en zelfs een kopje soep en een handvol van de inmiddels fameuze 'winterkoekjes', we laven ons aan het warmtekanon tot we plaats maken voor anderen die het ook koud hebben, en lopen heel voorzichtig naar huis om de warmte zo lang mogelijk bij ons te houden.

Zo meteen ga ik maar weer eens vroeg op stok. Tot nu toe heb ik elke keer een plaatje van een nieuwssite geplukt (ook als er geen verbinding was) maar ik wil de batterij van mijn laptop sparen. En die heeft het al koud en ik heb nog maar 18%. Als er weer stroom is, schrijf ik meer. Het is zondagavond 5 maart 2017, 22:09 en ik ga maar proberen wat warmte te vinden in bed. De haard gloeit nog na (maar ik moet zuinig zijn met hout) dus daar ga ik even wat infrarood opdoen. Dat wordt een fris ontbijt morgen: voor de haard verwarmde boterhammen met, ja: met wat eigenlijk? Dat zullen wel weer knakworstjes worden. De verdere voorraad is zo goed als op, op wat soepblikken na. Of nou ja: een dag of drie is er nog. Maar zo zonder stroom en gas en water kan zelfs ik niet meer improviseren.

Ik grap dat we mijn kat Harry nog altijd kunnen roosteren in de haard en dat dat wel zal stinken. Harry kijkt me verwijtend aan, rekt zich uit, draait een rondje en zakt verder vredig weg in zijn dekentje.

Tact -7,6 (m'n sensor doet 't wél!) en ach, we hebben de koekjes nog.

Zaterdag 18 maart 2017

Het laatste nieuws het eerst op NU.nl

Voorpagina

Net binnen

Algemeen

Achtergronden

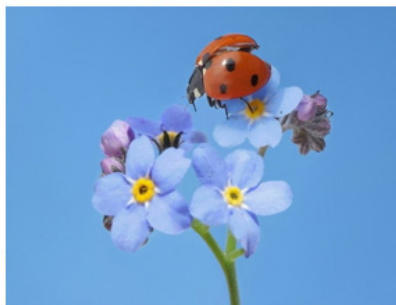
Economie

Sport

Tech

Entertainment

Lifestyle

Nederland ontdooit

Wateroverlast na
strengste winter ooit
nog steeds actueel

XXXIV – LICHT AAN

De volgende aantekening in het dagboek is pas van een week later. Er was geen stroom meer en geen licht en de moraal was net als de temperatuur diep onder het nulpunt gezakt.

12 maart: Stroom!

Het is niet goed uit te leggen hoe het is om 6 dagen zonder stroom en verwarming te moeten leven. Ik ga het toch proberen.

Door de ijzelramp van vorige week waren de bovengrondse elektriciteitskabels massaal geknapt. Doordat de wegen onbegaanbaar bleken heeft het – met inzet van helikopters en wat niet al – een volle week geduurd voor er hier en daar weer spanning beschikbaar was. En gisteravond zouden wij aan de beurt zijn. Wat niet gebeurde. Onze enige bron van warmte was het fornuis in de keuken. Ik heb daar inmiddels een soort stapelconstructie van bakstenen voor beschikbaar. Dat bouw ik dan op op het fornuis en dan gaat het gas aan. Na een tijdje beginnen de bakstenen dan hun warmte af te geven en echt: elk klein beetje warmte is welkom in een huis waar het inmiddels bijna overal vriest. Dat is niet zo raar: de afgelopen week is de temperatuur niet boven de 0

graden uit gekomen, met nog een pittige -13,8 op 9 maart, vlak voor zonsopkomst in mijn achtertuin.

Naar bed gaan is een soort nachtmerrie. Gewapend met onze voor de haard verwarmde flessen schuiven we ons ijs-en ijskoude bed in, ons vastklampend aan de warmte die zich dan mondjesmaat verspreidt. Het is een kwestie van héél stil liggen en je concentreren op die warmte. Maar midden in de nacht word je toch wakker van de kou en kruipen we, zou dicht als dat gaat, tegen elkaar aan onder een stapel dekens die zo dik is, dat ik me platgedrukt voel. En wat je ook doet: de kou kruipt overal in, in de dekens, in je botten, in je bloed. Ik kan me niet eens meer voorstellen wat dat is, warmte.

De lust om te gaan wandelen of het dorp te verkennen ontbreekt helemaal; ik geloof het verder wel. Wel loop ik elke dag naar het plein voor het gemeentehuis waar een soort provisorische voedseldistributie is opgezet. Dat is dringen geblazen, ik heb vechtpartijen gezien om een brood. De beschaving die ons de afgelopen weken zo kenmerkte en die ik zo bewonderde, blijkt nu toch geërodeerd te zijn – en ik voel hetzelfde. Dus ja; ik heb ook iemand een duw gegeven die mij mijn pak cornflakes uit mijn handen probeerde te rukken. En volgens mij ken ik hem vaag. Maar ook dat boeit niet meer. En de Winterkoekjes komen ons allemaal onze neus uit, dus die mag iemand anders hebben.

De radio adviseerde om, als er weer stroom was, eerst te proberen het huis elektrisch te verwarmen: vele CV leidingen zijn stijf bevroren geraakt, dus de installatie zomaar aanzetten zou leiden tot nog meer rampspoed. Dus heb ik de stekker van de CV eruit getrokken, de twee blaaskacheltjes die ik bezit staan verwachtingsvol ingeplugd op wat ik denk dat strategische plekken zijn.

En vanochtend was het zover! Terwijl ik wakker lag te worden floepte ineens mijn bedlampje aan! Dat moet dus gebrand hebben toen het licht vorige week uit ging. Ik ben meteen naar beneden gerend en heb de elektrische kachels aangezet. En de oven, met de klep open. En mijn baksteenpiramide op het fornuis opgebouwd.

Ik merkte meteen het verschil. Dat is niet zo raar als het in je woonkamer -2 graden is. Ik snapte dat iedereen in Nederland (of: in mijn regio) nu ampères aan het trekken was, maar dat boeide me even niet. Het MOEST gewoon warm worden hier en inderdaad: om 11 uur 's ochtends was het in de woonkamer een aangename, ja zelfs

belachelijk warme 12 graden en ik begon te zweten. En mijn humeur klaarde op. Nu schijnt de zon over een nog steeds geplastificeerd landschap. Op straat hoor ik het getik van burens die ergens de ijskorst aan het verwijderen zijn waar dat nog niet gebeurd was. Er klinkt muziek uit een huis en je zou bijna denken dat het voorjaar is. En, met -0,9 graden, geen wind en een zonnetje voelt dat ook zo.

14 maart: Eurohoog zakt weg

Het hogedrukgebied, dat na de aanval van de depressie weer naar Scandinavië was 'gefloept' zakt de laatste dagen langzaam maar gestaag naar het zuiden, het continent op. En daar gloort de hoop. Want als de vorm van het hoog klopt en het genoeg naar het zuiden zakt, dan komen we onvermijdelijk in de warme, opgaande tak terecht, met een heel ander weerbeeld tot gevolg. Het zal even duren eer de warme lucht ons kan bereiken (maar Midden-Frankrijk is al heel behoorlijk opgewarmd), maar als het komt, dan komt het. Ik hoop het. Heel Weerwoord hoopt het. De hele maatschappij hoopt het.

En inderdaad, op 14 maart ziet de meerdaagse van het KNMI er zo uit:

Aanvankelijk nog vorst. Later overgang naar aanmerkelijk minder koud weer. Ook in de nacht geen vorst meer.

	wo	do	vr	za	zo
tx	0	3	7	12	12
tn	-6	-3	0	3	3
wind	zo2	z2	z3	zw3	z3
neerslag	40%	20%	20%	30%	30%

18 maart: Lente!

Vandaag heb ik een lange wandeling gemaakt in een onherkenbaar landschap. De droge dooi van de afgelopen dagen zorgt ervoor dat de enorme hoeveelheden sneeuw en ijs niet nat en prutterig worden, maar verdampen in de droge lucht. De zon doet flink zijn werk. Probleem is wel, dat al het smeltwater eigenlijk nergens heen kan, zodat laaggelegen gebieden massaal overstroomd zijn. Vijvers treden buiten hun oevers, weilanden lopen vol. De vorst is zeker nog niet uit de grond, maar onder de sneeuw- en ijslaag zie je in hoog tempo open plekken ontstaan met daaronder wat ooit eens gras was. Dat is nu een laag bruine zoi.

De straten zijn nu helemaal sneeuw- en ijsvrij en wat ik zie is onvoorstelbaar: ze zijn helemaal kapotgevroren. Waar asfalt ligt zie je gaten en scheuren, waar stenen liggen zijn letterlijk 'de stenen uit de grond gevoren'. Ik bedenk dat dit natuurlijk in heel Nederland aan de hand zal zijn en ik vraag me af wat de kosten van deze gruwelijke winter zullen blijken te zijn. Mijn huis, dat 'op staal' staat, vertoont een grote scheur in de gevel. En de bomen in ons dorp zijn allemaal weg: er staat er niet één meer. Alleen langs de randweg staan er nog een paar. Maar: het warmt op, en de herinnering aan kou, sneeuw en ijs verdampt even snel als het spul zelf.

In mijn tuin gaat het niet zo snel; daar komt nog weinig zon. Maar we hebben al een keer in t-shirt buiten gezeten in het schaarse zonnemoment, tussen de verdwijnende sneeuwresten. Alleen mijn sneeuwverzamelbult – in de schaduw – geeft zo op het oog geen krimp. Ik ben benieuwd hoe lang die erover zal doen om helemaal te verdwijnen. Maar ook in de schaduw is het nu 14,8 graden en dat voelt als tropische hitte. 's Nachts, bij het wegvallen van de wind en bij opklaringen, ontstaat er ook in mijn tuintje een mooie grondmistlaag van ongeveer 30cm dik. Als ik schuin naar buiten kijk, lijkt het wel een geestverschijning van de sneeuw die hier vanaf november heeft gelegen. Zeker als ook de maan erop schijnt.

De volgende dag zie ik in het stukje border dat het meeste zon vangt iets tussen de sneeuwresten uitpiepen: een sneeuwkllokje! Ik haal mijn vrouw en dochter erbij en lig op mijn knieën dat wonder der natuur te bewonderen en te bejubelen. Daar moet op gedronken worden.

Voor de komende dagen voorziet het KNMI een verdere stijging van de temperatuur naar hallucinante waarden van 17 graden.

Voorpagina

Net binnen

Algemeen

Achtergronden

Economie

Sport

Tech

Entertainment

Lifestyle

**Nederland blijft
ernstig beschadigd**

**Omvang van ramp
wordt langzaam
duidelijk**

XXXV – DE VOORLOPIGE SCHADEBALANS

Vandaag, 23 maart liep de temperatuur op tot 18,3 graden. De tuin is nu sneeuwvrij – op de sneeuwbulst na die weliswaar slinkt, maar dapper standhoudt in de schaduw. En zelfs na tien dagen onvervalst warm voorjaarsweer is het ijs op beschaduwde sloten nog steeds niet weg. En ook in de Oude Rijn drijven nog plakken ijs. De schatting is, dat het ijs op enig moment minstens 50 cm dik is geweest en dat dooit niet zomaar weg.

Op de straten is alle sneeuw zo goed als verdwenen, op enige verzamelbulten na; plekken waar straten en buurten hun sneeuwoverschot gedumpt hadden om de wegen enigszins begaanbaar te houden. En wat er onder die sneeuw vandaan kwam, is op zijn minst rampzalig te noemen. Asphalt is kapot met overal gaten en scheuren. Straten zien eruit alsof ze voor de grap door dronken studenten zijn gelegd. Huizen vertonen scheuren. Bijna alle bomen zijn gekapt.

Op landelijk niveau begint mondjesmaat duidelijk te worden wat een ramp deze winter is geweest. Bijna alle rijkswegen zijn stuk gevroren – er geldt overal een snelheidslimiet van 50 of 80 km/uur. Nederland is door zijn strategische reserves heen (die

zijn een maand of wat geleden ‘solidair’ gedeeld met landen die het veel minder zwaar hadden – maar ja, dat is Europese solidariteit, denk ik grimmig) en de prijzen van eigenlijk alles zijn hallucinant gestegen. De, midden deze winter ingevoerde, Europese ‘solidariteitsheffing’ van 34% op energie (waar nog 21% BTW bijkomt) is om de een of andere reden nog steeds niet afgeschaft en het Nibud heeft berekend dat het gemiddelde huishouden in Nederland een na-heffing van het energiebedrijf van tenminste €900 mag verwachten. Een voorzichtige schatting, zegen critici.

Waarheen met het ijs?

Tijdens de grote dooi zijn hele laaggelegen delen van Nederland dagen ondergelopen geweest en nog steeds zijn er polders waar het water niet weg kan. Grondwerken kunnen nog niet beginnen omdat de vorst – weliswaar op diepte maar toch – voorlopig nog steeds in de grond zit. Daarnaast kampen ook de wegenbouwers met energieschaarste waardoor ze werkeloos moeten afwachten tot er weer brandstof is én de vorst de grond verlaten heeft.

De onwaarschijnlijke hoeveelheden ijs die zich in de afgelopen maanden gevormd heeft begint te breken (er wordt op het IJsselmeer weer in konvooi gevaren) en zich te bewegen. Ook de ijsprop in de rivieren begint langzaam te breken en dat leidt tot allerhande nieuwe problemen: stuwen worden bedreigd en dat noopt het leger om met explosieven de ijsbergen op te blazen. Hetzelfde geldt voor het kruierende ijs aan de randen van het IJsselmeer, dat vele dorpen bedreigt. Ook hier wordt het leger ingezet om de onwaarschijnlijk hoge hopen ijs op te blazen. Delen van Edam, Monnickendam en Volendam moeten ontruimd worden. Ijsbrekers worden ingezet om de vaargeul van Rotterdam open te houden – als het Europese ijs is in beweging gekomen en hoopt zich op in de monding van de Maas. Zo zien we beelden van ijsbrekers die bij +15 graden en een zonnetje, hun werk doen; héél hallucinant.

De slachtoffers

Eten is nog steeds schaars en verse groenten of sla zijn een herinnering van een vorig jaar. In het Westland is de hele winter geen productie geweest: kassen zijn bezweken onder het gewicht van sneeuw en ijs, en de kassen die het overleefden zagen hun oogst bevroren als weer eens de energievoorziening staakte.

Maar het ergste is het gesteld met de zwakkeren en ouderen van onze maatschappij. Klokkenluiders op internet berichten over enorme sterftcijfers onder bejaarden die,

omdat ze het al niet breed hadden, zichzelf niet meer warm konden stoken, of het huis niet uit kwamen doordat het ze aan de energie ontbrak. Of geen geld hadden om de gigantische kosten van basisvoedsel op te brengen. Voorzichtige schattingen duiden op minstens 1000 slachtoffers in deze kwetsbare groep. Dat de klokkenluiders bij hun instellingen meestal meteen op staande voet ontslagen worden, zegt mij genoeg over het waarheidsgehalte van hun verhaal. Een triest gegeven, op twee manieren.

De enorme prijsstijgingen hebben niet alleen de bejaarden getroffen. Ook financieel zwakkeren, meestal zonder netwerk, blijken soms zwaar ondervoed uit deze winter te komen. Een optimistische Mark Rutte verklaart dat ‘gelukkig niemand in Nederland in de kou hoefde te staan’ (en de journalist knikt serviel) maar eigenlijk weet iedereen wel dat het in de praktijk heel anders is uitpakkt. Er zijn tientallen, misschien honderden slachtoffers van koolmonoxide-vergiftiging te betreuren; mensen die uit wanhoop onverantwoord probeerden, met geïmproviseerde middelen, het een beetje warm te stoken met fatale gevolgen. De schattingen lopen enorm uiteen, maar dat het een ramp is geweest – zoveel is zeker.

Dus: leuk hoor zo’n gruwelwinter. Maar die heeft duizenden mensenlevens gekost, zal op termijn nog duizenden tot financiële wanhoop drijven en bijna de gehele Nederlandse infrastructuur is kapot – en kan maar mondjesmaat gerepareerd worden. De politiek probeert er een slaatje uit te slaan. Het kabinet relativeert de ongemakken en wijst toch vooral op de ‘positiviteit en samenhang die ons land kenmerken’ waarbij ze, denk ik, de voedselrellen zeker vergeten zijn. Andere partijen wijzen erop dat het strooizout in november al op was, we onze strategische voorraden hebben afgestaan (aan voornamelijk Frankrijk) en dat Nederland gewoon niet in staat is gebleken voor de allerzwaksten te zorgen. Toch is veel ook gewoon overmacht geweest; als Europa-breed de stroom wegvalt, doe je daar als regering weinig aan.

Zoeken naar de oorzaak

Met een Hellmanngetal van 512 in De Bilt is dit by far de strengste winter geweest sinds het begin van de metingen. En dus wordt er driftig gediscussieerd over de oorzaken van dit unicum. Wat daarbij belangrijk is, is dat Canada de warmste winter ooit heeft meegemaakt; daar zien ze deze gebeurtenis als hét bewijs van een opwarmende aarde. En misschien is dat ook zo, maar Eurazië heeft wat anders meegemaakt. Hoe konden de stromingspatronen zó hardnekkig geblokkeerd raken? Hoe kon het dat er tussen het honkvaste hoog bij Groenland en De Beer boven Rusland – die vaak ook

samensmolten – keer op keer ijs- en ijskoude depressie naar onze contreien kwamen afzakken? Hoe kwam het, kortom, dat de koudepool op het Noordelijk Halfrond boven Noordwest-Europa kwam te liggen? Niemand die het weet.

De weerkaarten

Intussen liggen we, weertechisch, in een rustig zadelgebied met een continentaal hoog en ver weg op de oceaan een IJslanddepressie. Eigenlijk is het patroon nog steeds geblokkeerd, maar we zitten in een diepe zuidelijke stroming die warme lucht vanuit Frankrijk en Spanje onze kant op transporteert. Dat zal, zoals het er naar uitziet, gaan veranderen. De IJslanddepressie zal zich oostwaarts verplaatsen, zodat we klassiek Hollands voorjaarsweer mogen verwachten: regen, wind en algehele prut. Op de weerkaarten zien we in de verte dat de depressie doorschuift, het Azorenhoog zich opricht en uitbreidt richting IJsland en zich erachter een rug van hoge druk zal vormen. Voor ons betekent dat, dat de wind over een dag of vijf de noordwesthoek zal opzoeken. Met daarbij een daling van de temperatuur naar waarden van ongeveer 5 graden overdag. *Aan het eind van de periode toenemende kans op maartse buien*, verwacht het KNMI. Blègh, gedver, denk ik. Nog maar even genieten van het moois nu.

Dinsdag 28 maart 2017

Het laatste nieuws het eerst op NU.nl

Voorpagina
Net binnen
Algemeen
Achtergronden
Economie
Sport
Tech
Entertainment
Lifestyle

**Opnieuw
winterval**

**Duur winterweer nog
onzeker, Nederland past
zich aan**

XXXVI – REPRISE

Vandaag, 27 maart kijk ik vol ongeloof naar de verwachting voor de komende week. Natuurlijk, het is al eerder voorgekomen, zo'n felle kou-uitbraak eind maart/ begin april, maar dit had toch niemand voorzien. Ja, Sjoerd had op Weerwoord op dat éne lijntje gewezen in de pluim dat doodleuk weer onder 0 kieperde. En dat de dagen erna steun had gekregen. En nu toch weer 'gewoon' de operationele verwachting was geworden. Dus die 'maartse buien' die het KNMI een week geleden voorzag, pakken toch wat winterser uit dan gedacht.

Op de weerkaart zien we een enorm hogedrukgebied bij Groenland dat zich razendsnel had gevormd, tot op hoogte warm doortimmerd is en voor onze regionen een noordelijke stroming op gang heeft gezet. En op de t850-kaarten zie je die oude vertrouwde blauwe tong van temperaturen < -10 weer over onze contreien raken. En met een depressie boven de Oostzee als trekpaard gaat het hard. Vandaag daalt de temperatuur overdag van +4,3 (vanochtend) naar -0,7 (om 19:30 uur) en de verwachting is dat die daling doorzet. In de noordelijke stroming zitten tal van felle sneeuwbuien

verstopt. Er wordt tussen de 10 en 15 cm sneeuw verwacht in een brede kuststrook. In het binnenland wat minder. Dus haal ik diep adem. Daar gáán we weer.

Verjaardags-whiteout

Op 28 maart vieren we dat mijn zoon 19 wordt. We hebben schoonmoeder al uitgelegd dat ze niet hoeft te komen gezien de weersverwachting. En bellen andere gasten ook maar af. Gelukkig hebben we gewoon weer stroom en water en internet en zó koud wordt het nu ook weer niet, maar toch voelt het raar. Op 28 maart is er normaal gesproken sprake van feller voorjaarslicht, maar vandaag wordt het nauwelijks licht. De wind trekt aan tot noord-noordoost 6, het blijft aardedonker en de sneeuw jaagt in horizontale vlagen door de straat – zoals zo vaak deze winter.

We zitten er met z'n vieren een beetje gelaten naar te kijken. De temperatuur was vannacht teruggelopen naar -4,7 en nu, om 14:00 uur loopt die, na even de -1,7 te hebben aangetikt, weer terug. De wind is nu noord-noordoost 5 en vlagerig en slaat af en toe in de schoorsteen, waarna een vette walm de woonkamer vult. Op de radar zien we dat de comma die zich voor de Noorse kust had gevormd zich langzaam maar gestaag ontwikkelt tot iets polar low-achtigs. Als dat inderdaad gebeurt, verwacht ik op bepaalde plekken véél meer sneeuw dan de voorspelde 10cm. Ik besluit ervoor op te blijven.

Steeds meer verontwaardiging

Wachtende op het mogelijke Polar Low zit ik het nieuws te volgen. De toon is inmiddels veranderd van 'de dagelijkse beslommeringen' naar 'de gevolgen' en verdere nasleep. De hijgerigheid is enorm. Iedereen wijst met vingers naar elkaar en iedereen is wel ergens boos om. Een paar artikelen trekken wel mijn aandacht.

Volgens een artikel van *De Telegraaf* is de opbrengst van de Europese Solidariteitsheffing (4,5 miljard Euro) 'verdwenen' in de Europese Algemene Middelen. Theoretisch zou Nederland uit dat fonds wat terug kunnen krijgen, maar de Fransen berekenen dat de ingezette militaire hulp méér gekost heeft, dan de opbrengst van de heffing was. Er dreigt zelfs een na-heffing van 220 miljoen Euro. Rutte verklaart dat dit 'een positief signaal is, dat de Europese samenwerking wérkt'. De oppositie is laaiend en wil dat deze zaak tot op de bodem wordt uitgezocht. D'66 maakt zich zorgen over de stikstofuitstoot van deze winter en wil dat graag berekend zien.

De Volkskrant voorspelt woekerwinsten voor energieleveranciers. Dat staat in schril

contrast met de vele huishoudens die hun verplichtingen niet na konden komen en werden afgesloten door de energiebedrijven. De minister verklaart dat hier 'niets aan te doen' is. "We moesten met z'n allen niet willen dat de politiek zich met de markt bemoeit; we zijn de Sovjet-Unie niet". Wären we maar een beetje Sovjet-Unie, denk ik grimmig.

Volgens *NRC* is het de allemaal schuld van Trump. "We kunnen er niet aan voorbijgaan", aldus een hoofdredactioneel commentaar, "dat het de VS zijn geweest die uit de Parijs-akkoorden zijn gestapt. Het heeft nu geen pas om te haarkloven over opwarming of afkoeling. Feit is dat deze winter een unicum was. En de grote winnaar was: Rusland. Dat kan maar één oorzaak hebben: Trump". Wat het oorzakelijk verband tussen het een en het ander is ontgaat me volledig, dus sluit ik de tabbladen en kijk naar de radar.

Een juweeltje

En zie: de comma op de Noorse Zee is in razende vaart omgevormd tot het zoveelste Polar Low van deze winter en ligt inmiddels op de Noordzee, op ramkoers voor de westkust. Het is een volmaakt gevormd spiraaltje, angstwekkend mooi om te zien. Met erachter nog de nodige comma's. Op Weerwoord heerst relatieve rust. Men gelooft het wel. Na een uur of twee komen de berichten binnen van inzettende zware sneeuwval in Noord-Holland en Haarlem tikt binnen anderhalf uur 15 cm sneeuw aan. Bij mij begint het ook harder te sneeuwen en te waaien, maar de lust om toch even buiten te gaan kijken ontbreekt volledig. De klotesneeuw komt me m'n neus uit. 28 Maart is het, en buiten is het diep-winter. Ik ga maar slapen in mijn lekker verwarmde bed. Ik hoor de wind om het huis gieren, zoals zo vaak deze winter. Hoe zal het morgen zijn?

Transformatie

Als ik wakker word zie ik dat er vannacht minstens 15cm sneeuw is gevallen. Misschien ook 20. De zon schijnt tussen flarden wolken door. Overal sneeuwduinen. Mijn tuin is weer terug bij af. Om 08:30 uur lees ik -6,3 af op mijn weerstationnetje, de straat is door sneeuwduinen weer abstract gevormd. Zuchtend sta ik op en na een kop koffie begin ik plichtmatig de stoep schoon te schuiven. Net zoals mijn burens. Niemand zegt iets. Ik besluit even naar de Rijn te wandelen en wat ik daar tref, verbaast me: hij is (bijna-) helemaal weer dichtgevroren. Ik bedenk me, dat de smeltende ijsschotsen de watertemperatuur rond 0 graden gehouden moeten hebben en blijkbaar was de laatste kou-inval genoeg om de zaak weer dicht te doen vriezen.

Op de weerkaarten zijn we weer terug bij af. Hoge druk op de Noorse Zee, kou-uitstroom naar de lage landen. De verwachting is ook weer terug bij af en luidt: *Aanhoudend winterweer, met in de nacht meest matige vorst. Overdag temperaturen rond of iets onder het vriespunt. Later mogelijk overgang naar milder weer.*

Voorpagina

Net binnen

Algemeen

Achtergronden

Economie

Sport

Tech

Entertainment

Lifestyle

Einde winter lijkt
eindelijk in zicht

Meteorologen houden
slag om de arm
Prijzen verder gestegen

XXXVII – AFGESTOMPTE GEWENNING

Uit mijn dagboek:

Ik had me nooit voor kunnen stellen dat ik zo vre-se-lijk klaar zou zijn met winterweer. Het is vandaag 3 april en ja: vanmiddag heeft het even gedood in de tuin: + 0,7 graden om precies te zijn. Maar nu vriest het weer. De sneeuw van vorige week ligt er nog, de Oude Rijn ligt weer dicht en de verwarming loeit weer. Ik ben er klaar mee. Ik wil lente. En dan niet voor even, maar gewoon: structureel warm weer. Iedereen is ook somber.

Ik ga die dag zwijgend boodschappen doen. De voorraden bij de Jumbo zijn nog steeds karig, maar iedereen is gewend aan een dieet van conserven aangevuld met vitaminespillen. Ik ben niet de enige die zwijgt. Het is doodstil in de supermarkt, hoewel er genoeg mensen rondscharrelen. Met een kilootje aardappelen, wat uien, wat smeltjus, een pak langhoudbare melk en een blik knakworsten (waarvoor ik in totaal €29 afreken) kom ik thuis. In bedrukte stilte schroef ik een maaltijd in elkaar, er het beste van makend. De knakworsten verdrink ik in de zacht-chemische smaak van smeltjus, zodat ik die weezinwekkende smaak van knakworsten niet meer hoeft te ervaren. Ik kan die gewoon werkelijk niet meer hebben.

Er zij licht

Maar op 5 april lijkt er toch licht aan de horizon. Een volgende depressie zet de aanval in op het weer her-opnieuw bevroren Noordwest-Europa en dat zal ongetwijfeld weer gepaard gaan met de nodige overlast, maar daaráchter lijkt dan toch licht aan het eind van de tunnel. Het hogedruk-gedoe bikt eindelijk op. Er lijkt zich een klassieke westcirculatie af te tekenen. Ik ben bereid om wekenlang druipweer te ondergaan, alles liever dan dat bevroren gedoe. De media hijgen er alweer op los. VOLGENDE IJZEL-RAMP OP KOERS?, kopt De Telegraaf. “Als dit Global Warming is, doe dan Cooling” vindt GeenStijl. Maar als ik de modellen zo eens bekijk denk ik dat er weinig overlast zal zijn. De warme depressie zal misschien even voor wat overlast zorgen, maar daarna doorschuiven, waarna we ons in structureel andere lucht zullen bevinden: nat, marietiem. Graag.

En op 7 april gebeurt precies dat. Ik sta in de tuin de zwaarder aanvoelende atmosfeer te ervaren. De sneeuw kraakt minder, aan de gevel zie en hoor ik dooiwater. Een voor het gevoel lauwe wind trekt aan en ik hoor de A12: zuidenwind dus. Dan begint het even te sneeuwen, heel hard, vervolgens te regenen (bij -0,3) en binnen een kwartier regent het bij +1,3 graden, en stijgend. WinterWonderland, dat vervloekte Winter-Wonderland verandert in grijze, natte derrie en WAT HOU IK VAN DERRIE en tegen de avond zie ik in de tuin bruine plekken onder die prut vandaan komen. Het is dan + 4,3 en nog steeds stijgend. Dankbaar sta ik in de regen, de druppels op mijn gezicht. Ik bid dat dit dan het definitieve afscheid van deze bizarre continentale winter zal zijn. Het is verdorie 7 april! Het kan nu ook 24 graden zijn, met bloeiende sering, uitlopende ooievaarsbekken, de pruimenboom in bruidstooi. Maar buiten is het grijsbruin, mijn pruimenboom al maanden geleden gejat, alles is nat en op wat sneeuwkllokjes en een verdwaalde krokus na staat de natuur nog in winterstand.

Dagboek:

11 april. *Zou de lente nu dan doorzetten? Zoals ik vroeger de langetermijnkaarten af-speurde naar eventueel winterse settings, doe ik dat nu ook. Alleen met omgekeerde hoop: ik wil het gewoon NIET meer zien. En het ziet ernaar uit dat het nu over is. Althans: voorlopig. Midden april mag dat ook wel. Vandaag was het 9,7 graden en de temperatuur zou in de komende week tot normale waardes moeten stijgen. We'll see.*

14 april. *Heerlijk weer gehad vandaag! Tmax 14,3 graden. Vanochtend nog wat regen, daarna opklarend. Maar het belangrijkste nieuws: DE MEREL ZINGT!! Sneeuwbulb*

vangt nu ook zon overdag en slinkt. Ik schat hem nu een centimeter of 50 hoog, maar neemt snel af.

17 april. Mooi om te zien hoe snel de natuur zich herstelt! Mijn natte steppe die ooit een grasveldje was begint groene plekken te vertonen. Er strekt zich allerlei groen uit de aarde. Ik word echt ZO VRESELIJK BLIJ van de kracht van de natuur, de wil om de draad weer op te pakken; dat inspireert!

23 april: vannacht stevige nachtvorst (-3,2) gehad in een zadelgebedje – maar dat is normaal in deze tijd van het jaar. Overdag gewoon +11,3 dus ach.

Op 24 april ga ik weer eens op Weerwoord kijken. Er is namelijk iets unieks aan de hand: in de pluimen van EC wordt al een aantal dagen de 20-gradengrens bereikt. 20 hele graden Celsius. Dat zou overmorgen moeten gebeuren, achter een doorgetrokken front.

“Gedver, ik háát hitte, kan het nou nooit eens normaal weer zijn? Is dat teveel gevraagd?” klinkt het uit Vlaanderen.

“Gaat nooit gebeuren” sombert Voorhout. “Althans: hier niet. Gewoon regen bij 12 graden, let maar op”

“Dit is pas het begin van een ongekend warmte-offensief” waarschuwt Seppie.

En zo lijkt alles dan zijn normale ritme te hervinden. En inderdaad: op 26 april wordt het in mijn tuin 20,7 graden. Ik ga met een glas koele witte wijn op de resten van mijn nog steeds volhoudende sneeuwbul(-je) zitten (ongeveer 30cm), de zon in het gezicht, de kont nat en ijskoud, dankbaar.

Voorpagina

Net binnen

Algemeen

Achtergronden

Economie

Sport

Tech

Entertainment

Lifestyle

**Kabinet
compenseert
huishoudens**

**Tot € 1000 vergoeding
per huishouden
Rutte: Belofte maakt
schuld**

XXXVIII – DE WINTER TEN EINDE

Uit mijn dagboek:

1 mei. *De lente lijkt nu vast in het zadel te zitten. Het verbaast me hoe snel de natuur zich herstelt. Wat wel een probleem is in heel Nederland, is de drassige grond; er is zo veel vocht opgehoopt dat dat nog wel maanden zal duren eer het land op veel plekken weer begaanbaar is.*

3 mei. *For the record: het Hellmanngetal voor De Bilt is uitgekomen op 538!!*

4 mei. *Toch weer een speldenprik. In de achterkamer van een koude depressie zat en bel met t850 van -7. Gecombineerd met de hevige buien leverde dat unieke beelden op van de dodenherdenking: op de Dam was er, door enkele hevige natte sneeuwbuien, bijna niets te zien in de overzichtsshots. Op sommige plekken bleef de drab zelfs even liggen. Dat heb ik alleen maar in 1979 meegemaakt.*

10 mei. *De sering loopt uit!*

16 mei. *De belofte € 1.000 van Mark Rutte lijkt nu te gaan worden uitgekeerd aan alle huishoudens! Dat is nog eens goed nieuws en een verstandige zet, denk ik!*

Pas midden mei begint pas echt duidelijk te worden wat de enorme schade is die deze bizarre winter heeft aangericht. Landbouwgebieden zijn onbegaanbaar. Het Westland

voor de helft verwoest. Dijken zijn instabiel geworden en moeten verstevigd worden. Kruiend ijs heeft vernielingen aangericht. Waterleidingen zijn bevroren, rioolbuizen geknakt, wegen zijn kapot. De economie pikt echter snel zijn oude tempo weer op en het herstellen van alle schade levert ook een optimistische bedrijvigheid die mijn schoonmoeder doet denken aan Rotterdam na de Tweede Wereldoorlog. En nu pas is op veel plekken de vorst echt helemaal uit de grond verdwenen en kan, waar dat mogelijk is en de machines niet in het moerassige veen verzakken, begonnen wordt met het herstel van onze infrastructuur.

Het inmiddels demissionaire kabinet Rutte-II heeft alsnog besloten de Nederlandse bevolking schadeloos te stellen voor de torenhoge energiekosten die berekend zouden worden. Dat kon ook niet anders: de staat zelf profiteerde, als grootaandeelhouder, enorm van de gestegen energieprijzen en het is, na brede maatschappelijke verantwoordiging van links tot rechts, niet anders dan gerechtigheid dat dit gebeurt. Maar de schade die de hardware van Nederland heeft opgelopen kan niet eens geschat worden; het gaat om tientallen of honderden miljarden Euro's. Voedsel en brandstof blijven onverminderd duur en de extra energiebelasting blijft, om voor iedereen onduidelijke redenen, gehandhaafd. Wel heb ik op 20 mei weer eens verse groenten gegeten en dan bedoel ik: echt vers. Dat was een ontroerend moment. Nooit smaakten de boontjes zo goddelijk.

De sneeuwbul in mijn tuin geeft op 21 mei formeel zijn laatste krimp. De eersten zullen de laatsten zijn, denk ik, als ik grimmig naar de verdwijnende resten van sneeuw uit november 2016 kijk. Alleen diep in de kuil, waar ooit mijn pruimenboom stond, overleefde nog een brok ijs. Daar kwam ik later pas achter toen we het gat ompitten om op dezelfde plek een nieuwe boom neer te zetten.

De analyse

Het zal waarschijnlijk nog jaren duren eer we er achter zijn wat er deze winter gebeurd is. Opmerkelijk is dat, behalve het warmte-eiland Canada en de noordelijke VS, de temperatuur van de hele aarde spectaculair gedaald is, met maar liefst 1,4 graden. Dat is fors en poetst bijna alle opwarming van de afgelopen 30 jaar weg. De theorieën lopen uiteen: van zonnevlekken tot vulkaanuitbarstingen, van veranderde golfstroom tot veranderd albedo: de wetenschap zal hier nog wel even zoet mee zijn.

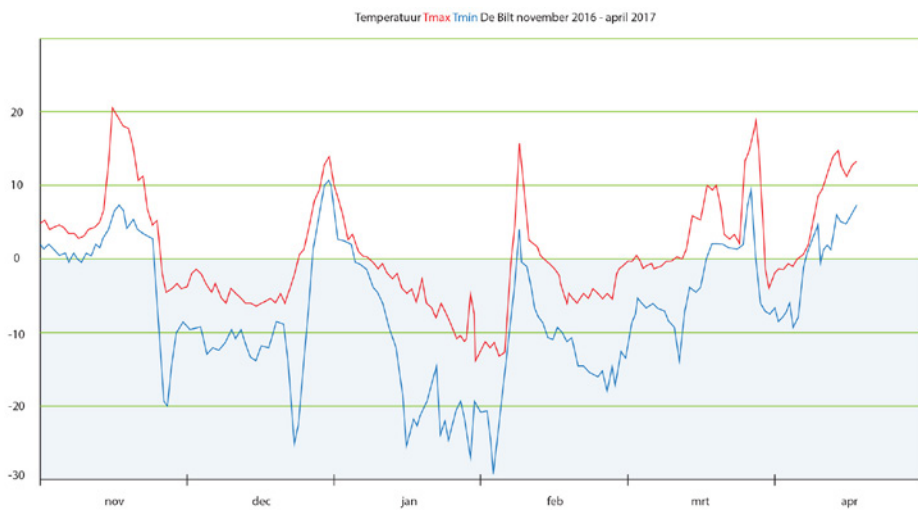
Ook de politiek krabt zich nu, op departementaal niveau, achter de oren. Want het is

nu wel overduidelijk dat Nederland volkomen onvoorbereid was op deze winter. Sterker nog: ook met een winter als die van 1979 of 1985 zou Nederland in grote problemen gekomen zijn. Er werd in de gebruikte scenario's gewoon geen rekening gehouden met ouderwets winterweer. En dit keer was het niet ouderwets, maar uniek, nog nooit vertoond, allesomverwerpend. De vraag hoe met onze strategische reserves om te gaan (daarover is het kabinet dan ook gevallen) blijft actueel. Conservatief-rechts vindt dat deze reserves precies dat zijn: ónze strategische reserves. Liberaal-links vindt deze gedachtengang 'Anti-Europees' en nationalistisch, weinig solidair. En zo heeft Nederland weer eens iets om over te bekeven, en dat gebeurt dan ook. Dus ook wat dat betreft lijkt alles weer normaal.

Laatste aantekening uit mijn dagboek:

2 juni: vannacht heeft het toch nog even fors gevroren: Tmin in de tuin: -3,1. Woensdrecht kwam op klomphoogte zelfs tot -9,1! Maar Tmax 18,1. Een prachtige dagelijkse gang. We liggen weer onder de vleugels van een Scandinavisch hoog en de gortdroge lucht en de felle zon doen het land goed: dat verdampt zo zijn vocht wel. Eigenlijk de setting van de afgelopen winter – ietsje continentaler, dat wel. Zou dit de nieuwe normaal zijn? Alles bloeit uitbundig, alsof de natuur wat in te halen heeft, en dat heeft zij natuurlijk ook. Afsluitend. Wat ik heb geleerd deze winter:

- *Zorg voor minstens 3 kuub hout – 5 is beter*
- *Zorg voor voldoende voorraden van van alles*
- *Houd de poort 's nachts gesloten*
- *Zorg voor batterijen, zaklampen en kaarsen. Elektrische verwarmingen. Regel een gaskachel.*
- *Een goede buur is beter dan een verre vriend*
- *Alles kan. Elke keer weer.*

Schematische weergave winter 2016. – 2017, De Bilt